

CENTAR ZA JAVNE POLITIKE I
EKONOMSKE ANALIZE

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ PRETHODNOJ
(EX-ANTE) EVALUACIJI NACRTA DOKUMENTA:

STRATEGIJA RAZVOJA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE 2021.-2027.

Izdavač: Centar za javne politike i ekonomske analize, Zenica
Zenica, 2020.

Digitalna kopija je dostupna na <www.cpa-bih.org>

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ PRETHODNOJ (EX-ANTE) EVALUACIJI NACRTA DOKUMENTA:

STRATEGIJA RAZVOJA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE 2021.-2027.

RADNI TIM:

Dr.sc. Meldina Kokorović Jukan, vanr. prof.

Dr.sc. Jasmina Okičić, vanr. prof.

Dr.sc. Ajdin Huseinspahić, doc.

Dr.sc. Irma Đidelića, doc.

Dr.sc. Edo Omerčević

Dipl.mat. Fahrudin Memić

Centar za javne politike i ekonomske analize

DTP & Design

SHERLOCK
STUDIO
Creative
brand &
design
investigators

SADRŽAJ

LISTA SKRAĆENICA	6
UVOD I KONTEKST EVALUACIJE	7
Uvod	7
Predmet i cilj evaluacije	8
Vremenski okvir provedbe evaluacije	9
Metodologija evaluacije	9
METODOLOGIJA	10
Evaluacijski kriteriji i pitanja	10
EX-ANTE EVALUACIJA	12
KRITERIJ: PRAVNI OKVIR I PROCES PRIPREME STRATEGIJE RAZVOJA.....	12
PRIPREMA STRATEGIJE – PRINCIPI IZRADE STRATEGIJE.....	12
EP 1.1 Da li je ispoštovan OMK?	12
EP 1.2.Kako je ispoštovan princip horizontalne i vertikalne koordinacije?	12
EP 1.3.Kako je ispoštovan princip partnerstva?	13
EP 1.4.Kako je ispoštovan princip javnosti i transparentnosti?.....	13
PRIPREMA STRATEGIJE – FAZE IZRADE STRATEGIJE	14
EP 1.5. Da li je izrada strateške platforme u skladu s pravnim okvirom?	14
EP 1.6. Da li je ispoštovana faza usaglašavanja strateške platforme?	15
EP 1.7. Da li je ispoštovana faza identifikacije strateških projekata?	15
EP 1.8. Da li je izvršena adekvatna provjera usklađenosti strateških dokumenata u FBiH?.....	16
EP 1.9. Da li je udovoljeno fazi izrade indikativnog finansijskog okvira?	16
EP 1.10. Da li je u Strategiji definisan način provođenja, praćenja, izvještavanja i evaluacije Strategije?	16
EP 1.11. Kako je proveden proces konsultacija?	17
EP 1.12. Da li je potrebno proširiti konsultantski tim/uključiti još subjekata u proces izrade Strategije?	18
EP 1.13. Da li je adekvatan pravni okvir u okviru kojega su se morali kretati nosilac i ostali akteri izrade Strategije?	18
KRITERIJ: RELEVANTNOST-KONZISTENTNOST	19
EP 2.1. Jesu li identificirani ciljevi, prioriteti i mjere u skladu sa državnim, EU i SDG prioritetima i ciljevima?	19
EP 2.2. U kojoj mjeri je osigurana konzistentnost finansijskog okvira sa ciljevima Strategije?	20
KRITERIJ: KOHERENTNOST	21
EP 3.1.Postoji li komplementarnost i sinergija između definiranih mjera, prioriteta i ciljeva?	21
KRITERIJ: INTERVENTNA LOGIKA I EFEKTIVNOSTI	22
EP 4.1. Da li aktivnosti pretpostavljene u mjerama doprinose ostvarenju cilja/outcome mjere? Da li su mjere adekvatne za implementaciju prioriteta i ciljeva?	22
EP 4.2. Postoji li pripremljena interventna logika Strategije? Uključuje li logičku vezu između ciljeva i izazova definiranih u SWOT i TOWS analizi? Da li su predložene mjere relevantne iz ugla dijagnostike rasta i situacione analize?.....	23
EP 4.3. U kojoj mjeri je interventna logika utemeljena na dokazima, iz studija, radova eksperata?.....	24
EP 4.4. Da li su ofanzivne mjere usklađene sa strateškim ciljevima? Da li su definirani strateški projekti sa svim elementima?	25

KRITERIJ: SISTEM INDIKATORA	26
SISTEM INDIKATORA – RELEVANTNOST INDIKATORA.....	26
EP 5.1. Da li svaki cilj, prioritet i mjera imaju adekvatan broj odgovarajućih indikatora?	26
EP 5.3. U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi indikatori relevantni mjera adekvatni za predložene aktivnosti?	26
EP 5.4. Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?.....	27
EP 5.5. Da li su izvori indikatora navedeni i dostupni?.....	27
EP 5.6. Da li su postavljene bazne linije indikatora? Da li indikatori sadrže polazne i ciljne vrijednosti?	28
SISTEM INDIKATORA – ADMINISTRATIVNI KAPACITETI PRIKUPLJANJA PODATAKA I EVALUACIJE.....	29
EP 5.7. Postoje li ograničenja za adekvatan monitoring indikatora rezultata? Postoji li potreba za posebnim aktivnostima kao priprema za monitoring poput treninga osoblja ili organizacije saradnje sa ministarstvima, jesu li ove aktivnosti predviđene dokumentom?.....	29
EP 5.8. Da li će vrijeme pripreme monitoring izvještaja osigurati pravovremenu informaciju za novi ciklus planiranja? Da li je monitoring rezultata predviđen tako da je osigurana dostupnost indikatora rezultata?.....	29
SISTEM INDIKATORA – SISTEM MONITORINGA I EVALUACIJA.....	30
EP 5.9. Da li su procedure monitoringa jasno definirane i da li je sistem izvještavanja/monitoringa i evaluacije postavljen na način da informiše donosiocima odluka?	30
EP 5.10. Da li su upravljačke strukture monitoringa i evaluacije postavljene na način da osiguravaju vezu između donosioca odluka i implementacije?	30
EP 5.11. Da li su srednjoročne evaluacije predviđene na način da osiguravaju ažuriranost Strategije i zakonski okvir?	31
KRITERIJ: STRUKTURNI OKVIR	31
EP 6.1. U kojoj mjeri je dokument usklađen sa principima jednakosti i nediskriminacije?	31
EP 6.2. Da li su ciljevi, prioriteti i mjere definirane jasnim, nedvosmislenim, jednostavnim, razumljivim jezikom?	31
EP 6.3. U kojoj mjeri su adresirani očekivani učinci strategije ili negativni učinci strategije?	32
EP 6.4. Da li je strateška platforma pripremljena sa ključnim elementima?	32
EP 6.5. Prioriteti trebaju biti jasno formulisani, ostvarivi u vremenskom periodu važenja strateških dokumenata, međusobno usklađeni, mjerljivi uz pomoć objektivno provjerljivih indikatora, te društveno i okolišno prihvatljivi. Svaki prioritet označava se hijerarhijski nižim rednim brojem relevantnog strateškog cilja.....	32
EP 6.6. Da li su mjere jasno formulisane i adekvatno strukturirane?	33
EP 6.7. Da li je u strategiji definiran okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strateških dokumenata?	33
EP 6.8. Da li je pripremljen (a) akcioni plan za strategiju i (b) za koji period?.....	34
EP 6.9. Da li akcioni plan sadrži minimalne elemente iz UoISD?	34
EP 6.10. Da li je ispoštovana minimalna struktura strateških dokumenata u FBiH kao što je opisano u Prilogu broj 1, člana 20 UoISD-a?	34
PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti	36
PRILOG 2 - Analiza finansijskog okvira.....	48
PRILOG 3 - Komplementarnost dimenzija vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera	53
PRILOG 4 - Preporuke za unaprjeđenje individualnih strateške aktivnosti	56
PRILOG 5 - TOWS matrica vs. strateški ciljevi	66
PRILOG 6 - Povezanost ofanzivnih mjera sa mjerama unutar strateških ciljeva	68
PRILOG 7 - Analiza indikatora	69

LISTA SKRAĆENICA

BiH – Bosna i Hercegovina

DOB – Dokumenta okvirnog budžeta

DS – Razvojna strategija

EP – Evaluacijsko pitanje

EU – Evropska unija (EU 28: 28 zemalja članica)

EUROSTAT – Statistički ured Evropske unije (eng. Statistical Office of the European Union)

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

FZS – Federalni zavod za statistiku

FZZOIR – Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja

FZZPR – Federalni zavod za programiranje razvoja

KO – Koordinacioni odbor

MiE – Sistem monitoring i evaluacija

NVO – Nevladina organizacija

OECD – Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (eng. Organisation for Economic Cooperation and Development)

OMK – Otvoreni metod koordinacije

PJI – Program javnih investicija

SDG – Ciljevi održivog razvoja (eng. Sustainable development goals)

SOG – Savez općina i gradova

SWOT/TOWS – snage (eng. Strengths), slabosti (eng. Weakness), prilike (eng. Opportunities), prijetnje (eng. Threats)

WB – Svjetska banka (eng. World Bank)

WEF – Svjetski ekonomski forum (eng. World Economic Forum)

WIPO – Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (eng. World Intellectual Property Organization)

UVOD I KONTEKST EVALUACIJE

Uvod

U skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon)¹, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine donijela je Odluku o izradi Strategije razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027².

Razvojna strategija (u daljem tekstu DS) je integrisani, multisektorski strateški dokument Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu FBiH) koji definira javne politike i usmjerava razvoj na teritoriji FBiH.

DS je osnov za izradu Programa rada Vlade FBiH za mandatni period, godišnjeg programa rada Vlade FBiH, Programa javnih investicija (PJI), trogodišnjih i godišnjih planova rada federalnih ministarstava i institucija, dokumenta okvirnog budžeta (DOB) i godišnjeg budžeta. DS je podloga za usklađivanje i izradu sektorskih strategija, strategija razvoja kantona i jedinica lokalne samouprave, te osnovna platforma socioekonomskog razvoja FBiH. U tom smislu DS je od izuzetnog značaja za FBiH u cjelini.

Pored koordinacije i usaglašavanja razvojnih prioriteta i politika u FBiH, DS će istovremeno uvažavati prioritete Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BiH) utvrđene u procesu evropskih integracija, kao i okvir Ciljeva održivog razvoja.³

Proces izrade DS koordinirao je Federalni zavod za programiranje razvoja (u daljem tekstu FZZPR). FZZPR je putem radnih tijela i drugih koordinacionih i participatornih mehanizma osigurao učešće institucija s nivoa BiH i FBiH, kantona, jedinica lokalne samouprave, poslovne zajednice, nevladinog sektora, akademske zajednice, te ostalih socio-ekonomskih aktera i zainteresiranih strana.

U skladu sa Zakonom i Uredbom o evaluaciji strateških dokumenata kao dio procesa pripreme nužno je uraditi nezavisnu ex-ante evaluaciju nacrtu dokumenta DS. Sama evaluacija se obavlja u skladu sa Zakonom i Uredbom o evaluaciji. FZZPR je pripremio nacrt dokumenta DS i, prema relevantnim zakonskim i podzakonskim rješenjima, obavezan je angažirati vanjsku organizaciju i evaluatore kako bi oni pripremili nezavisnu ex-ante evaluaciju. Ovakva nezavisna evaluacija je potrebna kako bi se uradila revizija procesa i unaprijedio kvalitet dokumenta DS.

Nalazi nezavisne evaluacije se nalaze u ovom izvještaju i dati su na uvid FZZPR koji je obavezan staviti isti na uvid Vladi FBiH zajedno sa nacrtom DS i te ga objaviti na web stranici FZZPR.

Ex-ante evaluacija mora biti urađena od strane funkcionalno i organizacijski nezavisne institucije i eksperata, a uz usku saradnju sa nadležnim institucijama a prije svega sa FZZPR, koji je bio i nadležan za pripremu nacrtu DS, ali i drugim tijelima, stručnjacima koji su radili na pripremi nacrtu, poput stručnjaka koji su vodili ili učestvovali u radnim grupama, koji su definirali SWOT, TOWS, itd. Ex-ante evaluacija, kao prethodna evaluacija, nastaje u iterativnom usaglašavanju sa predlagačima i komentarima na materijale situacione analize, SWOT-a, interventne logike, do dizajna prioriteta, mjera i aktivnosti te odgovarajućih indikatora. U isto vrijeme ex-ante evaluacija treba da osigura kvalitet okvira praćenja i kao takva osigura preduslove za odgovarajući monitoring i evaluaciju implementacije, odnosno monitoring okvir i plan evaluacije, koji su sastavni dio DS. Nastavak ovog izvještaja je struktuiran na sljedeći način:

¹ "Službene novine Federacije BiH" 32/17.

² "Službene novine Federacije BiH" 74/18.

³ Strategija razvoja FBiH je usaglašena sa Okvirom za implementaciju ciljeva održivog razvoja u BiH koji je u procesu izrade. Okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja je strateški dokument koji se izrađuje na participatoran način, postavlja šire razvojne pravce BiH, služi kao platforma za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja.

- Unutar ovog poglavlja kratko je predstavljen predmet i cilj, vremenski okvir i metodologija rada.
- Drugi dio daje detaljan uvid u metodologiju rada;
- Treći dio predstavlja evaluaciju pravnog okvira i procesa pripreme strategije;
- Četvrti dio predstavlja evaluaciju relevantnosti i konzistentnosti strategije;
- Peti dio predstavlja evaluaciju koherentnosti strategije;
- Šesti dio predstavlja evaluaciju interventne logike i efektivnosti;
- Sedmi dio predstavlja evaluaciju sistema indikatora;
- I zadnji, osmi dio predstavlja evaluaciju strukturnog okvira.

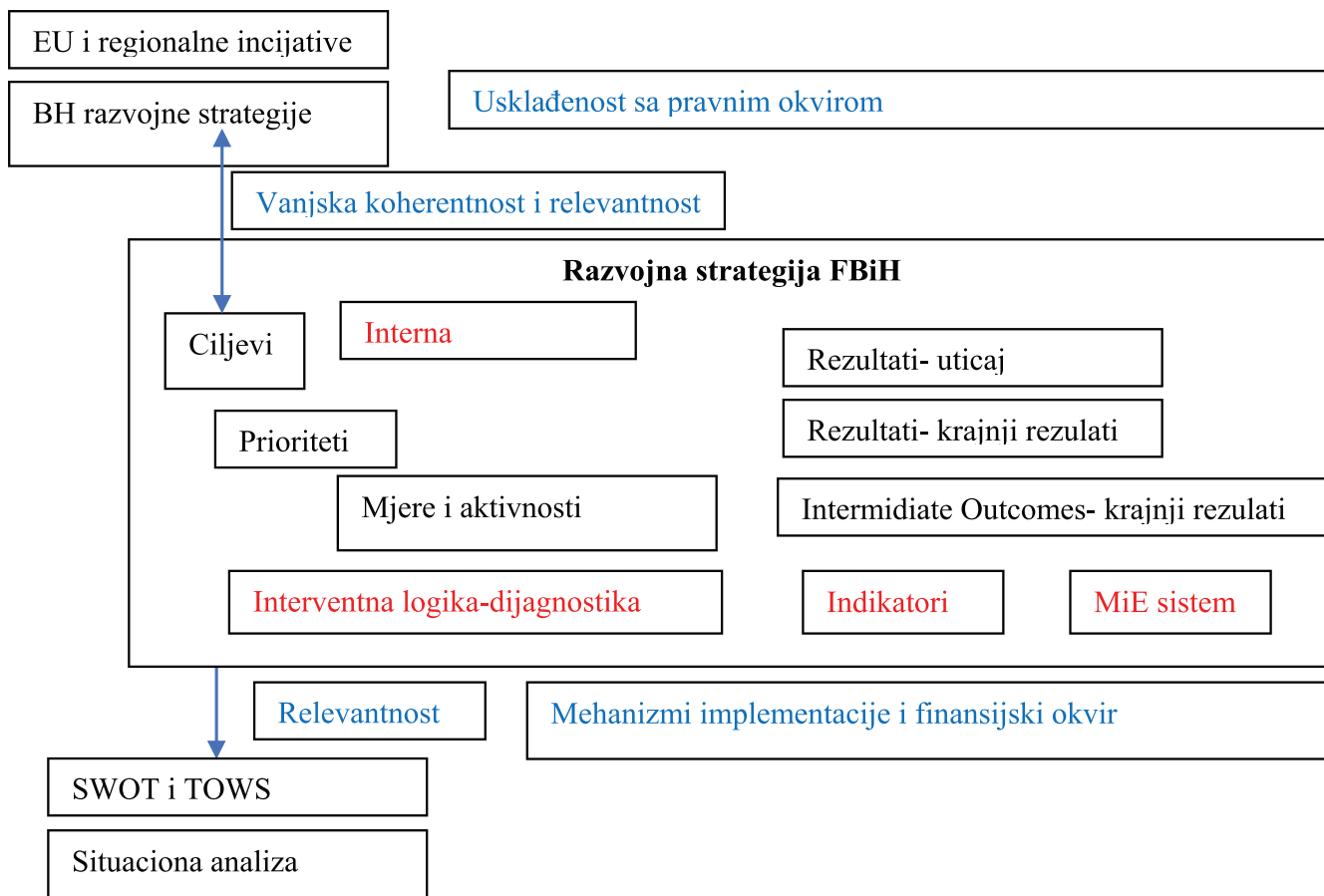
Predmet i cilj evaluacije

Ex-ante/prethodna evaluacije se obično sprovodi u kontekstu EU operativnih planova, dok je prethodna evaluacija strateškog dokumenta, dobra praksa u smislu veće implementabilnosti strateških dokumenata. Evaluacija doprinosi procesu pripreme DS FBiH i važan je element u jačanju odgovornosti i transparentnosti u pripremi strateških dokumenata. Kroz pripremu evaluacijskog izvještaja dobija se nezavisna procjena kvalitete situacione analize, odnosa situacione analize SWOT-a i TOWS-a, unutarnje i vanjske koherentnosti, relevantnosti, mogućnosti mjerenja stanja i uspješnosti implementacije i indikativnog okvira. Pored ovog potrebno je analizirati u kojoj mjeri DS adresira i izazove poput COVID-19 ili drugim izazovima javne sigurnosti.

Glavni cilj ove rapidne ex-ante evaluacije su unapređenje kvaliteta i implementabilnosti DS, kroz nezavisno mišljenje koje se odnosi na proces i rezultat pripreme DS, da osigura preporuke koje mogu unaprijediti nacrt dokumenta kao i da adresira eventualne nedostatke.

Ciljevi ove evaluacije su također:

- sagledati proces pripreme i izvući potrebne lekcije;
- unaprijediti kvalitet nacrta dokumenta;
- osigurati procjenu relevantnosti razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera imajući u vidu SWOT, TOWS, trenutnu situaciju, te definirane strateške odrednice i ugovore na nivou BiH kao što su EU put, i SDG okvir za BiH;
- osigurati transparentnost i dodatnu odgovornost u pripremi dokumenta;
- unaprijediti koherentnost dokumenta, uključujući prioritete, mjere, aktivnosti i njihovog odgovarajućeg okvira indikatora;
- izvršiti procjenu adekvatnosti finansijskog indikativnog okvira.

Slika 1. Obuhvat-Ex-ante Evaluacija Razvojna strategija FBiH

Vremenski okvir provedbe evaluacije

Ex-ante evaluacija nadopunjava proces pripreme Strategije razvoja FBiH, i ovom slučaju je predviđena po završetku nacrtu dokumenta iako se mogla raditi i paralelno sa pripremom. Pri tome se vodilo računa o potrebnom vremenu za timsku provedbu evaluacije. Za provedbu evaluacije potrebno je osigurati cca. 60 efektivnih radnih dana za tim od 5 osoba. Unutar ovog vremenskog okvira osigurano je i vrijeme za iterativni konsultativni proces između FZZPR i Izvršioaca.

Metodologija evaluacije

Metodologija evaluacije se oslanja na Zakon, Uredbu i relevantne EU smjernice poput *Guidance document on ex-ante evaluation*, Europske komisije za programsko razdoblje 2015-2020, ekspertizu tima evaluatora, pregled relevantne literature, preporuka i izvještaja.

Metodologija podrazumijeva kvalitativni pristup u okviru koje se evaluiira predložena Strategija sa kriterijima relevantnosti, koherentnosti, konzistentnosti, efektivnosti sa preuzetim međunarodnim obavezama, strategijama državnog nivoa, sa identificiranim potrebama kroz interventnu logiku, situacionu SWOT i TOWS analizu te definirane ciljeve, prioritete i mjere strategije.

Slijedeći takav pristup, evaluacija podrazumijeva saradnju sa svim relevantnim institucijama, posebno sa FZZPR kao nosiocem izrade Razvojne strategije.

METODOLOGIJA

Metodologija obuhvata kvantitativne i kvalitativne metode: desk istraživanje, procjenu adekvatnosti procesa pripreme sa pravnim okvirom, bilateralne sastanke i razgovore sa ključnim dionicima, institucijama, poslodavcima, itd. Kada sastanci nisu bili mogući ili poželjni zbog epidemiološke situacije, korišteni su internet alati i telefonski razgovori.

FZZPR je za potrebe evaluacije osigurao:

1. Pregled svih aktivnosti na pripremi strategije razvoja.
2. Pristup dokumentima nacrt DS i svim ostalim radnim dokumentima.
3. Kontakte i ulogu učesnika procesa.
4. Razmatranje preporuka i izjašnjavanje po preporukama.
5. Dokument evaluacije bit će prezentiran zajedno sa dokumentom nacrt DS.
6. Provedba ex-ante evaluacije bude u skladu sa Zakonom i Uredbom – urađena od strane nezavisnog tima stručnjaka.

Metodologija uključuje i razvoj evaluacijskih pitanja na temelju kojih je evaluacija pripremljena. Pitanja su razvijena na osnovu Projektnog zadatka, Uredbe o evaluaciji strateških dokumenata, naravno, uz uvažavanje specifičnosti ex-ante pristupa. Dakle, nije bilo riječi o kriterijima, uticaja, efikasnosti ili održivosti koji su spomenuti u Uredbi, ali se ne mogu odnositi na ovaj tip evaluacije.

Evaluacijski kriteriji i pitanja

Za potrebe realizacije ciljeva evaluacije razvijen je skup evaluacijskih pitanja koja se zajedno sa komentarima i preporukama nalaze u glavnom dijelu ovog Dokumenta. Poseban fokus evaluacije je na:

- relevantnost, efektivnost, koherentnost nacrt DS;
- pregled relevantnosti i konzistentnosti DS i njen odnos prema trenutnim globalnim i unutardržavnim kretanjima, sa posebnim naglaskom na COVID-19, a u skladu sa pravnim okvirom i međunarodnim obavezama;
- procjenu i analiza efektivnosti i interne i eksterne koherentnosti DS-a;
- odgovor na pitanja koliko predviđene aktivnosti mogu realizirati mjere, prioritete i ciljeve DS-a;
- mogućnosti sistema monitoringa i evaluacije (MiE sistema) da informiše donosiocje odluka kvalitetno i na vrijeme;
- procjenu adekvatnosti finansijskog okvira kako odozgo, sa gledišta dostupnih sredstava, tako i odozdo kroz definirane potrebe za implementaciju mjera i aktivnosti;
- definiranje preporuka za poboljšanje kvaliteta dokumenta koje će odražavati nalaze evaluacije uz uvažavanje komentara FZZPR i drugih relevantnih institucija.

Evaluacija podrazumijeva procjenu načina na koji su izabrani ciljevi, prioriteta, mjere i aktivnosti i da li su u skladu s ciljevima definiranim u strateškim dokumentima više razine: strateški dokumenti BiH, EU prioriteta za BiH, SDG okvir za BiH, itd. Pored ovog predmeta evaluacije je i identifikacija razvojnih problema definiranih kroz SWOT, dijagnostiku rasta, teoriju promjene, itd. te njihova povezanost s definiranim razvojnim mjerama. Interventna logika je, također, predmet evaluacije. Ona predstavlja analizu uzročno-posljedične povezanosti između definiranih ciljeva, prioriteta, mjera i predloženih aktivnosti te očekivanih rezultata (pojedinačni projekti) i njihove veze s planiranim učincima.

Analiziranje unutarnje i vanjske koherentnosti Strategije odnosi se na analizu unutarnje i vanjske usklađenosti Strategije. Unutarnja usklađenost vezana je za odnos između sastavnih dijelova Strategije. U pogledu analize vanjske usklađenosti, ex ante evaluacija fokusira se na identificirane sinergije između Strategije i drugih europskih, nacionalnih ili regionalnih Strategija.

Sistem monitoringa i evaluacije (MiE sistem) podrazumijeva institucionalni okvir i odgovornosti za MiE sa jedne, a sa druge strane predmet MiE. Kako bi bilo moguće praćenje ili monitoring DS potrebno je definirati i predmet monitoringa. Predmet monitoringa treba biti implementacija zacrtanih aktivnosti kao i monitoring rezultata predviđenih aktivnosti. Rezultati predviđenih aktivnosti se dijele na direktne rezultate (outpute) i krajnje rezultate (outcome). Direktni rezultati se vežu za aktivnosti, dok se krajnji rezultati vežu za mjere, i u ovom slučaju prioriteta (intermedijarni krajnji rezultat). Fokus ove analize će biti indikatori mjera, odnosno indikatori krajnjeg rezultata kao i sistem MiE. U ovom dijelu izvršena je procjena kako i na koji način predviđeni MiE sistem osigurava adekvatno informisanje donosioca odluka i u kojoj mjeri indikatori reflektiraju efekte implementacije mjere, odnosno promjenu.

Ovdje se, također, analizira i obaveza postavljanja baznih linija za indikatore.

Ex-ante daje procjenu konzistentnosti predviđenog indikativnog finansijskog okvira sa strane alokacije sredstava po različitim prioritetima i mjerama te procjenu dostupnosti sredstava za finansiranje strategije. Finansijske alokacije trebaju biti konzistentne sa razvojnim izazovima definiranim u SWOT-u i dijagnostici rasta.

EX-ANTE EVALUACIJA

KRITERIJ: PRAVNI OKVIR I PROCES PRIPREME STRATEGIJE RAZVOJA

PRIPREMA STRATEGIJE – PRINCIPI IZRADE STRATEGIJE

EP 1.1 Da li je ispoštovan OMK?

EP 1.1. Nalazi:

Generalno posmatrano u procesu izrade Strategije ispoštovan je princip ravnopravnosti spolova. Iako Odluka Vlade FBiH o utvrđivanju sastava i broja članova i načina rada Vijeća za razvojno planiranje i upravljanje razvojem FBiH može izgledati kontradiktorno u odnosu na čl. 11. st. 4. Zakona, ipak, konstatujemo da Vijeće Federacije nije ni formirano tako da ovaj princip, shodno ovom dijelu, nije narušen. Naime, Uredbom (član 5. stav 2) definirano je da je potrebno da se u procesima izrade strateških dokumenata ispoštuje princip zastupljenosti od minimalno 40% manje zastupljenog spola, što je u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine. Ako pogledamo sve evidencije članova radnih tijela, možemo vidjeti da je u dosadašnjem procesu izrade Strategije razvoja (Izvršni tim, Koordinacioni odbor, Radne podgrupe) ukupno bilo uključeno 512 osoba, od kojih je 205 žena, dakle, tačno 40%.

EP 1.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

Iako u nekim tijelima ima veći ili manji broj žena kao manje zastupljenog spola, Uredba, a i Zakon o ravnopravnosti spolova BiH nisu precizni po tom pitanju tako da je nosilac izrade Strategije dao sve od sebe kako bi bilo udovoljeno principu ravnopravnosti spolova.

EP 1.2. Kako je ispoštovan princip horizontalne i vertikalne koordinacije?

EP 1.2. Nalazi:

Iako Vijeće Federacije nije uspostavljeno, kao ni sva vijeća kantona, ipak, je kroz Koordinacioni odbor (KO) operacionalizirana vertikalna i horizontalna koordinacija procesa izrade Strategije. KO predstavlja najviše savjetodavno i radno tijelo u procesu izrade, koordinacije i usaglašavanja strateškog dokumenta, a čine ga predstavnici ureda premijera Federacije, FZZPR, Privredne komore FBiH, federalnih ministarstava, Generalnog sekretarijata Vlade Federacije, svih 10 kantona, Saveza općina i gradova Federacije BiH, Gender centra Federacije BiH, Federalnog zavoda za statistiku i Udruženja poslodavaca. Također, na sjednice KO, kao posmatrači, su bili pozvani i predstavnici Direkcije za ekonomsko planiranje BiH koja se bavi planiranjem razvoja na nivou BiH.

EP 1.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

Ovaj princip, kao i prethodni (OMK), su jako povezani, s tim da princip horizontalne i vertikalne koordinacije sugerira da i na horizontalnom nivou tj. na nivou FBiH kao i na vertikalnom nivou trebaju biti uključeni svi relevantni subjekti i institucije. Uvidom u evidencije prisustva na radionicama, može se vidjeti da su sve federalne institucije uključene u proces izrade Strategije. Osnovni implementatori Strategije su federalna ministarstva i institucije, dok su kantonalna ministarstva i institucije zadužene za implementaciju onoga što smatraju bitnim i šta je u skladu sa ustavnim nadležnostima kantona. Shodno navedenom, mišljenja smo da je udovoljeno principu horizontalne i vertikalne koordinacije.

EP 1.3. Kako je ispoštovan princip partnerstva?

EP 1.3. Nalazi:

Institucionalizovan sistem socio-ekonomskih partnera omogućava uspostavu efikasnijeg komunikacionog kanala. Savez općina i gradova (u daljem tekstu SOG) je uključen u proces što je vidljivo iz prethodne tabele. Zakonom nije predviđeno da sve općine učestvuju u izradi Strategije jer je to i fizički nemoguće, obzirom da postoji 79 općina u FBiH. Zakonom, tačnije članom 10. stav 3. jasno je propisano da u procesima koordinacije razvojnog planiranja i upravljanja razvojem sa višim razinama vlasti jedinice lokalne samouprave izražavaju i zastupaju svoje interese putem SOG.

EP 1.3. Zaključna ocjena/Preporuke:

Uvidom u evidencije članova tijela u procesu izrade Strategije može se vidjeti da je SOG uključen i u radne grupe i u Koordinacioni odbor. Što se tiče socio-ekonomskih partnera, isti su uključeni sa nivoa FBiH. Analizom učešća u procesu izrade Strategije može se zaključiti da su predstavnici organa uprave na svim nivoima vlasti uzeli učešće u izradi Strategije, a što znači da je princip partnerstva u ovom slučaju ispoštovan.

EP 1.4. Kako je ispoštovan princip javnosti i transparentnosti?

EP 1.4. Nalazi:

Čl. 15. stav 4. Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem propisuje da svi strateški dokumenti moraju biti dostupni javnosti i objavljeni na internet stranicama nadležnih institucija, u ovom slučaju na internet stranici FZZPR. Ova odredba se odnosi na strateške dokumente koji se usvojeni i koji su postali važeći. Vodeći se dosadašnjom praksom koja je pokazala da veliki broj strateških dokumenata nakon što se usvoje nisu bili dostupni javnosti, zakonodavac je predvidio navedenu odredbu.

Dokumenti tokom izrade Strategije su objavljeni na web sajtu FZZPR, predstavnici FZZPR su gostovali na TV-u, objavljeni su tekstovi u printanim medijima, FENA je objavljivala informacije, u večernjim dnevnicima na TV-u objavljeni su prilozi, gotovo svi važniji internet mediji prenosili su vijesti i objavljivali informacije o Strategiji.

EP 1.4. Zaključna ocjena/Preporuke:

Iz dobijenih podataka, a na temelju čl. 15 st. 4. Zakona i čl. 8. Uredbe, zaključujemo da je proces izrade Strategije udovoljio principima javnosti i transparentnosti s obzirom da je javnost informisana o Odluci Vlade FBiH o izradi Strategije uz objašnjenje značaja navedenog dokumenta, o sastancima Koordinacionog odbora za izradu strategije, o samoj ulozi odbora, o pozivu ekspertima za pružanje konsultantskih usluga na izradi Strategije, o prvom sastanku sa angažovanim ekspertima, o održavanju svake radionice, izradi analize, usaglašavanju mjera, njenim učesnicima i temama, o toku izrade strateškog dokumenta, njegovom značaju i promjeni koje isti odnosi društvu i zajednici.

Međutim, javnosti valja učiniti i dostupnim podatke u sažetom obliku, prije svega zbog lakše percepcije, uz upućivanje na mjesto gdje se mogu dobiti detaljnije informacije, u vezi (ne)uključenosti pojedinih organa vlasti, odnosno lokalnih zajednica ili kantona tj. njihovih organa vlasti u pojedine faze izrade Strategije. Ovo je važno, prije svega, zbog objektivnog informisanja građana o tome šta organi vlasti njihovih lokalnih zajednica, odnosno kantona čine na planu poboljšanja životnih uslova uzimajući učešće u procesu izrade same Strategije. Ovo je važno i zbog činjenice da će, shodno čl. 16 st. 4. Zakona, nakon usvajanja Strategije razvoja FBiH niži nivoi vlasti svoje strateške dokumente trebati uskladiti sa višim. Tim prije zato što su već sada (06.11.2020) aktuelne završne faze u izradi pojedinih Strategija kantona, te bi i ovo pitanje valjalo uzeti u obzir i predvidjeti strategiju po pitanju odnosa dvaju Strategija pri čemu ona na nivou kantona očigledno nije pratila Strategiju FBiH.4 Strategija razvoja Federacije predstavlja podlogu za usklađivanje i izradu strategija razvoja kantona i jedinica lokalne samouprave u Federaciji. Da zaključimo, mišljenja smo da su svi kanali komunikacije u odnosu građani-FZZPR ispunjeni, međutim bilo bi korisno da građani budu informisani o detaljnijim pitanjima.

PRIPREMA STRATEGIJE – FAZE IZRADE STRATEGIJE

EP 1.5. Da li je izrada strateške platforme u skladu s pravnim okvirom?

EP 1.5. Nalazi:

Iz izvoda situacione analize uočavamo da podaci koji se odnose na žene i muškarce, barem tamo gdje je to moguće, nisu razvrstani po spolu i starosnoj strukturi pri čemu bi bio nužan poseban osvrt na socijalno ugrožene kategorije stanovništva.

Kako je čl. 11 st. 8. Uredbe normirao da je za svaki strateški cilj nužno postojanje ne više od tri indikatora koji sadrže polazne i ciljne vrijednosti zaključujemo da ovoj odredbi nije udovoljeno pošto dva od četiri strateška cilja sadrže više od tri indikatora strateškog cilja.

EP 1.5. Zaključna ocjena/Preporuke:

Prvo, tamo gdje je to moguće, valjalo bi razvrstati podatke u situacionoj analizi, koji se odnose na muškarce i žene, prema spolu i starosnoj strukturi uz poseban osvrt na socijalno ugrožene kategorije stanovništva. Iz navedenog to nije uočljivo, te bi te podatke trebalo učiniti vidljivijim.

Drugo, kad je riječ o strateškim ciljevima, odnosno indikatorima strateških ciljeva nužno je kod prva dva strateška cilja (ubran ekonomski razvoj te prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj) broj indikatora smanjiti na maksimalno tri umjesto postojećih četiri, odnosno pet, a shodno čl. 11 st. 8. Uredbe.

⁴ Vidjeti: <https://www.zdk.ba/component/k2/item/9039-strateska-platforma-i-situaciona-analiza-strategije-razvoja-zenicko-dobojskog-kantona-za-period-2021-2027-godina>

EP 1.6. Da li je ispoštovana faza usaglašavanja strateške platforme?

EP 1.6. Nalazi:

Valorizacijom i evaluacijom formalno-pravne i materijalno-pravne strane Strategije zaključujemo da je Strategija u skladu s pravnim okvirom kad je u pitanju detaljna razrada strateških ciljeva odnosno određivanje indikatora za svaki strateški cilj kao i mjera koje prate svaki od tih indikatora, uz navođenje svih potrebnih elemenata od naziva mjere, opisa mjere sa okvirnim područjima djelovanja, indikatorima za praćenje rezultata mjere, razvojnim efektima i doprinosom mjere ostvarenju prioriteta, kao i indikativnoj finansijskoj konstrukciji sa izvorima finansiranja, periodom implementacije mjere, institucijom odgovornom za koordinaciju i implementaciju iste.

EP 1.6. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 1.7. Da li je ispoštovana faza identifikacije strateških projekata?

EP 1.7. Nalazi:

Treća faza izrade Strategije je identifikacija strateških projekata, a koja za razliku od prethodnih faza izrade Strategije nije obligatorno, nego dispozitivno postavljena tako da je u čl. 12. Uredbe propisano da se za implementaciju strateških dokumenata mogu identificirati strateški projekti kao intervencije najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. Strateški projekti trebaju imati višestruki efekat na razvoj i njihova implementacija može biti osnov za pokretanje drugih projekata. Rezultati strateških projekata trebaju da doprinesu pozitivnom uticaju na poboljšanje kvaliteta života veće grupe građana, a naročito socijalno ugroženih kategorija stanovništva, te da omoguće održivi rast i razvoj. Strateški projekti sadrže kratki opis, očekivane efekte i indikativni finansijski okvir.

Zaključujemo da je ex lege Strategija udovoljila ovoj odredbi tako što je procijenjeno da u ovoj fazi, pored toga što nije nužno i obligatorno, nije ni potrebno definisati strateške projekte.

EP 1.7. Zaključna ocjena/Preporuke:

Iako radne grupe i angažovani eksperti u ovoj fazi izrade Strategije nisu definisali strateške projekte, a obzirom na značaj strateških projekata za implementaciju istih, bilo bi korisno da isti budu definisani kao intervencije najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. Ovo razložno više što strateški projekti trebaju doprinijeti pozitivnom uticaju na poboljšanje i kvalitet života veće grupe građana, a naročito socijalno ugroženih kategorija stanovništva, kao i omogućavanje održivog rasta i razvoja, što je jedan od strateških ciljeva same Strategije.

EP 1.8. Da li je izvršena adekvatna provjera usklađenosti strateških dokumenata u FBiH?

EP 1.8. Nalazi:

Valorizujući ovu fazu izrade strategije zaključujemo da je ista usklađena s pravnim okvirom, iako iz Strategije ne uočavamo da je Vijeće Federacije, temeljem čl. 16 st. 4. Uredbe nakon razmatranja iste dalo preporuke korištenjem rezultata provjere usklađenosti Strategije koju je izvršio FZZPR, a shodno čl. 12. st. 1. tč. b i c Zakona.

EP 1.8. Zaključna ocjena/Preporuke:

Iako Vijeće Federacije još uvijek nije operativno FZZPR je dana 28.09.2020. godine poslao urgenciju Vladi FBiH za održavanje prve sjednice. Dok Strategiju ne bude poslana Vladi FBiH na usvajanje, bez prethodnog razmatranja na Vijeću Federacije, Zakonska odredba nije prekršena. To nedvosmisleno znači da u ovom momentu ne možemo konstatovati da su prekršene odredbe člana 12. Uredbe, jer ova radnja tek treba da se desi. Stoga, očekujemo da će i čl. 16 st. 4. u tom smislu naknadno biti udovoljeno. O tome će Vijeće Federacije dati svoju preporuku prije slanja Vladi FBiH na usvajanje, što je naredni korak koje je neophodno poduzeti.

EP 1.9. Da li je udovoljeno fazi izrade indikativnog finansijskog okvira?

EP 1.9. Nalazi:

Evaluirajući ovu fazu izrade Strategije, a shodno navedenom, na temelju čl. 14. Uredbe, zaključujemo da je Strategija u ovom dijelu u cijelosti usklađena sa pravnim okvirom.

EP 1.9. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 1.10. Da li je u Strategiji definisan način provođenja, praćenja, izvještavanja i evaluacije Strategije?

EP 1.10. Nalazi:

Vlada Federacije na prijedlog FZZPR, uz prethodne konsultacije sa Federalnim ministarstvom finansija, drugim institucijama na nivou Federacije, kantonima i Savezom Federacije, donosi propis o trogodišnjem i godišnjem planiranju, monitoringu i izvještavanju. Pored toga, Vlada Federacije na prijedlog FZZPR, uz prethodne konsultacije sa institucijama na nivou Federacije, kantona i Savezom Federacije, donosi propis o evaluaciji strateških dokumenata u Federaciji.

Ova faza je od ključnog značaja za ostvarenje sadržaja strateške platforme tj. strateških ciljeva, mjera etc, a podrazumijeva određivanje institucija i opisa njihove odgovornosti za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju Strategije, kao i opis postupaka, dinamiku praćenja, izvještavanja i evaluacije u odnosu na napredak u implementaciji Strategije. Kao što uočavamo, Vlada FBiH zajedno sa drugim institucijama na nivou FBiH i kantona donosi propise o planiranju, monitoringu i izvještavanju.

Članom 20. (prilog 1) Uredbe o izradi strateških dokumenata je definirana minimalna struktura strateških dokumenata. Sam način provođenja, praćenja, izvještavanja i evaluacije je propisan dvjema uredbama u kojima je sve detaljno propisano, te nema potrebe da u ovom dijelu SR bilo šta ponavljamo i dodatno opterećujemo tekst. Svrha ovog dijela je da se implementator SR (također i drugi zainteresovani) upozna sa pravnim okvirom u FBiH kad je u pitanju ova materija i da se uputi na pravni okvir. Uostalom, sam naslov sugerše da su predstavljeni "okvir" i koraci u implementaciji Strategije, a ne detaljan pregled. Proces praćenja i izvještavanja je potpuno jasan i precizno su definisane institucije za provođenje na svim nivoima vlasti.

Valorizirajući ovaj dio Strategije zaključujemo da je ista usklađena s pravnim okvirom. Uočen je još jedan, vjerovatno tehnički propust u dijelu u kojem je navedeno „Izvještaj o razvoju Strategije razvoja...” gdje treba pisati „Izvještaj o razvoju FBiH“, a shodno čl. 26. Zakona.

EP 1.10. Zaključna ocjena/Preporuke:

Shodno podjeli vlasti, slijedom čega su data i zaduženja za provođenje Strategije, valjalo bi diferencirati te jasno, nedvosmisleno i precizno odrediti organe za nadziranje provođenja Strategije, te organe koji su nadležni po pitanju razmatranja izvještaja o dinamici i stepenu provođenja Strategije. Mišljenja smo da samo tako možemo utvrditi koji organ vlasti jeste, koji je djelomično, a koji, pak, nije proveo svoja zaduženja po pitanju Strategije razvoja FBiH. To bi trebao biti i jasan parametar građanima prilikom korištenja svog biračkog prava da povjerenje daju onim političarima i političkim partijama koje rade u interesu građana, a čiji je interes bio prioritetan i tokom izrade same Strategije.

EP 1.11. Kako je proveden proces konsultacija?

EP 1.11. Nalazi:

Valorizujući navedene činjenice zaključujemo da su nosioci izrade Strategije učinili neophodne korake kako bi proces konsultacija na izradi Strategije bio izvršen u skladu s propisanim pravnim okvirom. Za proces konsultacija je relevantna Uredba o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata („Službene novine FBiH“, broj: 51/12). Prilikom definiranja koraka imala se u vidu ova Uredba kako bi bio ispoštovan pravni okvir FBiH. U tom smislu nacrt Strategije je postavljen na web stranicu i dat je rok od 30 dana za dostavu komentara. Čak su, u želji da dobiju što više komentara i da isti budu razmotreni, nosioci izrade Strategije bili otvoreni za komentare tokom cijelog perioda izrade Strategije, pri čemu se svaki komentar koji je došao, a da formalno i nije bio otvoren proces konsultacija kako to nalaže Uredba, bio analiziran, prihvatatan i ugrađivan u tekst.

EP 1.11. Zaključna ocjena/Preporuke:

Situacija koju je uslovalo proglašenje pandemije je uticala na realizaciju konsultacija, tako da sve planirane aktivnosti nisu mogle biti obavljene na način na koji je to bilo i predviđeno. Međutim, on-line način komunikacije omogućava da i nerealizovane aktivnosti budu provedene u narednom periodu na način da otkazane radionice budu održane u prilagođenom obliku te da budu održane uz mogućnost učešća svih subjekata uključenih u izradu Strategije na nivou kantona i lokalnih zajednica. Nosioc izrade Strategije je poduzeo sve pravne korake po ovom pitanju.

EP 1.12. Da li je potrebno proširiti konsultantski tim/uključiti još subjekata u proces izrade Strategije?

EP 1.12. Nalazi:

S obzirom na to da nosioci izrade Strategije izuzetno značajno mjesto daju bh. dijaspori računajući na njeno prisustvo u ekonomskom životu BiH, a ukazujući na njen doprinos u prošlosti kao i njenu ulogu u budućem razvoju BiH, cijenimo pozitivnim primjerom angažovanje dva profesora (Domljan i Domazet) koji su u svojoj praksi radili istraživanja dijaspore, te su njihovi stavovi i mišljenja bili ključni za dalje razrađivanje ove problematike.

U proces izrade Strategije je bilo uključeno i udruženje dijaspore koje se zove "Grupacija Naša perspektiva", koja se sastoji od: NVO "Naša Perspektiva", Globalna razvojna mreža bh. dijaspore (GDDN), Biznis centar bh. dijaspore (DBC) i Biznis forum bh. dijaspore (BHdiaFor).

EP 1.12. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 1.13. Da li je adekvatan pravni okvir u okviru kojega su se morali kretati nosilac i ostali akteri izrade Strategije?

EP 1.13. Nalazi:

Pravni okvir je često najadekvatnije cijiniti nakon što isti bude primjenjen, odnosno nakon što subjekti nadležni za njegovo poštivanje isti i implementiraju. S tim u vezi, nosilac izrade Strategije je nastojao dati sve od sebe kako bi udvoljio ciljevima i svrsi samog pravnog okvira odnosno izradi Strategije. S tim u vezi, sve poteškoće na koje su naišli nosioci izrade Startegije trebaju biti jasno formulisane od strane istih, a s ciljem njihovog otklanjanja.

EP 1.13. Zaključna ocjena/Preporuke:

Predlažemo da se unaprijedi normativna regulativa razvojnog planiranja u svakom segmentu u kojem je nosilac izrade Strategije to uočio kao nužno.

KRITERIJ: RELEVANTNOST-KONZISTENTNOST

EP 2.1. Jesu li identificirani ciljevi, prioriteti i mjere u skladu sa državnim, EU i SDG prioritetima i ciljevima?

EP 2.1. Nalazi:

Identificirani ciljevi, prioriteti i mjere su u skladu sa nadnacionalnim strateškim dokumentom - Ciljevi održivog razvoja – SDG (Vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 1). Identificirani ciljevi, prioriteti i mjere su u skladu sa smjernicama Platforme za pametnu specijalizaciju. (Vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 2).

Identificirani ciljevi, prioriteti i mjere nisu u potpunosti u skladu sa Mišljenjem Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji - Analitički izvještaj COM(2019) 261 final.

Evropska komisija je u okviru Mišljenja dala preporuke za unaprijeđenja na nivou Bosne i Hercegovine, a koja se odnose na usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa aquies-om, kao i na uspostavljanje određenih institucija, registara, itd. U navedenom izvještaju su navedeni i nedostaci na nivou FBiH po poglavljima za pristupne pregovore sa EU. Navedeni nedostaci su sistematizovani te za većinu navedenih preporuka nije bilo moguće jasno utvrditi prioritete/mjere/aktivnosti kojima se otklanjaju identifikovane slabosti. (Detaljno vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 3.1).

Kada je riječ o adresiranju 14 prioriteta EU o pristupanju BiH Evropskoj uniji vidljivo je da su djelimično adresirani svi prioriteti u domenu ingerencija FBiH. (Detaljno vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 3.2).

Identificirani ciljevi, prioriteti i mjere su u skladu sa mjerama definisanim u dokumentu Zajedničke socioekonomske reforme za period 2019-2022 - Reformska agenda II (Vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 4).

Konsultovani su svi relevantni strateški dokumenti državnog nivoa te su identificirani ciljevi, prioriteti i mjere, konzistentni sa navedenim strateškim dokumentima koji će biti realizovani u period u kojem se implementira i Strategija razvoja FBiH. Potrebno je istaknuti i da ne postoji Strategija razvoja BiH te je strateški okvir razvoj, a FBiH usklađen sa već pomenutim nadnacionalnim strateškim dokumentima (Vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 5).

U izradi strategije uzeti su u obzir i strateški dokumenti sa nivoa Federacije, kao i kantonalni strateški dokumenti (Vidjeti PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti, tabelu 5).

Strateški ciljevi su numerisani. Ukupno su identifikovana četiri (4) strateška cilja.

EP 2.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

U tekstu strategije se navodi da su ciljevi/prioriteti/mjere usklađeni sa pametnom specijalizacijom. Pojam “pametna specijalizacija” je ispravno definisana (str. ii) te je ispravno navedena usklađenost u tabeli 2 (str. 3). Međutim, u dodatku (str. 122. i tabela 3. na str. 123) spominje se termin “strategija pametne specijalizacije” te se navodi da su ciljevi/prioriteti/ mjere usklađeni sa navedenom strategijom.

Strategija pametne specijalizacije na nivou BiH ili šireg regiona ne postoji kao takva, te je, iz tog razloga, u tekstu dokumenta potrebno terminološki pravilno navesti da su predloženi ciljevi/prioriteti/mjere usklađeni sa zahtjevima Platforme za pametnu specijalizaciju.

U Strategiji razvoja FBiH za 2021-2027. godinu nije predviđena izrada Strategije pametne specijalizacije, niti Strategije istraživanja i razvoja/Strategija inovacija. Ukoliko je opredjeljenje da se ovi dokumenti izrađuju na nivou BiH, tada bi bilo korisno da se to u dokumentu Strategije razvoja FBiH 2021-2027. naznači. Prema preporukama datim u Mišljenju EK o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji (Poglavlje 25), strategija pametne specijalizacije kao i mapa puta za istraživačku infrastrukturu bi trebala biti usvojena na nivou BiH.

EP 2.2. U kojoj mjeri je osigurana konzistentnost finansijskog okvira sa ciljevima Strategije?

EP 2.2. Nalazi:

Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 74/19), član 14 (Izrada indikativnog finansijskog okvira za provođenje strateških dokumenata) definisan je sadržaj indikativnog finansijskog okvira.

Prema navedenom članu indikativni finansijski okvir za period važenja strateških dokumenata izrađuje se na osnovu situacione analize i projekcije, kao i definiranih mjera. Indikativni finansijski okvir definira nosilac izrade strateških dokumenata i ostali učesnici, i minimalno sadrži procjenu potrebnih finansijskih sredstava po strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama iz budžeta, te po ostalim izvorima finansiranja, kao što su kreditna sredstva, sredstva Evropske unije i ostale donacije.

Dokument Strategija razvoja FBiH za 2021-2027. godinu (radna verzija) na stranicama 83-87. sadrži indikativni finansijski okvir.

Indikativni finansijski okvir sadrži procjenu potrebnih finansijskih sredstava po strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama (vidjeti PRILOG 2 - Analiza finansijskog okvira, Tabela 1 - Pregled indikativnog finansijskog okvira po ciljevima, prioritetima i mjerama).

Indikativni finansijski okvir sadrži pregled potrebnih finansijskih sredstava za realizaciju Strategije prema izvorima finansiranja: budžet Federacije, kreditna sredstva, sredstva EU i ostale donacije (vidjeti PRILOG 2 - Analiza finansijskog okvira, Tabela 2 - Pregled indikativnog finansijskog okvira po izvorima finansiranja).

Indikativni finansijski okvir ne sadrži prikaz metodologije izračuna i alokacije finansijskih sredstava na pojedine strateške ciljeve, prioritete i mjere, zbog čega nije moguće napraviti analizu stvarnih finansijskih potreba za realizaciju definisanih strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

Za pojedene mjere nisu date procjene potrebnih finansijskih sredstava, odnosno nije predviđeno alociranje sredstava (mjere: 1.3.6; 2.5.3; 3.1.1; 3.1.2; 3.6.2; 4.2.1; 4.2.3; 4.3.1).

Pri izradi projekcije potrebnih finansijskih sredstava po izvorima finansiranja definisano je da će se iznos od 203,2 miliona KM finansirati iz ostalih donacija, pri čemu nisu navedeni potencijalni izvori tih donacija.

EP 2.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

Bilo bi korisno i poželjno pojasniti metodologiju izračuna i alokacije finansijskih sredstava na ciljeve, prioritete i mjere, odnosno aktivnosti.

Posebno je važno pojasniti zašto nisu alocirana sredstva za pojedine mjere. U ovom dijelu je neophodno uraditi reviziju mjera te izvršiti alokaciju finansijskih sredstava za potrebe njihove realizacije.

Ukoliko je moguće, bar okvirno, definisati potencijalne izvore donacija.

KRITERIJ: KOHERENTNOST

EP 3.1. Postoji li komplementarnost i sinergija između definiranih mjera, prioriteta i ciljeva?

EP 3.1. Nalazi:

Interna koherentnost reflektuje se kroz komplementarnost između definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera koji svojim sinergijskim djelovanjem, u konačnici, mogu zajedno doprinijeti realizaciji učinka. Strateški ciljevi su jasno definirani i razgraničeni, tako da nema međusobnog preklapanja, nego se radi o principu komplementarnosti čijim se ispunjavanjem zadani razvojni izazovi prevazilaze na različite načine.

Tako, pametni rast, tj. razvijanje ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama, u fokusu je prvog strateškog cilja. Realizacija ovog cilja komplementarna je sa drugim strateškim ciljem, i to, posebno, u dijelu poboljšanja kvaliteta visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze. Na ovo se naslanja treći strateški cilj u kojem se tretiraju prilike s visokim potencijalom za rast i inovativnost (primjera radi, energetska efikasnost, inovacije vezane za rješavanje otpada, itd), a što u konačnici biva zaokruženo četvrtim ciljem čijim se realiziranjem želi postići efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor.

Pored navedenog, moguće je potvrditi postojanje snažne komplementarnosti između postavljenih strateških ciljeva i definiranih prioriteta te između mjera i definiranih prioriteta.

Ako se posmatraju prioriteta u okviru prvog strateškog cilja koji se odnosi na ubrzan (pametni) ekonomski razvoj, jasno je da je povećanje digitaliziranosti ekonomije (prvi prioritet) usko povezan sa transferom i razvojem tehnologije (drugi prioritet) te sa kontinuiranim podržavanjem razvoja poslovnog privatnog sektora (treći prioritet) i sa podržavanjem izvoza i stvaranja proizvoda više dodane vrijednosti (četvrti prioritet). Slično se može zaključiti i u slučaju ostalih strateških ciljeva.

Načelno se može konstatovati i postojanje komplementarnosti definiranih mjera unutar prioriteta. Za detaljniji pregled analize pogledati PRILOG 3 - Komplementarnost dimenzija vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

EP 3.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

Osnova za postavljanje strateških ciljeva bila je vizija, definirana na sljedeći način:

Federacija BiH je prosperitetan životni prostor, politički stabilan i siguran, utemeljen na vladavini prava, socijalno pravedan sa jednakim mogućnostima za sve, u kojem se njeguje bogatstvo različitosti. Baziran je na društvu znanja i inovacija, efikasnom i održivom korištenju prirodnih i drugih resursa, uz očuvanje okoliša i pristupačno javno zdravstvo, te uravnotežen i visok kvalitet života.

Na osnovu definirane vizije, jasno se mogu izdvojiti sljedeće dimenzije, koje su u funkciji osiguravanja uravnoteženog i visokog kvaliteta života:

- prosperitetan životni prostor;
- vladavina prava;
- socijalna jednakost i pravednost;
- društvo znanja i inovacija;
- efikasno i održivo korištenje prirodnih i drugih resursa sa očuvanjem okoliša;
- pristupačno javno zdravstvo.

S obzirom da su sve navedene mjere i aktivnosti iz Strategije, u konačnici, usmjerene na postizanje uravnoteženog i visokog kvaliteta života, u ovom dijelu evaluacije, **preporuka** se odnosi na izmjenu definirane vizije razvoja, tako da ona glasi:

Federacija BiH je prosperitetan životni prostor, utemeljen na vladavini prava, socijalno pravedan sa jednakim mogućnostima za sve, u kojem se njeguje bogatstvo različitosti. Baziran je na društvu znanja i inovacijama, efikasnom i održivom korištenju prirodnih i drugih resursa, uz očuvanje okoliša i pristupačno javno zdravstvo, a sve u funkciji postizanja uravnoteženog i visokog kvaliteta života.

KRITERIJ: INTERVENTNA LOGIKA I EFEKTIVNOSTI

EP 4.1. Da li aktivnosti pretpostavljene u mjerama doprinose ostvarenju cilja/ outcome mjere? Da li su mjere adekvatne za implementaciju prioriteta i ciljeva?

EP 4.1. Nalazi:

Načelno se može konstatovati da su aktivnosti, uz par definiranih sugestija, dobro definirane te da doprinose ostvarenju cilja mjere. Sličan zaključak vrijedi kada je u pitanju adekvatnost mjera za implementaciju prioriteta i ciljeva. Međutim, ono što zabrinjava je činjenica da niti u jednom strateškom cilju nije eksplicitno tretirano ublažavanje posljedica trenutne pandemije COVID-19 na sve aspekte razvoja Federacije Bosne i Hercegovine (najbliži ovome je PRIORITET 3.6. Povećati otpornost na krize se odnosi na potencijalne buduće prijetnje, rizike i nesreće).

EP 4.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

U Strategiji nije jasno ponuđen odgovor na pandemiju COVID-19 kao zdravstvenu, humanitarnu i razvojnu krizu koja prijeteći da ostavi veliki utjecaj na socio-ekonomsku stvarnost Federacije Bosne i Hercegovine. U tom kontekstu, neophodno je u već u uvodnom dijelu, i to u posebnom odjeljku, jasno navesti i obrazložiti razloge zbog kojih pomenuti odgovor nije ponuđen, odnosno kako je ovaj faktor uzet u obzir kroz razne mjere i aktivnosti.

Pored ove, ostale preporuke za unaprjeđenje Strategije, u dijelu identifikovanih aktivnosti, dati su u Prilogu 4 - Preporuke za unaprjeđenje individualnih strateških aktivnosti.

EP 4.2. Postoji li pripremljena interventna logika Strategije? Uključuje li logičku vezu između ciljeva i izazova definiranih u SWOT i TOWS analizi? Da li su predložene mjere relevantne iz ugla dijagnostike rasta i situacione analize?

EP 4.2. Nalazi:

Teorija promjene ili interventna logika nije kreirana tokom pripreme Strategije, međutim, kroz pripremu situacione analize, korištene su SWOT analiza i TOWS matrica kao alat za teoriju promjene i na osnovu toga su definirane mjere. Prema informacijama, dobijenim od FZZPR, rađena je dijagnostika rasta, ali više kao brainstorming, pri čemu ista nije dokumentovana u elektronskoj formi i nije uključena u dokument.

Pored toga, nije izvršena ni PESTLE analiza, a analiza interesnih skupina sa analizom njihove moći vršena je kroz pripremu liste institucija gdje je definirano kojoj tematskoj grupi pripadaju, a institucije sa najvećim značajem i utjecajem su uključene u Koordinacioni odbor.

Pregledom strategija identifikovanih u TOWS matrici, koja je rezultat SWOT analize, može se uočiti da postoji njihova povezanost sa postavljenim strateškim ciljevima.

Međutim, ono što zabrinjava je činjenica da u TOWS matrici trenutna kriza, izazvana pandemijom COVID-19, nije prepoznata kao jedan od ključnih faktora razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za kojeg se već sad može reći da će imati dalekosežne posljedice na sve njegove aspekte.

Posmatrano s tog aspekta, ne može se reći da su predložene mjere u potpunosti relevantne (Za detaljan pregled analize, pogledati PRIOLOG 5 - TOWS matrica vs. strateški ciljevi).

EP 4.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

Prema OECD-u5 razvojne strategije moraju odgovarati novom globalnom kontekstu i trebaju biti u stanju odgovoriti novim trendovima i izazovima. Polazeći od toga, a zbog izostanka adresiranja rastuće zdravstvene, socijalne i ekonomske krize, izazvane korona virusom, primjena strateških alata, SWOT analize i TOWS matrice, nije u potpunosti rezultirala adekvatnom osnovom na kojoj se dalje može graditi Strategija razvoj Federacije Bosne i Hercegovine zbog izostanka navedenog. Iz tog razloga, preporuka, ovog dijela evaluacije, je da se kroz fokusiranu situacionu analizu, pozicionira rastuća kriza izazvana korona virusom kao jedan od ključnih faktora ograničenja rasta u narednom periodu.

EP 4.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

Prema OECD-u⁶ razvojne strategije moraju odgovarati novom globalnom kontekstu i trebaju biti u stanju odgovoriti novim trendovima i izazovima. Polazeći od toga, a zbog izostanka adresiranja rastuće zdravstvene, socijalne i ekonomske krize, izazvane korona virusom, primjena strateških alata, SWOT analize i TOWS matrice, nije u potpunosti rezultirala adekvatnom osnovom na kojoj se dalje može graditi Strategija razvoj Federacije Bosne i Hercegovine zbog izostanka navedenog. Iz tog razloga, preporuka, ovog dijela evaluacije, je da se kroz fokusiranu situacionu analizu, pozicionira rastuća kriza izazvana korona virusom kao jedan od ključnih faktora ograničenja rasta u narednom periodu.

EP 4.3. U kojoj mjeri je interventna logika utemeljena na dokazima, iz studija, radova eksperata?

EP 4.3. Nalazi:

Teorija promjene ili interventna logika nije kreirana tokom pripreme Strategije, međutim, kroz pripremu situacione analize, SWOT analiza i TOWS matrica su korištene kao alat za teoriju promjene i na osnovu toga su definirane mjere. Prema informacijama, dobijenim od FZZPR, rađena je dijagnostika rasta, ali više kao brainstorming, pri čemu ista nije dokumentovana u elektronskoj formi i nije uključena u dokument. U tom procesu, uglavnom su korišteni sljedeći izvori:

OECD (2018) *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies, Perspectives on Global Development*. Paris: OECD Publishing. DOI: 10.1787/persp_glob_dev-2019-en

World Bank (2015) *Rebalancing Bosnia and Herzegovina A Systematic Country Diagnostic*. Washington, D.C.: The World Bank. DOI: 10.1596/23120

Stockholm Statement – Towards a new consensus on the principles of policy-making for the contemporary world. Dostupno na: <https://www.wider.unu.edu/news/stockholm-statement-%E2%80%93-towards-new-consensus-principles-policy-making-contemporary-world>

EP 4.3. Zaključna ocjena/Preporuke:

Prema OECD-u⁷ razvojne strategije moraju odgovarati novom globalnom kontekstu i trebaju biti u stanju odgovoriti novim trendovima i izazovima. U tom kontekstu, pristupom dijagnostike rasta bilo koje razvojne strategije, pa tako i strategije Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021 – 2027. godine, treba utvrditi sve faktore ograničenja rasta, od kojih je jedan i rastuća zdravstvena, socijalna i ekonomska kriza, izazvana korona virusom.

Preporuka je da se kreirana dijagnostika rasta učini jasno vidljivom kroz jasno uključivanje i prezentiranje u Strategiji.

⁶ OECD (2018) *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies, Perspectives on Global Development*. Paris: OECD Publishing. DOI: 10.1787/persp_glob_dev-2019-en

⁷ Ibidem

EP 4.4. Da li su ofanzivne mjere usklađene sa strateškim ciljevima? Da li su definirani strateški projekti sa svim elementima?

EP 4.4. Nalazi:

U Strategiji su definirana tri akceleratora razvoja, i to:

- inovacije i digitalizacija;
- otvaranje i razvoj preduzeća;
- finansijski sistem i javne finansije.

U okviru akceleratora, izdvojene su tzv. ofanzivne mjere. Argument za njihov odabir je taj da postoje relevantne procjene utjecaja u BiH ili svijetu prema kojim one značajno doprinose rastu BDP-a i broja zaposlenih te da daju efekte na kraći ili srednji rok (Vidi PRILOG 6 - Povezanost ofanzivnih mjera sa mjerama unutar strateških ciljeva).

Definirane ofanzivne mjere naslanjaju se na dva strateška cilja, i to:

- Strateški cilj 1. *Ubrzani ekonomski razvoj*;
- Strateški cilj 4. *Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektor*.

Ovdje se treba konstatovati da iako je opšte poznato da je obrazovanje snažan razvojni faktor, **vjerovatno zbog toga što daje efekat tek na duži rok**, nije prepoznato kao jedna od važnih ofanzivnih mjera razvoja Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema procjenama Izvršnog tima za izradu Strategije, puna implementacija ofanzivnih mjera donosi rast BDP-a u procentu od **9.2** do **13.7%** na godišnjem nivou.

Strateški projekti, kao intervencije od najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva, oni u Strategiji nisu posebno definirani.

EP 4.4. Zaključna ocjena/Preporuke:

U Strategiji je neophodno jasno obrazložiti pretpostavke i metodologiju na osnovu kojih je procijenjena stopa rasta BDP-a od 9.2 do 13.7% na godišnjem nivou. Nadalje, preporuka je da se, uz obrazloženje, navedu tri razreda koja bi se odnosila na (1) pesimističnu; (2) realističnu i (3) optimističnu procjenu stope rasta BDP-a na godišnjem nivou.

Nadalje, prema članu 13. Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine, za implementaciju strateških dokumenata mogu se identificirati strateški projekti kao intervencije od najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. Strateški projekti trebaju imati višestruki efekat na razvoj i njihova implementacija može biti osnov za pokretanje drugih projekata. Rezultati strateških projekata trebaju da doprinesu pozitivnom uticaju na poboljšanje kvaliteta života veće grupe građana, a naročito socijalno ugroženih kategorija stanovništva, te da omoguće održivi rast i razvoj. Strateški projekti sadrže kratki opis, očekivane efekte i indikativni finansijski okvir. Preporuka, u ovom dijelu evaluacije, je da se identifikuju i u Strategiju ugrade strateški projekti sa svim bitnim elementima (kratki opis, očekivani efekti i indikativni finansijski okvir).

Upravo je kroz definiranje strateških projekata, kao intervencija od najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva, moguće adresirati ublažavanje posljedica pandemije COVID-19 na sve aspekte razvoja Federacije Bosne i Hercegovine.

KRITERIJ: SISTEM INDIKATORA

SISTEM INDIKATORA – RELEVANTNOST INDIKATORA

EP 5.1. Da li svaki cilj, prioritet i mjera imaju adekvatan broj odgovarajućih indikatora?

EP 5.1. Nalazi:

Svaki cilj, prioritet i mjera imaju odgovarajući broj indikatora, izuzev:

Strateški cilj 1 - definisana 4 indikatora.

EP 5.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka

EP 5.2. U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere?

EP 5.2. Nalazi:

Indikatori u većini slučajeva reflektuju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere.

Detaljnu analizu vidjeti u prilogima.

EP 5.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

EP 5.3. U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi indikatori relevantni mjera adekvatni za predložene aktivnosti?

EP 5.3. Nalazi:

U većini slučajeva indikatori su jasni i nedvosmisleni.

Međutim, svi indikatori koji se preuzimaju od nadnacionalnih institucija (EUROSTAT, WB, WEF, itd.) su problematični, jer se računaju za nivo države te nije moguće napraviti jasnu distinkciju da li i u kojoj mjeri aktivnosti koje se provode u FBiH doprinose promjenama indikatora. Internacionalni indikatori se koriste za poređenje država, a ne administrativnih jedinica.

EP 5.3. Zaključna ocjena/Preporuke:

Preporuka je da se od Federalnog zavoda za statistiku traži da se počnu prikupljati (proizvoditi) ovi indikatori.

SISTEM INDIKATORA – JASNOĆA I DOSTUPNOST

EP 5.4. Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?

EP 5.4. Nalazi:

U većini slučajeva indikatori su jasni i nedvosmisleni.

Međutim, svi indikatori koji se preuzimaju od nadnacionalnih institucija (EUROSTAT, WB, WEF, itd.) su problematični, jer se računaju za nivo države te nije moguće napraviti jasnu distinkciju da li i u kojoj mjeri aktivnosti koje se provode u FBiH doprinose promjenama indikatora. Internacionalni indikatori se koriste za poređenje država, a ne administrativnih jedinica.

Vidjeti tabelu u Prilogu 7 - Analiza indikatora.

EP 5.4. Zaključna ocjena/Preporuke:

Preporuka je da se od Federalnim zavodom za statistiku traži da počnu prikupljati (proizvoditi) ovi indikatori.

EP 5.5. Da li su izvori indikatora navedeni i dostupni?

EP 5.5. Nalazi:

Za većinu indikatora navedeni su izvori. Prilikom predstavljanja izvora indikatora u Strategiji korišten je tabelarni pristup kada su u pitanju strateški ciljevi, prioriteti i mjere. Kao izvori podataka za indikatore korišteni su: FZS, FZZPR, WB, WIPO, Razvojna banka, Webometrics, OECD, Nadležna ministarstva (FBiH i kantonalna), FZZOIR i slično. Ovakvi izvori indikatora jasno ukazuju i na dostupnost istih.

Za pojedine indikatore, navedeni su izvori, ali nisu navedene polazne i ciljne vrijednosti što ukazuje na činjenicu da se podaci o indikatoru ne prikupljaju.

Detaljnu analizu vidjeti u priložima.

Za sljedeće indikatore nisu navedeni izvori podataka:

- 1.4.1 (Broj inspekcijskih kontrola od strane nadležnih inspekcija);
- 1.4.2 (% godišnje promjene prometa certificiranih firmi, % godišnje promjene broja izdanih certifikata, uvedenih standarda i izdanih akreditacija u odnosu na broj pravnih lica);
- 2.3.3 (Broj stambenih fondova u kantonima);
- 3.2.1 (Prosječna godišnja stopa polutanata);
- 3.6.1 (Broj planova zaštite od prirodnih i drugih nesreća u FBiH);
- 3.6.3 (Izrađena analiza stanja spremnosti sistema na odgovor na krize u FBiH).

Za navedene indikatore naznačeno je da će izvori biti naknadno dostupni.

EP 5.5. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za indikatore kod kojih nisu navedene polazne i ciljne vrijednosti potrebno je pojasniti metodologiju izračuna. Za indikatore kod kojih nisu navedeni izvori preporuka je da se dostupnost ovih indikatora osigura u što kraćem roku kako bi se očuvala relevantnost i pouzdanost podataka navedenih u Strategiji. Istovremeno je i za ove indikatore potrebno da se pojasni metodologija izračuna indikatora.

EP 5.6. Da li su postavljene bazne linije indikatora? Da li indikatori sadrže polazne i ciljne vrijednosti?

EP 5.6. Nalazi:

Za pojedine indikatore nisu postavljene polazne i ciljne vrijednosti. To se odnosi na one indikatore za koje se trenutno ne prikupljaju podaci. Za pojedine indikatore ciljne vrijednosti nisu realno postavljene niti se može utvrditi na koji način su iste postavljene.

Prema članu 11, stav 8, Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine za indikatore je potrebno odrediti njihove polazne i ciljne vrijednosti u svrhu praćenja procesa realizacije Strategije i uspješnosti iste. Polazne i ciljne vrijednosti svih indikatora korištenih u Strategiji predstavljene su tabelarno, što osigurava njihovu preglednost. Prilikom određivanja indikatora potrebno je odrediti i bazne linije indikatora.

EP 5.6. Zaključna ocjena/Preporuke:

Prema odgovoru na poslani upit FZZPR nisu postavljene bazne linije indikatora, već samo početne vrijednosti indikatora (odgovori na treći set pitanja od 18.9.2020. godine).

Općenito je ispoštovan član 11, stav 8, Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno za indikatore su određene polazne i ciljne vrijednosti. Postoje odstupanja od navedene tvrdnje za pojedine indikatore strateških ciljeva/prioriteta/ mjera, gdje nisu navedene ni polazne ni ciljne vrijednosti za: jedan od više indikatora, dva od više indikatora, tri od više indikatora ili za sve indikatore kako slijedi.

Strateški ciljevi/prioriteti/mjere kod kojih jedan od više indikatora ne sadrži ni polaznu ni ciljnu vrijednost su: strateški cilj 2; mjera 1.1.3, mjera 1.2.1, mjera 1.3.4, mjera 1.3.6, mjera 1.4.1, mjera 2.1.3, mjera 2.1.4, prioritet 2.4, mjera 2.4.2, mjera 2.5.4, mjera 2.5.5, mjera 3.1.3, mjera 3.1.4, mjera 3.2.1, mjera 3.2.2, mjera 3.3.2, mjera 3.4.1, mjera 3.5.2, mjera 3.6.1, mjera 4.2.6, mjera 4.3.5, mjera 4.3.6.

Strateški ciljevi/prioriteti/mjere kod kojih dva od više indikatora ne sadrži ni polaznu ni ciljnu vrijednost su: mjera 1.4.2, mjera 1.4.4, mjera 2.1.5, prioritet 2.5, mjera 2.5.1, mjera 2.5.3, prioritet 3.5, mjera 4.1.2, mjera 4.2.4.

Strateški ciljevi/prioriteti/mjere kod kojih tri od više indikatora ne sadrži ni polaznu ni ciljnu vrijednost su: mjera 2.4.1.

Strateški ciljevi/prioriteti/mjere kod kojih ni jedan od indikatora ne sadrži ni polaznu ni ciljnu vrijednost su: mjera 2.3.5, mjera 3.1.1, mjera 3.1.2, prioritet 3.6, mjera 4.2.5.

Preporuka je da se jasno postave bazne linije indikatora, te odrede nedostajuće početne i ciljne vrijednosti kako bi se osigurala adekvatna statistička baza dostupnih podataka.

SISTEM INDIKATORA – ADMINISTRATIVNI KAPACITETI PRIKUPLJANJA PODATAKA I EVALUACIJE

EP 5.7. Postoje li ograničenja za adekvatan monitoring indikatora rezultata? Postoji li potreba za posebnim aktivnostima kao priprema za monitoring poput treninga osoblja ili organizacije saradnje sa ministarstvima, jesu li ove aktivnosti predviđene dokumentom?

EP 5.7. Nalazi:

U Strategiji, monitoring indikatori su postavljeni na različitim nivoima, na nivou ciljeva, prioriteta i mjera, te je uspostavljena adekvatna distinkcija između različitih nivoa indikatora. To postavlja tehničke predušlove za monitoring. Također, predviđena je priprema izvještaja o razvoju a prema važećoj regulativi. Kada je u pitanju institucionalna saradnja, FZZPR crpi potrebu saradnje iz svoje nadležnosti za planiranje i izvještavanje.

EP 5.7. Zaključna ocjena/Preporuke:

Monitoring implementacije i rezultata se temelje na definiranim indikatorima i jasnoći njihove pozicije u samom dokumentu i ljudskim, tehničkim i institucionalnim kapacitetima za provedbu. Indikatori su adekvatno postavljeni. Međutim, institucionalni, tehnički i ljudski kapaciteti za provedbu monitoringa se pretpostavljaju. Preporuka je napraviti posebnu mjeru koja bi osigurala uspostavu odgovarajućih tehničkih (baze podataka) i stručnih kapaciteta (treninzi u MiE) kako bi se osigurao kvalitetan monitoring rezultata implementacije Strategije.

EP 5.8. Da li će vrijeme pripreme monitoring izvještaja osigurati pravovremenu informaciju za novi ciklus planiranja? Da li je monitoring rezultata predviđen tako da je osigurana dostupnost indikatora rezultata?

EP 5.8. Nalazi:

Priprema izvještaja o razvoju je predviđena dokumentom Strategije a u skladu sa važećim odredbama Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i Uredbe. Izvještaj o razvoju, prema dokumentu Strategije, obuhvata i monitoring implementacije i monitoring rezultata implementacije. Iako je ovo jako dobro rješenje i u skladu je sa važećim normama ono ne osigurava pravovremenost informacija o implementaciji za novi ciklus planiranja. U Strategiji, monitoring indikatori su postavljeni na različitim nivoima, na nivou ciljeva, prioriteta i mjera i uspostavljena je adekvatna distinkcija između različitih nivoa indikatora.

EP 5.8. Zaključna ocjena/Preporuke:

Donosiocima odluka je potrebno osigurati pravovremenu informaciju kroz izvještavanje o implementaciji aktivnosti iz Strategije u toku izvještajne godine a prije usvajanja budžeta za narednu godinu. U tu svrhu je potrebno imati informacijski sistem koji će omogućiti kontinuirano praćenje implementacije aktivnosti. Indikatori su adekvatno postavljeni međutim, institucionalni, tehnički i ljudski kapaciteti za provedbu monitoringa se pretpostavljaju. Preporuka je napraviti posebnu mjeru koja bi osigurala

uspostavu odgovarajućih tehničkih (baze podataka) i stručnih kapaciteta (treninzi u MiE) kako bi se osigurao kvalitetan monitoring rezultata implementacije Strategije.

SISTEM INDIKATORA – SISTEM MONITORINGA I EVALUACIJA

EP 5.9. Da li su procedure monitoringa jasno definirane i da li je sistem izvještavanja/monitoringa i evaluacije postavljen na način da informiše donosioce odluka?

EP 5.9. Nalazi:

Priprema Izvještaja o razvoju je predviđena dokumentom Strategije a u skladu sa važećim odredbama Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i Uredbe. Izvještaj o razvoju, prema dokumentu Strategije, obuhvata i monitoring implementacije i monitoring rezultata implementacije. Iako je ovo jako dobro rješenje i u skladu je sa važećim normama ono ne osigurava pravovremenost informacija o implementaciji donosiocima odluka. Sistem naknadne evaluacije politika i aktivnosti u ministarstvima se ne spominje osim pojedinačno u mjerama.

EP 5.9. Zaključna ocjena/Preporuke:

Donosiocima odluka je potrebno osigurati pravovremeno informaciju kroz izvještavanje o implementaciji aktivnosti iz Strategije u toku izvještajne godine a prije usvajanja budžeta za narednu godinu. U to svrhu je potrebno imati informacioni sistem koji će omogućiti kontinuirano praćenje implementacije aktivnosti. U prethodnoj preporuci je navedeno da bi bilo potrebno uvesti posebnu mjeru koja bi osigurala razvoj kapaciteta za MiE u ministarstvima a obuhvatila bi i jačanje kapaciteta i regulative za uspostavu evaluacije politika, i kroz ovu mjeru je potrebno osigurati i razvoj informacionog sistema.

EP 5.10. Da li su upravljačke strukture monitoringa i evaluacije postavljene na način da osiguravaju vezu između donosioca odluka i implementacije?

EP 5.10. Nalazi:

U dokumentu Strategije jako je dobro prepoznata uloga Vijeća Federacije u kontekstu savjetodavne uloge i razmatranja Godišnjeg izvještaja o razvoju. Također, naveden je i slijed koraka nakon Vijeća gdje se dokument Izvještaja dostavlja Vladi FBiH i Parlamentu, te se objavljuje na web stranici FZZPR. Upravljačke strukture za evaluaciju nisu predstavljene.

EP 5.10. Zaključna ocjena/Preporuke:

Upravljačke strukture monitoringa su adekvatno postavljene. Važno je da ta veza pravovremeno osigurava informaciju donosiocima odluka kako bi isti mogli reagirati i pospješiti implementaciju. Upravljačke strukture za evaluaciju nisu predstavljene i potrebno je ih je navesti i normirati. Od izuzetne važnosti bi bilo normiranje jedne institucije koja je nadležna za provedbu ex-ante/prethodne evaluacije za sve potrebne strategije. Time bi se postigla transparentnost procese i potpuna neovisnost od predlagača. Pretpostavka je da bi ova institucija imala osiguran dio sredstava iz projekta pripreme nekog strateškog dokumenta i moguća institucija je Generalni sekretarijat Vlade FBiH ili FZZPR.

EP 5.11. Da li su srednjoročne evaluacije predviđene na način da osiguravaju ažuriranost Strategije i zakonski okvir?

EP 5.11. Nalazi:

Dokument nacrtu Strategije predviđa pripremu srednjoročne evaluacije na kraju planskog perioda a u skladu sa članom 13. Uredbe o evaluaciji strateških dokumenta. Također se navodi da, „... će se evaluacija na sredini perioda implementacije raditi ukoliko se za istom ukaže potreba.“ Izvjesno je je da će Strategiju biti potrebno ažurirati u nakon dvije do tri godine implementacije, međutim, ovo nije izričito navedeno iako je ostavljen prostor.

EP 5.11. Zaključna ocjena/Preporuke:

Zbog potreba planiranja aktivnosti, transparentnosti i očekivanja učesnika u procesu potrebno je izričito naglasiti da će se srednjoročna evaluacija sprovesti tokom 2023. g. potrebno je revidirati Uredbu kako bi se osigurala jasnoća u oblasti legislative jer sada regulativa sadrži nejasnu odredbu.

KRITERIJ: STRUKTURNI OKVIR

EP 6.1. U kojoj mjeri je dokument usklađen sa principima jednakosti i nediskriminacije?

EP 6.1. Nalazi:

U procesu izrade Strategije generalno je ispoštovan princip ravnopravnosti spolova.

EP 6.1. Zaključna ocjena/Preporuke:

I pored zakonskih nedostatnosti kao što je npr. spolna struktura odnosno princip ravnopravnosti u Vijeću Federacije nosioci izrade Strategije su kroz sve ostale organe uspjeli izbalansirati princip ravnopravnosti spolova.

EP 6.2. Da li su ciljevi, prioriteti i mjere definirane jasnim, nedvosmislenim, jednostavnim, razumljivim jezikom?

EP 6.2. Nalazi: /

EP 6.2. Zaključna ocjena/Preporuke:

Tekst je neophodno lektorirati.

EP 6.3. U kojoj mjeri su adresirani očekivani učinci strategije ili negativni učinci strategije?

EP 6.3. Nalazi:

U strategiji se uzimaju u obzir negativni trendovi u državi, te se isti uzimaju u obzir pri definiranju mjera koji trebaju da neutrališu iste. Pozitivni učinci mjera su također spomenuti i kvantificirani u obliku očekivanih pozitivnih vrijednosti indikatora. Međutim, u nacrtu strategije nije uočeno adresiranje potencijalnih negativnih učinaka strategije, što može biti i rezultat procjene da se ne očekuju značajni negativni učinci od predloženih mjera.

EP 6.3. Zaključna ocjena/Preporuke:

Po mogućnosti napraviti evaluaciju mjera i procjenu očekivanih, značajnih negativnih učinaka od predloženih mjera, te predložiti mjere ublažavanja za identificirane potencijalne negativne učinke. Mogući pristup je da se uz svaku mjeru doda red za procjenom značajnosti negativnog učinka, a koji može biti 'neznačajan', 'minimalan', i sl.

EP 6.4. Da li je strateška platforma pripremljena sa ključnim elementima?

EP 6.4. Nalazi:

Strategija uključuje situacionu analizu, za odgovarajući vremenski period, poređenja su vršena inter-, a u pojedinim segmentima analize i intranacionalno, vodeći se dostupnošću podataka. Raščlanjivanje analize na žene i muškarce, po starosnoj strukturi i socijalno ugrožene je izvršeno u dijelovima u kojima su dostupni podaci. Strategija je usklađena sa Prostornim planom koji je trenutno na snazi, vizijom, a također su kreirani strateški ciljevi sa indikatorima. Na individualne potencijalne nedostatke je ukazano u drugim EP

EP 6.4. Zaključna ocjena/Preporuke:

Tražiti od Federalnog zavoda za statistiku da unaprijedi raščlanjivanje podataka po kategorijama koje su potrebne za bolji uvid u uticaj mjera na individualne kategorije društva, te koje će omogućiti međukantonalno, pa i općinsko mjerenje efekata od implementacije mjera.

EP 6.5. Prioriteti trebaju biti jasno formulisani, ostvarivi u vremenskom periodu važanja strateških dokumenata, međusobno usklađeni, mjerljivi uz pomoć objektivno provjerljivih indikatora, te društveno i okolišno prihvatljivi. Svaki prioritet označava se hijerarhijski nižim rednim brojem relevantnog strateškog cilja.

EP 6.5. Nalazi:

- Prioriteti su jasno formulisani.
- Navedeni prioriteti su ostvarivi u periodu važanje strateških dokumenata.
- Prioriteti su u većini slučajeva međusobno usklađeni. Vidjeti odjeljak "Koherentnost".
- Indikatori prioriteta u najvećem broju slučajeva osiguravaju mjerljivost realizacije prioriteta.
- Navedeni prioriteti su društveno-okolišno prihvatljivi.
- Svaki prioritet označen po hijerarhijskom režimu rednim brojem relevantnog strateškog cilja.

EP 6.5. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 6.6. Da li su mjere jasno formulisane i adekvatno strukturirane?

EP 6.6. Nalazi:

Svaka mjera je označena hijerarhijski nižim rednim brojem relevantnog prioriteta. Mjere minimalno sadrže: vezu sa strateškim ciljem i prioriteta, (a) naziv mjere, opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja, (b) indikatore za praćenje rezultata mjere, (c) razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta, (d) indikativnu finansijsku konstrukciju sa izvorima finansiranja, (e) period implementacije mjere, (f) instituciju odgovornu za koordinaciju i implementaciju mjere. Potencijalni nedostaci i mogućnosti unapređivanja su spomenuta u sklopu drugih EP

EP 6.6. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 6.7. Da li je u strategiji definiran okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strateških dokumenata?

EP 6.7. Nalazi:

Jasno su predočene nadležne institucije za koordinaciju implementacije i provedbu i navedeni su indikatori praćenja. Općenito se definira odgovornost za pripremu, monitoring, izvještavanje i evaluaciju aktivnosti na implementaciji Strategije. Implementacija Strategije se osigurava kroz godišnje i trogodišnje planove rada, što je vrlo racionalno rješenje, te se uspostavlja i veza sa drugim planskim dokumentima. Odgovorne institucije za monitoring i izvještavanje se definiraju i navode kao „...sve organizacione jedinice u federalnom organu uprave.“. Također, prema Strategiji, sve organizacione strukture bi trebale uspostaviti i vlastite elektronske evidencije o implementaciji i indikatorima uspješnosti. Navodi da će se izvještavati kroz Izvještaje o radu i Izvještaje o razvoju. Evaluacija se spominje uz ostavljenu nejasnoću o evaluaciju na sredini perioda.

EP 6.7. Zaključna ocjena/Preporuke:

Implementacija strategije je razrađena vrlo temeljito kroz različite mehanizme planiranja u institucijama. Također, izvještavanje je postavljeno na dobre osnove. Još jednom, potrebno je preciznije definirati dinamiku (vrijeme) izvještavanja na način da osigura korisnu informaciju donosiocima odluka a ne da bude post festum materijal koji ne ulazi u proces kreiranja politika. Ključna preporuka je uspostaviti jedan informacijski sistem za planiranje i praćenje implementacije. Teško je očekivati da će svi organi imati svoje elektronske evidencije – dovoljno je jedna. Također, potrebno je detaljnije predstaviti „opis postupaka“ kako bi se izbjegle eventualne nejasnoće. Druga preporuka je pripremiti Izvještaj o implementaciji (izvršenju aktivnosti/projekata strategije) u septembru svake godine za period tekuće godine kako bi se osigurala informacija donosiocima odluka šta je urađeno (i šta se planira uraditi) u tekućoj godini kako bi kroz budžet za iduću godinu bilo moguće osigurati adekvatnu implementaciju Strategije.

EP 6.8. Da li je primpremljen (a) akcioni plan za strategiju i (b) za koji period?

EP 6.8. Nalazi:

Akcioni plan za strategiju je pripremljen za period strategije, tj. period 2021-2027. sa pojedinim mjerama koje imaju kraći period implementacije, a što je u skladu sa UoISD.

EP 6.8. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

EP 6.9. Da li akcioni plan sadrži minimalne elemente iz UoISD?

EP 6.9. Nalazi:

Akcioni plan za strategiju sadrži nazive strateških ciljeva i prioriteta, nazive planiranih mjera i strateških projekata, informacije o očekivanim rezultatima, informacije o nosiocima realizacije, okvirne finansijske vrijednosti kao i očekivane izvore istih. Element koji nedostaje je podjela okvirnih finansijskih vrijednosti po godinama.

EP 6.9. Zaključna ocjena/Preporuke:

Ukoliko je moguće, tj. ukoliko su relevantni izvori u mogućnosti dostaviti adekvatne informacije, podijeliti indikativnu finansijsku konstrukciju po godinama implementacije.

EP 6.10. Da li je ispoštovana minimalna struktura strateških dokumenata u FBiH kao što je opisano u Prilogu broj 1, člana 20 UoISD-a?

EP 6.10. Nalazi:

Nacrt strategije je zadovoljio minimalnu strukturu strateških dokumenata kao što je traženo i objašnjeno u Prilogu broj 1, člana 20 UoISD-a, tj. Stratešku platformu, prioritete i mjere sa relevantnim indikatorima, indikativni finansijski okvir, sažeti pregled strateškog dokumenta, te okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strateškog dokumenta.

EP 6.10. Zaključna ocjena/Preporuke:

Za ovaj nalaz, u trenutku podnošenja izvještaja, nema komentara/preporuka.

PRILOG 1 - Analiza relevantnosti i konzistentnosti

Tabela 1. - Konzistentnost Strategije razvoja FBiH 2021-2027. sa ciljevima održivog razvoja (SDGs)

	Strateski cilj	R.br.	Prioriteti	R.br.	Mjere	SDG Cilj
SC:1	Ubrzan ekonomski razvoj	1.1.	Povećavati digitaliziranost ekonomije	1.1.1.	Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu	16
				1.1.2.	Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća	9
				1.1.3.	Unaprjeđivati digitalne vještine građana, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada	8
				1.1.4.	Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu	9
				1.1.5.	Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti	9
		1.2.	Podržavati transfer i razvoj tehnologija	1.2.1.	Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	9
				1.2.2.	Podržavati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija	4,9
		1.3.	Podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora	1.3.1.	Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje	8
				1.3.2.	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	8
				1.3.3.	Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora	
				1.3.4.	Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora	8
				1.3.5.	Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva	8
				1.3.6.	Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem	8
		1.4.	Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	1.4.1.	Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva	
				1.4.2.	Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti	
				1.4.3.	Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti	8
				1.4.4.	Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom	8

SC: 2	Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj	2.1.	Unaprjeđivati obrazovni sistem	2.1.1.	Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze	4
				2.1.2.	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve	4
				2.1.3.	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja	4
				2.1.4.	Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT	4
				2.1.5.	Poboljšati rad sa talentima i standard učenika i studenata	4
		2.2.	Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema	2.2.1.	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakost u zdravstvenim uslugama	3
				2.2.2.	Osnažiti potencijal preventivne medicine	3
				2.2.3.	Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite	3
				2.2.4.	Unapređivanje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama	3
				2.2.5.	Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite	3
				2.2.6.	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja	3
		2.3.	Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih	2.3.1.	Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom	
				2.3.2.	Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta	3
				2.3.3.	Unaprjeđivati stambenu politiku	
				2.3.4.	Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti	3
				2.3.5.	Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom	3
		2.4.	Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu	2.4.1.	Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja	8
				2.4.2.	Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada	8
				2.4.3.	Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja	
		2.5.	Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost	2.5.1.	Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite	1
2.5.2.	Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa			1		
2.5.3.	Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite					
2.5.4.	Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada			1,8		
2.5.5.	Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju			1,3,7,13		

SC: 3	Resursno efikasan i održiv razvoj	3.1.	Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa	3.1.1.	Podizati svjest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina	13,15
				3.1.2.	Unaprjeđivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture	13,14,15
				3.1.3.	Unaprjeđivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/ biodiverziteta i geodiverziteta	15
				3.1.4.	Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa	14
				3.1.5.	Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa	15
				3.1.6.	Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači	15
				3.1.7.	Unaprjeđivati integralno upravljanje otpadom	6
		3.2.	Unaprjeđivati kvalitet zraka	3.2.1.	Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova	13
				3.2.2.	Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš	13
		3.3.	Povećati energijsku efikasnost	3.3.1.	Poboljšati energijsku efikasnost zgrada	12
				3.3.2.	Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanju energetske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“	12
		3.4.	Započeti realizaciju energetske tranzicije	3.4.1.	Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima	7
				3.4.2.	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije	7
				3.4.3.	Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona	7
		3.5.	Poticati razvoj ruralnih prostora	3.5.1.	Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima	2
				3.5.2.	Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj	2
				3.5.3.	Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno – prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača	2
		3.6.	Povećati otpornost na krize	3.6.1.	Unaprjeđivati upravljanje krizama	
				3.6.2.	Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture	9
				3.6.3.	Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	

SC: 4	Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektor	4.1.	Unaprjeđivati vladavinu prava	4.1.1.	Povećavati efikasnost pravosudnog sistema	16
				4.1.2.	Jačati zaštitu ljudskih prava	16
				4.1.3.	Unaprjeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma	16
				4.1.4.	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije	16
		4.2.	Staviti javnu upravu u službu građana	4.2.1.	Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi	16
				4.2.2.	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora	16
				4.2.3.	Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama	16
				4.2.4.	Osigurati predušlove za veću apsorpciju EU fondova	
				4.2.5.	Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika	
				4.2.6.	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave	16
		4.3.	Unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija	4.3.1.	Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama	
				4.3.2.	Racionalizirati tekuće javne rashode i povećati obim i efikasnost javnih investicija	16
				4.3.3.	Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda	16
				4.3.4.	Unaprijediti fiskalnu stabilnost i izravnaje u oblasti javnih finansija	16
				4.3.5.	Osigurati održivost PIO sistema	16
				4.3.6.	Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu	16

Tabela 2. - Konzistentnost Strategije razvoja FBiH za 2021-2027. sa Platformom za stratešku specijalizaciju (S3)

PRIORITETI	MJERA	
1.1. Povećavati digitaliziranost ekonomije	1.1.1.	Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu
	1.1.2.	Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća
	1.1.3.	Unaprjeđivati digitalne vještine građana, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada
	1.1.4.	Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu
	1.1.5.	Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti
1.2. Podržavati transfer i razvoj tehnologija	1.2.1.	Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti
	1.2.2.	Podržavati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija
1.3. Podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora	1.3.3.	Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora
1.4. Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	1.4.1.	Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva
	1.4.3.	Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti
	1.4.4.	Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom
2.1. Unaprjeđivati obrazovni sistem	2.1.1.	Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze
	2.1.2.	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve
	2.1.3.	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja
	2.1.4.	Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT
	2.1.5.	Poboljšati rad sa talentima i standard učenika i studenata
2.2. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema	2.2.1.	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakost u zdravstvenim uslugama
	2.2.3.	Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite
	2.2.6.	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja
3.1. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa	3.1.1.	Podizati svjest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina
	3.1.2.	Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture
	3.1.3.	Unapređivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/ biodiverziteta i geodiverziteta
	3.1.6.	Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači
	3.1.7.	Unapređivati integralno upravljanje otpadom
	3.1.8.	Razvijati sistem cirkularne ekonomije i efikasnijeg korištenja ekonomskih instrumenta zaštite okoliša
3.2. Unapređivati kvalitet zraka	3.2.1.	Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova
	3.2.2.	Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš
3.3. Povećati energetske efikasnost	3.3.1.	Poboljšati energetske efikasnost zgrada
3.4. Započeti realizaciju energetske tranzicije	3.4.1.	Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima
	3.4.2.	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije

4.2. Staviti javnu upravu u službu građana	4.2.2.	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora
	4.2.4.	Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova
	4.2.6.	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave

Tabela 3.1. Konzistentnost Strategije razvoja FBiH za 2021-2027- sa Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji - Analitički izvještaj COM(2019) 261 final

Poglavlje	Zahtjev za usklađivanjem za nivo Federacije	Mjera koja se odnosi na usklađivanje	Komentar
Poglavlje 6. Pravo privrednih društava	U pogledu zahtjeva za veličinom preduzeća i grupacija, zakonodavstvo na svim nivoima nije u skladu s <i>acquis-om</i> , posebno s računovodstvenom Direktivom. Republika Srpska je u zakon o računovodstvu i reviziji uvela pojam subjekata od javnog interesa, a isti trebaju uvesti i Federacija BiH i Brčko distrikt.	-	Nije definisana ni jedna mjera u kojima je navedena aktivnost usklađivanja zakona o računovodstvu
Poglavlje 15: Energija	Zbog kontinuiranog neusklađivanja sa <i>acquis-em</i> u sektoru plina, država i dalje ozbiljno i uporno krši svoje obaveze koje ima kao potpisnica Ugovora o Energetskoj zajednici. Postojeći režim nije u skladu s <i>acquis-em</i> , uključujući upravljanje pristupom trećih strana plinovodima. Dok s jedne strane Federacija BiH ne želi učiniti pomak ka usvajanju entitetskih zakona bez konsenzusa na državnom nivou.	Prioritet 3.4. Mjera 3.4.1.	Iz navedenog prioriteta i mjere nije vidljivo da će na nivou Federacije doći do izmjene zakonske legislative
Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava	Federacija BiH ima zakonodavstvo koje reguliše sukob interesa i koje se ne provodi zbog pravne nesigurnosti o tome koja institucija je nadležna.	Prioritet 4.1.	U okviru prioriteta navedene mjere i aktivnosti kojima se poboljšava vladavina prava
Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava	Federacija i Srednje-bosanski kanton trebaju usvojiti zakone o besplatnoj pravnoj pomoći. Potrebno je izvršiti procjenu potreba za besplatnom pravnom pomoći u cijeloj zemlji kako bi se utvrdili glavni nedostaci. To bi trebalo da pomogne da se osiguraju minimalni standardi i efektivan jednak pristup pravdi za sve, bez obzira na to gdje žive.	Mjera 4.1.2.	U okviru navedene mjere definisane aktivnosti kojima se uspostavlja harmonizirani, efikasn i besplatan sistem pravne pomoći u cijeloj zemlji
Poglavlje 27: Životna sredina	Federacija BiH nema poseban zakon o klimatskim promjenama	Mjera 3.1.1.	Nije vidljivo u aktivnostima da je predviđeno usvajanje zakona o klimatskim promjenama
Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja	Federacija BiH nema sistematsko rješenje za registre za rak ili programe skrininga za liječenje raka, zbog neusklađenog zakonodavstva i ograničenih finansijskih kapaciteta.	Mjera 2.2.2.	Nije vidljivo da će kroz navedenu mjeru biti uspostavljeno sistemsko rješenje
Poglavlje 32: Finansijska kontrola	Potrebno je ojačati institucionalni kapacitet ovih institucija na svim nivoima vlasti. Federacija BiH se suočava sa posebnim izazovom kad je u pitanju osiguranje pokrivenosti vanjske revizije u kantonima. Profesionalni razvoj revizora zasniva se na planovima obuke revizora koje je donijela svaka revizorska institucija i na smjernicama Koordinacionog odbora institucija za reviziju.	Prioritet 4.3. Mjera 4.3.1	U navedenom priritetu/ mjeru je vidljivo jačanje revizije izvršenja budžeta, ali nije jasno navedeno unaprjeđenje vanjske revizije (finansijske, revizije usklađenosti i učinka u kantonima.

Tabela 3.2. Konzistentnost sa 14 prioriteta Evropske komisije (Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji COM(2019) 261 final)

Prioritet	Opis prioriteta	Mjera koja koja se odnosi na usklađivanje	Komentar
Demokratija / Funkcionisanje			
1	Osigurati da se izbori provode u skladu s evropskim standardima tako što će provesti relevantne preporuke OSCE-a/ODIHR-a i Venecijanske komisije, osigurati transparentnost finansiranja političkih stranaka i održati lokalne izbore u Mostaru,	-	Prvođenje izbora je u ingerencije države i Centralne izborne komisije
2	Osigurati vidljive rezultate kada je u pitanju funkcionisanje mehanizma koordinacije o pitanjima koja se odnose na EU na svim nivoima, uključujući i pripremu i usvajanje nacionalnog programa za usvajanje <i>acquis</i> -a,		Uopšteno - vertikalna i horizontalna koordinacija nadležnih institucija u procesima razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u FBiH i usklađenosti razvojnih prioriteta, međutim nije vidljiva jasna koordinacija prema državnom nivou po pitanju usvajanja <i>acquis</i> -a izuzev: - propisa iz domena energetike - provedbe Strategije aproksimacije propisa o pravnoj stečevini EU u oblasti životne sredine - usklađivanja federalne propise o zaštiti od buke sa legislativom EU - usklađivanja federalne propise o zaštiti vodnih resursa sa legislativom EU Gore navedene aktivnosti nisu direktno povezane sa demokratijom Nadalje, Strategijom je planirano donošenje pravnog okvira iz oblasti zaštite uzbunjavača, sukoba interesa, te lobiranja, usklađenih sa zakonodavstvom EU
3	Osigurati pravilno pridruživanje, funkcionisanje Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje		Provođenje ovog prioriteta je na državnom nivou
4	Temeljno unaprijediti institucionalni okvir, uključujući i na ustavnom nivou, kako bi se: a) osigurala pravna sigurnost u smislu podjele nadležnosti između nivoa vlasti; b) uvela klauzula o zamjeni kako bi se državi nakon pristupanja omogućilo privremeno ostvarivanje nadležnosti drugih nivoa vlasti radi sprečavanja i otklanjanja povreda prava EU; c) garantovala nezavisnost pravosuđa, uključujući i njegovu samostalnu instituciju (VSTV); d) reformisao Ustavni sud, uključujući i rješavanje pitanja međunarodnih sudija i osiguralo provođenje njegovih odluka; e) garantovala pravna sigurnost, uključujući i putem uspostave pravosudnog tijela kojem bi bilo povjereno da osigura dosljedno tumačenje prava u cijeloj Bosni i Hercegovini; f) osigurala jednakost i nediskriminacija građana, posebno postupanje prema presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić i Finci; g) osiguralo da su svi organi uprave zaduženi za provedbu <i>acquis</i> -a zasnovani isključivo na profesionalizmu i da se ukloni pravo veta u procesu donošenja odluka, u skladu s <i>acquis</i> -em.	Prioritet 4.1. Unaprjeđivati vladavinu prava	Provođenje ovog prioriteta je na državnom nivou . U Strategiji je formulisani prioritet 4.1. sa 4 mjere kojima se osigurava realizacija prijedloga za unaprjeđenje u okviru 4. prioriteta EU
5	Poduzeti konkretne korake na unaprjeđenju okruženja pogodnog za pomirenje kako bi se prevazišlo naslijeđe rata.		Nije tretirano u Strategiji

Vladavina prava			
6	Unaprijediti funkcionisanje pravosuđa kroz usvajanje novih zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću i sudovima BiH u skladu sa evropskim standardima.	Prioritet 4.1. Unaprjeđivati vladavinu prava	
7	Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem: a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača; b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije; c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke; d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima; e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou; f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije.	Prioritet 4.1. Unaprjeđivati vladavinu prava Mjera 4.1.4 Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije	U okviru ove mjere adresirani zahtjevi iz 7. prioriteta EU
8	Osigurati efikasnu koordinaciju upravljanja granicama i kapacitetima za upravljanje migracijama na svim nivoima i osigurati funkcinisanje sistema azila.		Nije tretirano u Strategiji
Osnovna prava			
9	Jačati zaštitu prava svih građana, posebno osiguravanjem provedbe zakona o nediskriminaciji i o rodnoj ravnopravnosti.	Prioritet 2.5. Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost	U okviru navednog prioriteta adresirani zahtjevi iz 13. prioriteta EU
10	Osigurati pravo na život i zabranu mučenja, posebno (a) ukidanjem upućivanja na smrtnu kaznu u Ustavu Republike Srpske i (b) imenovanjem nacionalnog mehanizma za prevenciju mučenja i nečovječnog postupanja.		Nije relevantno za FBiH
11	Osigurati poticajno okruženje za civilno društvo, posebno poštujući evropske standarde o slobodi udruživanja i slobodi okupljanja.		
12	Garantovati slobodu izražavanja i medija i zaštitu novinara, posebno putem (a) osiguranja odgovarajućeg sudskog procesuiranja predmeta prijetnji i upotrebe nasilja nad novinarima i medijskim radnicima, i (b) osiguravanja finansijske održivosti sistema javnih RTV servisa.		Nije adresirano u Strategiji
13	Unaprijediti zaštitu i inkluziju ranjivih grupa, posebno osoba sa invaliditetom, djece, LGBTI osoba, pripadnika romske zajednice, pritvorenika, migranata i tražilaca azila, kao i raseljenih lica i izbjeglica u cilju zatvaranja Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.	Prioritet 2.5. Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost	U okviru navednog prioriteta adresirani zahtjevi iz 13. prioriteta EU

Reforma javne uprave			
14	Završiti neophodne korake u reformi javne uprave s ciljem unapređenja sveukupnog funkcionisanja javne uprave osiguravanjem profesionalne i depolitizirane državne službe i koordiniranim pristupom u kreiranju politika u cijeloj državi.	<p>Prioritet 4.2. Staviti javnu upravu u službu građana</p> <p>Prioritet 4.3. Unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija</p>	U okviru navednih prioriteta (4.2 i 4.3) adresirani zahtjevi iz 14. prioriteta EU

Tabela 4. Konzistentnost Strategije razvoja FBiH sa dokumentom Zajedničke socioekonomske reforme za period 2019-2022. - Reformska agenda II

Mjere u okviru Strategije razvoja FBiH 2021.-2027.		Mjere u okviru Reformske agende II 2019.2020.			
PRIORITET	MJERA	I. Održiv i ubrzan ekonomski rast, povećana konkurentnost privrede i unapređenje poslovnog okruženja	II. Depolitizacija, veća održivost i efikasnost javnih preduzeća	III. Sveobuhvatna reforma i poboljšanje kvalitete zdravstvenog sistema	IV. Politike koje pružaju prilike mladima, ženama i ostalim ranjivim kategorijama
1.1. Povećavati digitaliziranost ekonomije	1.1.1.	Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu			+
	1.1.2.	Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća			+
	1.1.3.	Unaprjeđivati digitalne vještine građana, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada			+
	1.1.4.	Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu			+
	1.1.5.	Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti			+
1.2. Podržavati transfer i razvoj tehnologija	1.2.1.	Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	+		
	1.2.2.	Podržavati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija			+
1.3. Podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora	1.3.1.	Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje	+		
	1.3.2.	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	+		
1.4. Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	1.4.2.	Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti	+		

2.1. Unaprjeđivati obrazovni sistem	2.1.2.	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve				+
	2.1.3.	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja				+
	2.1.4.	Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT				+
2.2. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema	2.2.1.	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakost u zdravstvenim uslugama			+	
	2.2.2.	Osnažiti potencijal preventivne medicine			+	
	2.2.5.	Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite			+	
	2.2.6.	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja			+	
2.3. Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih	2.3.1.	Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom				
2.4. Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu	2.4.2.	Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada				+
	2.4.3.	Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja				+
2.5. Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost	2.5.1.	Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite				+
	2.5.2.	Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa				+
	2.5.4.	Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada				+
3.1. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa	3.1.1.	Podizati svjest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina			+	+
3.3. Povećati energetska efikasnost	3.3.1.	Poboljšati energetska efikasnost zgrada			+	
3.4. Započeti realizaciju energetske tranzicije	3.4.2.	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije			+	
4.1. Unaprjeđivati vladavinu prava	4.1.4.	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije		+		

4.2. Staviti javnu upravu u službu građana	4.2.2.	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora		+		
	4.2.6.	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave		+		+
4.3. Unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija	4.3.2.	Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija	+			
	4.3.3.	Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda				
	4.3.6.	Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu		+		

Napomena: Pored Prioriteta i Mjera koje su u Strategiji razvoja FBiH povezani sa Reformskom agandom 2, analizom prioriteta/ mjera utrođeno je da su i mjere 1.3.4, 3.4.1. i 3.4.3 također konzistentni sa Reformskom agandom 2 u dijelu mjera koje se odnose na "Depolitizaciju, veću održivost i efikasnost javnih preduzeća".

Tabela 5. Konzistentost sa strateškim dokumentima državnog, federanog i entitetskog nivoa

Konzultovani strateški dokumenti državnog nivoa	
1.	Okvirna energetska strategija Bosne i Hercegovine do 2035. godine
2.	Okvirna strategija prometa
3.	Akcioni program za borbu protiv degradacije zemljišta i ublažavanja posljedica suše u BiH
4.	Akcioni plan suprostanavljanja trgovini ljudima u Bosni i Hercegovini 2016 – 2019.
5.	Strategija za borbu protiv korupcije 2015 - 2019.
6.	Strategija BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma 2015.- 2020.
7.	Strategija reforme upravljanja javnim financijama u institucijama BiH 2017. - 2020.
8.	Strategija protivminskog djelovanja 2009. – 2019.
9.	Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisionog razvoja za BiH
10.	Strateški plan ruralnog razvoja Bosne i Hercegovine (2018. – 2021.)
11.	Strategija razvoja nauke u Bosni i Hercegovini 2017. - 2022.
12.	Strategija i akcioni plan za zaštitu biološke raznolikosti Bosne i Hercegovine (2015. – 2020.)
13.	Strateški okvir za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini 2017. - 2022.
14.	Strategija razvoja statistike Bosne i Hercegovine 2020.
15.	Srednjoročna strategija upravljanja dugom Bosne i Hercegovine
16.	Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za period 2014. - 2020.
17.	Akcioni plan za izradu i provedbu kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini za period 2014.-2020.
18.	Platforma za razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja u BiH 2017. – 2022.
19.	Akcioni plan za implementaciju strategije kulturne politike u Bosni i Hercegovini 2017. - 2018. godina
20.	Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2014. do 2018. godine
21.	Strategija u oblasti migracija i azila BiH 2016. – 2020.
22.	Politika razvoja informacionog društva Bosne i Hercegovine za period 2017 - 2021. godine
23.	Politika sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017 - 2021. godine
24.	Strategija vanjske politike Bosne i Hercegovine 2018. – 2023.
Konzultovani strateški dokumenti federalnog nivoa	
1.	Prijedlog Strategije zapošljavanja Federacije BiH 2017.-2020.

2. Strategija jačanja funkcije službi za zapošljavanje
3. Strategija deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite u Federaciji BiH 2014-2020
4. Strategija za unapređenje prava i položaja osoba s invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016.-2021.)
5. Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2013-2017
6. Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2013-2017
7. Strateški plan razvoja zdravstva u Federaciji BiH 2008-2018.
8. Politika i strategija za zaštitu mentalnog zdravlja u Federaciji BiH 2012-2020
9. Strategija za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u Federaciji BiH 2010-2019
10. Strategija za prevenciju i kontrolu malignih neoplazmi 2012-2020
11. Strategija borbe protiv dijabetesa u Federaciji BiH 2014-2024
12. Strategija o rijetkim bolestima FBiH 2014-2020
13. Prijedlog Strategije razvoja naučno – istraživačkog i istraživačko – razvojnog rada u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2012-2022 godina
14. Strateški pravci razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH za period 2015 – 2020. godina
15. Okvirna energetska strategija Federacije Bosne i Hercegovine do 2035. godine.
16. Strategija razvoja industrije tekstila, odjece, kože i obuće FBiH 2013-2023
17. Strategija razvoja drvne industrije Federacije Bosne i Hercegovine za period 2016.- 2025.
18. Strategija razvoja industrije građevinskog materijala 2016-2025
19. Strategija razvoja namjenske industrije Federacije Bosne i Hercegovine za period 2012.-2022. godine
20. Transportna Strategija Federacije Bosne i Hercegovine 2016-2030
21. Strategija razvoja mreže autocesta i brzih cesta na području Federacije Bosne i Hercegovine 2011 – 2028. godine
22. Strategija povećanja konkurentnosti i privlačenja ulaganja u lance milijeka i miliječnih proizvoda, voća i povrća 2014-2020
23. Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015 – 2019. godina
24. Program ruralnog razvoja FBiH za period 2016. – 2020. godina
25. Šumarski program Federacije BiH i Informacija o gospodarenju šumama
26. Federalna strategija zaštite okoliša 2008.-2018.
27. Strategija razvoja turizma 2008-2018
28. Akcioni plan za realizaciju projekta "Razvoj trgovine i domaćeg tržišta na području FBiH" 2016. - 2019. godina
29. Strategija uspostave i održavanja infrastrukture prostornih podataka (IPP) FBiH
30. Strategija upravljanja dugom
31. Strategija upravljanja javnim finansijama
32. Strategija za reformu sektora pravde u BiH
33. Strategija za borbu protiv korupcije
34. Strateški okvir za reformu javne uprave
35. Strategija za obuku uposlenih u organima uprave u Federaciji BiH (2016-2020)
Konsultovani strateški dokumenti kantonalnog nivoa
1. Integrirana strategija razvoja Unsko-sanskog kantona za period 2014. - 2020.
2. Strategija razvoja županije Posavske za period 2016. – 2020.
3. Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016. - 2020.
4. Strategija razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016. - 2020.
5. Strategija razvoja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde za period 2016.-2020.
6. Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za period 2016. - 2020.
7. Strategija razvoja Hercegovačko-neretvanske županije za razdoblje 2017. - 2020.
8. Strategija razvitka županije Zapadnohercegovačke za razdoblje 2014. - 2020.
9. Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine
10. Strategije razvoja Kantona 10 za period 2016. - 2020.

PRILOG 2 - Analiza finansijskog okvira

Tabela 1 - Pregled indikativnog finansijskog okvira po ciljevima, prioritetima i mjerama

Oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere	Struktura finansiranja (%)	Ukupno (mil. KM)	Budžet institucije (mil. KM)	Ostali izvori	
				(mil. KM)	Naziv potencijalnog izvora
1. UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ	20,60%	515,5	206,9	308,6	
1.1. Povećati digitaliziranost ekonomije	2,90%	73	26,4	46,6	
1.1.1. Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu		31	10,3	20,7	
1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća		2,2	0,2	2	
1.1.3. Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada		0,3	0,1	0,2	
1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu		7,5	5,1	2,4	
1.1.5. Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti		32	10,7	21,3	
1.2. Podržavati transfer i razvoj tehnologija	11,80%	295,6	138,5	157,1	
1.2.1. Podržati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti		155,1	71,7	83,4	
1.2.2. Podržati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija		140,5	66,8	73,7	
1.3. Podržati razvoj poslovnog privatnog sektora	3,90%	98,7	32,9	65,8	
1.3.1. Olakšati i ubrzati proces ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje		31,2	10,4	20,8	
1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada		13	4,3	8,7	
1.3.3. Podržati razvoj poduzetništva kreativnog sektora		24	8	16	
1.3.4. Podržati razvoj poduzetništva turističkog sektora		30,3	10,1	20,2	
1.3.5. Podržati prostornu koncentraciju poduzetništva		0,2	0,1	0,1	
1.3.6. Diverzificirati i unaprijediti finansijski sistem		0	0	0	
1.4. Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	1,90%	48,2	9,1	39,1	

1.4.1.	Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva		0,1	0	0,1	
1.4.2.	Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti		21,1	7	14,1	
1.4.3.	Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti		20,9	0,9	20	
1.4.4.	Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom		6,1	1,1	5	
2.	PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ	31,90%	800,7	333,2	467,5	
2.1.	Unaprjeđivati obrazovni sistem	7,30%	183,6	61,2	122,4	
2.1.1.	Unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze		15,1	5	10,1	
2.1.2.	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve		81,5	27,2	54,3	
2.1.3.	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja		17	5,7	11,3	
2.1.4.	Podsticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT		57	19	38	
2.1.5.	Bolji rad s talentima i standard učenika i studenata		13	4,3	8,7	
2.2.	Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema	18,20%	455,8	217,6	238,2	
2.2.1.	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakosti u zdravstvenim uslugama		2,5	0,8	1,7	
2.2.2.	Osnažiti potencijal preventivne medicine		1	0,3	0,7	
2.2.3.	Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite		0,3	0,1	0,2	
2.2.4.	Unapređivanje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama		50	15,7	34,3	
2.2.5.	Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite		400	200	200	
2.2.6.	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja		2	0,7	1,3	
2.3.	Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih	3,80%	95,9	32,6	63,3	
2.3.1.	Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom		45,5	15,8	29,7	
2.3.2.	Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta		9,1	3	6,1	
2.3.3.	Unaprjeđivati stambenu politiku		10	3,3	6,7	

2.3.4.	Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti		6	2	4	
2.3.5.	Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom		25,3	8,4	16,9	
2.4.	Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu	0,10%	1,5	0,5	1	
2.4.1.	Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja		0,8	0,3	0,5	
2.4.2.	Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada		0,3	0,1	0,2	
2.4.3.	Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja		0,4	0,1	0,3	
2.5.	Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost	2,50%	63,9	21,3	42,6	
2.5.1.	Podržati bolju ciljanost socijalne zaštite		20,4	6,8	13,6	
2.5.2.	Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih skupina		0,5	0,2	0,3	
2.5.3.	Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite		0	0	0	
2.5.4.	Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada		23	7,7	15,3	
2.5.5.	Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju		20	6,7	13,3	
3.	RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ	43,30%	1.086,30	492,8	593,5	
3.1.	Unaprijediti zaštitu i korištenje prirodnih resursa	32,20%	808,4	399,9	408,5	
3.1.1.	Podizati svijesti o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina		0	0	0	
3.1.2.	Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture		0	0	0	
3.1.3.	Unaprjeđivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/biodiverziteta i geodiverziteta		0,7	0,2	0,5	
3.1.4.	Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa		742,7	371,3	371,4	
3.1.5.	Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa		6,5	2,2	4,3	
3.1.6.	Povećavati područja pod šumama i osigurati njihovo održivo upravljanje i eksploataciju		10	10	0	
3.1.7.	Unapređivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije		48,5	16,2	32,3	

3.2.	Unaprjeđivati kvalitet zraka	0,30%	7,5	2,5	5
3.2.1.	Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova		3,4	1,1	2,3
3.2.2.	Smanjiti negativan uticaj sektora transporta na okoliš		4,1	1,4	2,7
3.3.	Povećati energetska efikasnost u FBiH	1,10%	27	10,3	16,7
3.3.1.	Poboljšati energetska efikasnost zgrada		10	3,3	6,7
3.3.2.	Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanje energetske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“		17	7	10
3.4.	Započeti realizaciju energetske tranzicije	3,90%	97,3	31,4	65,9
3.4.1.	Povećanje sigurnosti snabdijevanja energentima		55	19	36
3.4.2.	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije		2,1	0,7	1,4
3.4.3.	Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona		40,2	11,7	28,5
3.5.	Poticati razvoj ruralnih prostora	5,40%	135,1	45	90,1
3.5.1.	Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima		90	30	60
3.5.2.	Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj		20,1	6,7	13,4
3.5.3.	Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača		25	8,3	16,7
3.6.	Povećati otpornost na krize	0,40%	11	3,7	7,3
3.6.1.	Unaprjeđivati upravljanje krizama		10	3,3	6,7
3.6.2.	Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture		0	0	0
3.6.3.	Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća		1	0,3	0,7
4.	TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR	4,20%	105,5	35,5	70
4.1.	Unaprjeđivati vladavinu prava	0,10%	3,4	3,4	0
4.1.1.	Povećavati efikasnost pravosudnog sistema		0,6	0,6	0
4.1.2.	Jačati zaštitu ljudskih prava		0,3	0,3	0

4.1.3.	Unaprijeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma		2	2	0	
4.1.4.	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije		0,5	0,5	0	
4.2.	Staviti javnu upravu u službu građana	3,70%	92,5	22,5	70	
4.2.1.	Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi		0	0	0	
4.2.2.	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora		0,2	0,2	0	
4.2.3.	Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama		0	0	0	
4.2.4.	Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova		6	1	5	
4.2.5.	Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika		10	5	5	
4.2.6.	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave		76,3	16,3	60	
4.3.	Unaprijeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija	0,40%	9,6	9,6	0	
4.3.1.	Unaprijediti transparentnost u upravljanju javnim finansijama		0	0	0	
4.3.2.	Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija		5,5	5,5	0	
4.3.3.	Povećati efikasnost u naplati javnih prihoda		2,7	2,7	0	
4.3.4.	Unaprijediti fiskalnu stabilnost i izravnaje u oblasti javnih finansija		1	1	0	
4.3.5.	Osigurati održivost PIO sistema		0,3	0,3	0	
4.3.6.	Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu		0,1	0,1	0	
Ukupno iz strateškog dokumenta		100,00%	2.508,00	1.068,40	1.439,60	

Tabela 2 - Pregled indikativnog finansijskog okvira po izvorima finansiranja

Budžetska sredstva	Kreditna sredstva	Sredstva EU	Ostale donacije
1.068,4 miliona KM	724,8 miliona KM	511,6 miliona KM	203,2 miliona KM
42,60%	28,90%	20,40%	8,10%

PRILOG 3 - Komplementarnost dimenzija vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera

U Strategiji su postavljena sljedeća četiri strateška cilja:

1. Strateški cilj UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

U okviru ovog cilja fokus je na pametnom rastu vođenom inovacijama. Radi se o kreativnom ubrzanom razvoju kojim se planira osigurati jači i brži prijelaz s opipljivog u virtuelno. Radi operacionalizacije ovog strateškog cilja postavljena su 4 prioriteta sa ukupno 17 mjera.

2. Strateški cilj PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

Radi operacionalizacije drugog strateškog cilja „Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj“ postavljeno je 5 prioriteta sa ukupno 24 mjere.

3. Strateški cilj RESURSNNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

Radi operacionalizacije drugog strateškog cilja „Resurno efikasan i održiv razvoj“ postavljeno je 6 prioriteta sa ukupno 20 mjera.

4. Strateški cilj EFIKASAN, TRANSPARENTAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

Radi operacionalizacije drugog strateškog cilja „Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor“ postavljena su 3 prioriteta sa ukupno 16 mjera.

Komplementarnost dimenzija vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera najlakše se može sagledati na osnovu Tabele 1.

Tabela 1 Komplementarnost dimenzija vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera

Dimenzije vizije	1. Strateški cilj	2. Strateški cilj	3. Strateški cilj	4. Strateški cilj
	Ubrzan ekonomski razvoj	Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj	Resurno efikasan i održiv razvoj	Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor
	Identifikovane mjere unutar strateškog cilja:			
Prosperitetan životni prostor	1.1.1. Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu 1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća 1.2.2. Podržavati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija 1.3.1. Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje 1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada 1.3.3. Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora 1.3.5. Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva 1.3.6. Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem 1.4.3. Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti 1.4.4. Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom	2.4.1. Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja 2.4.2. Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada 2.4.3. Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja	3.3.2. Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanje energetske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“ 3.4.1. Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima 3.4.3. Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona 3.5.1. Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima 3.5.2. Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj 3.5.3. Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno – prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača 3.6.1. Unaprijediti upravljanje krizama 3.6.2. Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture 3.6.3. Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora 4.2.3. Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave

<p>Vladavina prava</p>				<p>4.1.1. Povećavati efikasnost pravosudnog sistema</p> <p>4.1.2. Jačati zaštitu ljudskih prava</p> <p>4.1.3. Unaprjeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma</p> <p>4.1.4. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije</p> <p>4.3.1. Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama</p> <p>4.3.2. Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija</p> <p>4.3.3. Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda</p> <p>4.3.4. Unaprijediti fiskalnu stabilnost i izravnanje u oblasti javnih finansija</p> <p>4.3.5. Osigurati održivost PIO sistema</p> <p>4.3.6. Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu</p>
<p>Socijalna jednakost i pravednost</p>		<p>2.2.1. Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakost u zdravstvenim uslugama</p> <p>2.2.5. Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite</p> <p>2.5.1. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite</p> <p>2.5.2. Poboľjšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa</p> <p>2.5.3. Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite</p> <p>2.5.4. Poboľjšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada</p> <p>2.5.5. Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju</p> <p>2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku</p> <p>2.3.4. Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti</p> <p>2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom</p>		

Društvo znanja i inovacija	<p>1.1.3. Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada</p> <p>1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu</p> <p>1.1.5. Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti</p> <p>1.2.1. Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti</p> <p>1.4.1. Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva</p> <p>1.4.2. Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti</p>	<p>2.1.1. Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze</p> <p>2.1.2. Poboľjšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve</p> <p>2.1.3. Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja</p> <p>2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT</p> <p>2.1.5. Poboľjšati rad sa talentima i standard učenika i studenata</p> <p>2.2.6. Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja</p>	3.1.1. Podizati svijest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina	<p>4.2.4. Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova</p> <p>4.2.5. Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika</p>
Efikasno i održivo korištenje prirodnih i drugih resursa sa očuvanjem okoliša			<p>3.1.2. Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture</p> <p>3.1.3. Unapređivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/ biodiverziteta i geodiverziteta</p> <p>3.1.4. Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa</p> <p>3.1.5. Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa</p> <p>3.1.6. Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači</p> <p>3.1.7. Unapređivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije</p> <p>3.2.1. Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova</p> <p>3.2.2. Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš</p> <p>3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije</p>	
Pristupačno javno zdravstvo		<p>2.2.2. Osnajiti potencijal preventivne medicine</p> <p>2.2.3. Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite</p> <p>2.2.4. Unapređenje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama</p> <p>2.3.1. Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom</p> <p>2.3.2. Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta</p>		

PRILOG 4 - Preporuke za unaprjeđenje individualnih strateške aktivnosti

Tabela 1 – Analiza prioriteta, mjera i aktivnosti

Strateški cilj	Komentar
SC1 UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ	U okviru ovog cilja nije ukazano na povezanost mjera na ublažavanje posljedica pandemije COVID-19 na ekonomski razvoj, odnosno utjecaj COVID-19 na strukturu mjera za postizanje cilja.
	Mjeru 1.2.2 Podržati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija bi trebalo preimenovati u smislu da se jasno može prepoznati da se radi o znanstveno-istraživačkim institucijama čijim djelovanjem se može doprinijeti realizaciji ciljnih vrijednosti postavljenih indikatora. U konkretnom slučaju, indikatori se odnose na djelatnost prerađivačke industrije.
	Za ostale komentare vidjeti Tabelu 2.
SC2 PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ	U okviru ovog cilja nije ukazano na povezanost mjera na ublažavanje posljedica pandemije COVID-19 na društveni razvoj, odnosno utjecaj COVID-19 na strukturu mjera za postizanje cilja.
	U ovom cilju nedostaje posebna mjera koja bi tretirala digitalnu transformaciju u osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju koja je zbog rastućeg trenda zastupljenosti učenja, izazvanog pandemijom COVID-19, na daljinu nužna. Kada je u pitanju mjera 2.1.1. Unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze, prijedlog je da se razdvoje: <ul style="list-style-type: none"> • obrazovni proces na visokoškolskim institucijama, • naučno-istraživački rad i • internacionalizacija. Trenutno je sve integrisano i ispreplitano u jednoj mjeri. Nadalje, u okviru ove mjere, predlažu se sljedeće dodatne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Podsticanje međunarodne institucionalne akreditacije i akreditacije studijskih programa svih ciklusa studija. • U cilju podsticanja izvrsnosti u naučno-istraživačkom i umjetničko-stvaralačkom radu, javnim visokoškolskim institucijama sistemski omogućiti pristup relevantnim bazama podataka. • Unaprijediti infrastrukturne i materijalno-tehničke pretpostavke za kvalitetniju realizaciju Distance learning-a.
	Prijedlog je da se u okviru drugog strateškog cilja razmisli o kreiranju sveobuhvatne posebne mjere za mlade, u okviru koje bi trebalo preusmjeriti aktivnosti vezanu za donošenje Strategije za mlade (trenutno u mjeri 2.3.1), formiranje Komisije za mlade (trenutno u mjeri 2.3.4), njihovog stambenog zbrinjavanja (mjera 2.3.3.). U tom smislu, predlažemo da se mjera 2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku preimenuje u Poboljšanje uslova života mladih, sa sljedećim aktivnostima: A1. Donošenje programa povoljnih i subvencioniranih stambenih kredita za mlade stručne i visokoobrazovane ljude, mlade bračne parove i porodice sa djecom koje prvi put rješavaju stambeno pitanje A2. Osmišljavanje programa subvencioniranja rješavanja stambenog pitanja mladih do 35 ili 38 godina i mladih bez roditeljskog staranja kojima prestaje pravo na javnu brigu, kroz mogućnosti kupovine stana po realno nižoj cijeni od komercijalne, podsticaje za najmodavce kroz oslobađanje od plaćanja poreza na iznajmljivanje, oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretninama, subvencioniranje (dijela) rate kredita, subvencioniranje kamata na hipotekarne kredite, prodaju državnog zemljišta, u svrhu izrade stambene jedinice, po nižim cijenama, subvencioniranje materijala za izgradnju objekta, oslobađanje plaćanja od poreza pri izgradnji, oslobađanje od plaćanja ili subvencioniranje troškova za dozvole i priključke na komunalnu infrastrukturu, subvencioniranje materijala za izgradnju objekta, itd. (CRVENOM BOJOM SU OZNAČENE DODANE AKTIVNOSTI) A3. Uključivanje lokalnih zajednica/općina u obezbjeđivanju stanova za izdavanje po povoljnim uslovima i uslovima neprofitnog zakupa za mlade bračne parove i mlade kojima prestaje pravno na javnu brigu u lokalnim zajednicama/opštinama (diferenciranje zakupa prema materijalnom položaju) A4. Izrada Strategije za mlade A5. Formiranje Komisije za mlade

	<p>Mjeru 2.3.4 Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti preimenovati u Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu.</p> <p>U okviru prioriteta 2.5. Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost, mjeru 2.5.2. Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih skupina treba pozicionirati kao prvu.</p> <p>Prijedlog je da se mjera 2.5.5. Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju preimenuje u 2.5.5. Smanjivanje energetske siromaštva</p> <p>Za ostale komentare vidjeti Tabelu 3.</p>
SC3 RESURSNNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ	<p>Osim Prioriteta 3.6., koji adresira razvoj sistema za povećanje otpornosti na krize, u okviru ovog cilja nije ukazano na povezanost mjera na ublažavanje posljedica pandemije COVID-19 na održivi razvoj, odnosno utjecaj COVID-19 na strukturu mjera za postizanje cilja.</p> <p>Razmisliti da se mjera 3.1.3 Unaprjeđivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/biodiverziteta i geodiverziteta razdvoji na dvije, od kojih bi jedna posebno tretirala biodiverzitet, a druga geodiverzitet.</p> <p>U okviru mjere 3.1.3. planirana je aktivnost Uspostava Informacijskog sistema zaštite prirode (ISZP). Međutim, Prema članu 197. Zakona o zaštiti prirode Federacije BiH (Sl. novine FBiH broj 66/13 od 28.8.2013.godine) Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FMOiT) treba da organizuje, a Federalni zavod za zaštitu prirode (FZZP) vodi informacioni sistem zaštite prirode (ISZP) kao dio jedinstvenog informacionog sistema ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama. Prema istom članu FZZP treba da prikuplja, obrađuje i objedinjuje podatke o stanju prirode, izrađuje izvještaje i vodi baze podataka u sklopu ISZP.</p> <p>Budući da FZZP još nije uspostavljen, Vlada Federacije BiH je na 137. sjednici donijela Zaključak broj 146/2018 od 01.02.2018. godine, kojim zadužuje Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH (Fond) da pokrene aktivnosti u cilju formiranja ISZP. Fondu je dodijeljen zadatak uspostavljanja i razvijanja ISZP do momenta uspostave FZZP. Trenutno je razvijen samo modul Lista odabranih endemskih kopnenih biljnih i životinjskih taksona u Jugoistočnoj Evropi (JIE), a u narednom periodu biće uspostavljeni i ostali dijelovi, odnosno moduli ISZP-FBiH (http://e-prirodafbih.ba/). Stoga, aktivnost treba da glasi, ne uspostava, već dalji razvoj ISZP-a.</p> <p>Za ostale komentare vidjeti Tabelu 4.</p>
SC4 RESURSNNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ	<p>U okviru ovog cilja nije ukazano na povezanost mjera na ublažavanje posljedica pandemije COVID-19 na javni sektor, odnosno utjecaj COVID-19 na strukturu mjera za postizanje cilja.</p> <p>Opis mjere 4.1.4. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije treba dopuniti sa izradom Strategije za borbu protiv korupcije FBiH koja je u aktivnostima predviđena.</p> <p>U mjeri 4.3.2 Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih institucija, definirana je sljedeća aktivnost: Nastaviti provedbu moratorijuma na zapošljavanje u javnoj upravi i proširiti moratorij na javna preduzeća, vladine agencije i ustanove.</p> <p>Odluke o stavljanju moratorija, odnosno zabrane zapošljavanja na javnim univerzitetima, su u direktnoj koliziji sa normom OECD-a prema kojoj je svaki univerzitetski nastavnik pola radnog vremena (Full Time Equivalent - FTE) edukator, a drugu polovinu radnog vremena istraživač. Prema nekim procjenama, ova norma u Bosni i Hercegovini je ispunjena sa samo 3%. Dodatno, ovakve političke odluke negativno se reflektuju na razvoj vlastite baze mladih i kompetentnih istraživača.</p> <p>U opisu mjere 4.3.2 Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih institucija stoji da je neophodno formiranje stručnih timova za podršku pripremi projekata i više apliciranja na pozive EU fondova. Nijedna definirana aktivnost ne odgovara ovom opisu.</p> <p>U opisu mjere 4.3.2 Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih institucija stoji: „Potrebno je proširiti izvore finansiranja PJI saradnjom sa Razvojnog bankom te emisijom vrijednosnih papira pojedinih javnih preduzeća za velike projekte, kao što su vjetro parkovi ili solarne elektrane“. Međutim, kao jedna od aktivnosti je navedena i sljedeća: Emisijom vrijednosnih papira ojačati kapitalnu osnovu Razvojne banke FBiH. Ukoliko se misli na emisiju vlasničkih vrijednosnih papira, takva aktivnost de facto dovodi do promjene vlasničke strukture Razvojne banke. Ukoliko je to namjera, onda ovakva formulacija pomenute aktivnosti nije sporna. Pored toga, slična, ako ne i identična, aktivnost se javlja u mjeri 1.3.6.</p> <p>U mjeri 4.3.3 Povećati efikasnost u naplati javnih prihoda, umjesto postojećih, treba navesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jačanje relevantnih institucija razvojem procedura u vidu pravilnika i sličnih pravnih akata • Uvezivanjem djelovanja inspeksijskih službi na razini FBiH • Jačanje kapaciteti inspeksijskih službi u FBiH • Podizanje svijesti građana o važnosti legalnog rada • Koordinirano djelovanje inspeksijskih službi FBiH i koordinirano djelovanje na razini BiH saradnjom sa UIO BiH, Centralnom bankom, Graničnom policijom, itd. • Izvršiti poresku harmonizaciju u oblasti direktnih poreza sa EU i međunarodnim propisima. <p>U mjeri 4.3.5 Osigurati održivost PIO sistema, navode se aktivnosti koje se tiču transformacije PIO-a u aktivnog protagonista tržišta kapitala, pri čemu treba voditi računa da su ulaganja dobrovoljnog penzionog fonda definirane Pravilnikom o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja dobrovoljnog penzijskog fonda.</p> <p>Za ostale komentare vidjeti Tabelu 5.</p>

Tabela 2 – Preporuke za individualne stavke prvog strateškog cilja - UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

STRATEŠKI CILJ 1			
R.br.	Mjere	Aktivnosti	Preporuka
1.1.3.	Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada	Jačati kapacitete zavoda za zapošljavanje za edukaciju nezaposlenih u oblasti digitalnih vještina	Preporučuje se spajanje u jednu aktivnost, kako slijedi: Jačati kapacitete zavoda za zapošljavanje i prema potrebama poslodavaca unaprjeđivati digitalne vještine nezaposlenih. Takodjer, slična aktivnost se javlja u mjeri 2.4.1.
		Jačati saradnju zavoda za zapošljavanje i poslodavaca u cilju edukacije nezaposlenih (prekvalifikacija i dokvalifikacija) u oblasti digitalnih vještina usklađenih sa potrebama poslodavaca	
1.2.1.	Podržati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	Izmjenom odgovarajućih poreznih propisa omogućiti priznavanje troškova istraživanja i razvoja, uključujući dizajn u dvostrukom iznosu od stvarnog iznosa	Prijedlog nove aktivnosti: Izvršiti mapiranje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije u naučno-istraživačkom i poslovnom sektoru.
		Osigurati oslobođanje od poreza na dohodak do 3 zaposlena i do 300 000 KM prihoda za prve tri godine poslovanja start-upova u kreativnoj industriji, IT i industrijskom dizajnu	Prebaciti u mjeru 1.3.3
1.2.2.	Podržati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija	U saradnji s institutima, strukovnom i akademskom zajednicom, podržati osnivanje i rad strukovnih udruženja kroz izdavanje naučnih časopisa, održavanje konferencija i dr.	Podržati zajedničko učešće privrednih subjekata i naučno-istraživačkih institucija u domaćem i evropskom istraživačkom prostoru.
		Na nivou FBiH obezbijediti "prevodilačku infrastrukturu" za brz i učinkovit "prevod" rezultata istraživačko-razvojnih aktivnosti u komercijalne proizvode	Neophodno je precizirati šta se podrazumijeva pod terminom prevodilačka infrastruktura.
		Uspostaviti i podržati program saradnje univerziteta i privrede „Jačanje visokotehnološkog obrazovanja kroz više studenata, bolju opremu i infrastrukturu“	Prebaciti u mjeru 2.1.1. u okviru prioriteta 2.1.
1.3.1.	Olakšati i ubrzati proces ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje	Unaprijediti regulativu u cilju smanjenja obujma potrebne dokumentacije za izdavanje urbanističke i građevinske suglasnosti, te spriječiti dupliciranje dokumentacije	Prebaciti u mjeru u mjeru 1.3.5.
		Povezati registre ili uspostaviti jedinstveni registar u kojem će se objediniti katastarski i zemljišno-knjižni podaci, čime bi se osigurala jedinstvenost i efikasnija registracija svih promjena u pogledu nekretnina, što podrazumijeva i izmjenu relevantnih propisa	Prebaciti u mjeru u mjeru 1.3.5.
1.3.2.	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	Izmjeniti Zakon o porezu na dohodak	Precizirati u smislu: Izmjeniti Zakon o porezu na dohodak u dijelu...
		Izmjeniti Zakon o doprinosima	Precizirati u smislu: Izmjeniti Zakon o doprinosima u dijelu...
		Izjednačiti način oporezivanja plata sa zemljama EU i OECD u smislu oporezovanja svih naknada po osnovu plata (topli obrok, regres, prevoz)	Preispitati da li se izmjenom Zakona o porezu na dohodak (što je prva aktivnost u ovoj mjeri) već ovo tretira.
		Osloboditi reinvestiranje dobiti od plaćanja poreza na dobit	Preispitati da li se izmjenom Zakona o porezu na dohodak (što je prva aktivnost u ovoj mjeri) već ovo tretira.
1.3.3.	Podržati razvoj poduzetništva kreativnog sektora	Formiranje bar jednog NTP-a za kreativnu industriju	Na kojem nivou? U okviru mjere 1.2.2. planirano je da se podrži i finansijski subvencionira osnivanje naučno-tehnoloških parkova (NTP) na nivou kantona

1.3.6.	Diverzificirati i unaprijediti finansijski sistem	U sklopu reforme obrazovnog sistema, uvrstiti finansijsku pismenost (uvod u lične finansijske) u kurikulum srednjih škola	Zbog ove aktivnosti, u ovu mjeru, kao jednog od nosilaca, treba predvidjeti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.
		Zakona o tržištu kapitala - dalje usklađivanje sa EU legislativom (A)	Tačan naziv je: Zakon o tržištu vrijednosnih papira. A, B i C bi se mogle spojiti u jednu aktivnost: Unaprjeđivanje i usklađivanje pravnog okvira tržišta kapitala FBiH sa EU legislativom.
		Zakon o investicionim fondovima - dalje usklađivanje sa EU legislativom (B)	
		Unaprijediti zakonski okvir, kojim bi se stvorile pretpostavke za razvoj primarnog i sekundarnog tržišta kapitala, što će omogućiti svim privatnim kompanijama i kompanijama sa učešćem državnog kapitala lakše prikupljanje sredstava za njihov razvoj preko tržišta kapitala (C)	
		Razvojnu banku organizovati kao tržišnu instituciju u smislu prikupljanja i plasiranja sredstava (emisija vrijednosnih papira i sl.)	U mjeri 4.3.2 javlja se identična aktivnost ("Emisijom vrijednosnih papira ojačati kapitalnu osnovu Razvojne banke FBiH").
1.4.1.	Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva	Informisanjem, obukama i budžetskom podrškom podsticati poslovni sektor na unapređenju standarda kvaliteta i bezbjednosti industrijskih proizvoda i hrane, a posebno male preradne kapacitete	Provjeriti aktivnost u mjeri 3.1.4 "uspostaviti referentne i ovlaštene laboratorije za ispitivanje kvaliteta voda sa zahtjevanim stepenom akreditacije."
1.4.2.	Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti	Donijeti pravni okvir o poticanju razvoja strateških privrednih oblasti koje će podržati pametnu specijalizaciju	Slična aktivnost u mjeri 1.1.5. Da li su strateške privredne djelatnosti definirane?
1.4.3.	Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti	Organiziranje kontinuirane edukacije o vanjskim tržištima, nastupu i poslovanju na stranim tržištima, internacionalizaciji poduzeća, inozemnoj poslovnoj i sociokulturnoj praksi, te drugim vještinama	Precizirati ciljne grupe kojima su edukacije namijenjene. Pored toga, neophodno je precizirati pomenute druge vještine.
1.4.4.	Stimulisati poslovno povezivanje sa bh dijasporom (dodati riječ "poslovno")	Izraditi i redovno ažurirati bazu podataka	Čiju bazu podataka? Izraditi i redovno ažurirati bazu podataka bh dijaspore
		Mentoring dijaspore	Neophodno je precizirati ovu aktivnost.

Tabela 3 – Preporuke za individualne stavke drugog strateškog cilja - PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

STRATEŠKI CILJ 2			
R.br.	Mjere	Aktivnosti	Preporuka
2.1.1.	Unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze	Podržavati naučno-istraživačke projekte u kojima učestvuju univerziteta iz FBiH i osnivanje naučnih instituta	Prijedlog nove formulacije: Unaprijediti zajedničke nastupe javnih univerziteta iz FBiH u domaćim i međunarodnim projektima sa privatnim i javnim sektorom.
		Potpuna integracija unutar univerziteta u FBiH uz osiguranje prohodnosti studenata između pojedinih fakulteta	Prijedlog nove formulacije: Potpuna integracija unutar univerziteta u FBiH uz osiguranje mobilnosti studenata između univerziteta.
		Raditi na internacionalizaciji visokog obrazovanja kroz uvođenje predmeta i programa na engleskom jeziku i drugim stranim jezicima	Prijedlog nove formulacije: Poboljšati kvalitet i relevantnosti visokog obrazovanja internacionalizacijom.
			U okviru ove mjere, predlažu se sljedeće dodatne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Podsticanje međunarodne institucionalne akreditacije i akreditacije studijskih programa svih ciklusa studija. • U cilju podsticanja izvrsnosti u naučno-istraživačkom i umjetničko-stvaralačkom radu, javnim visokoškolskim institucijama sistemski omogućiti pristup relevantnim bazama podataka. • Unaprijediti infrastrukturne i materijalno-tehničke pretpostavke za kvalitetniju realizaciju Distance learning-a.

2.1.2.	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve	Kreirati i razvijati bazu podataka akademske dijaspore	Ova aktivnost je u širem smislu zastupljena u mjeri 1.4.4. (Izraditi i redovno ažurirati bazu podataka bh dijaspore) Ako ostane u SC2, treba je prebaciti u mjeru 2.1.1.
		Razvijanje cjelovitog sistema vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja o ishodima učenja	Precizirati da li se radi o osnovnom, srednjem ili visokom obrazovanju.
		Uvesti informatiku/STEM kao obaveznog predmeta u osnovne škole u ranoj fazi i specijaliziranih IT/STEM odjeljenja u srednje škole, te adekvatne obuke za nastavni kadar	STEM nije predmet. STEM edukacija obuhvaća učenje četiri discipline (prirodne znanosti, informatika, inženjerstvo i matematika) na interdisciplinarnan način koji ima primjenu.
		Osigurati više prakse i praktičnog rada te poduzetničkih znanja	Ovo je već obuhvaćeno uspostavljanjem sistema dualnog obrazovanja.
		Obezbijediti digitalnu opremu neophodnu za učenje i sticanje znanja u obrazovnom sistemu	Da li se pod ovim podrazumijeva i infrastruktura za realizaciju Distance learning-a?
2.1.3.	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja	Programi usmjereni na pružanje usluga dokvalifikacije, prekvalifikacije i pripreme za posao	Provjeriti da li se radi o istoj aktivnosti koja se nalazi u okviru mjere 2.4.2
2.1.4.	Podsticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT	Uvođenje predmeta „Uvod u programiranje“ na svim fakultetima	Mjera je „podsticati“, odakle proizilazi da bi I aktivnost trebala da glasi „podsticati obrazovne institucije za uvođenje predmeta Uvod u programiranje u nastavne planose I programe“. Ovako kako stoji nije izvodivo.
		Izraditi programe prekvalifikacije i dokvalifikacije sa ciljem većeg zapošljavanja u IKT sektor i smanjenja nezaposlenosti („Nove vještine za nova radna mjesta“)	Prebaciti u 2.1.3 I spojiti sa Programi usmjereni na pružanje usluga dokvalifikacije, prekvalifikacije i pripreme za posao
2.1.5.	Bolji rad s talentima i standard učenika i studenata	Veće korištenje međunarodnih fondova i programa (npr. razmjena studenata - npr. ERASMUS i sl., međunarodni programi saradnje univerziteta, programi usavršavanja nastavnog kadra i sl.)	Ova aktivnost je već zastupljena u mjeri 2.1.1. Umjesto ERASMUS, neophodno je koristiti termin ERASMUS+
		Uspostaviti digitalnu platformu e-student za praćenje dostupnosti statusa, analizu i zapošljavanje studenata	Šta se podrazumijeva pod “dostupnosti statusa”?
		Razvijati nove modele finansiranja studija kroz stipendiranje studenta od strane države ili privrede, uz stvaranje ugovorne obaveze, kako bi se ublažio odlazak visokoobrazovanih mladih ljudi u koje je društvo uložilo značajna sredstva	Ova aktivnost je već zastupljena u mjeri 2.1.1.
2.2.1.	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakosti u zdravstvenim uslugama	Donijeti program promocije zdravstvenog turizma	Ova aktivnost nije povezana sa mjerom.
2.2.3.	Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite	Unaprijediti sistem monitoringa i evaluacije u smislu boljeg praćenja učinka zdravstvenog sektora s fokusom na javno zdravlje i finansiranje zdravstvene zaštite	Vidjeti 2.2.5.
2.2.4.	Unapređivanje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama	Razvijanje procesa strateškoga planiranja javnozdravstvenih usluga kao odgovor na prijetnje za javno zdravlje i hitne javnozdravstvene situacije	Gdje su multisektorski štabovi? To je u okviru indikatora navedeno. Nema odgovarajuće aktivnosti.
2.2.5.	Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite	Uspostaviti i unaprijediti informacione sisteme za praćenje zdravstvene statistike te za analizu finansija i izradu izvješća koji služe kao potpora odlučivanju upravljačkim tijelima u zdravstvu (business intelligence)	Prebaciti u 2.2.3.
2.2.6.	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja		Mjeru 2.2.6 Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja neophodno je preimenovati u 2.2.6 Stvaranje okruženja za bio-medicinska istraživanja. Ukoliko ostane i „za naučno-istraživački rad“ onda ponudjene aktivnosti ne odgovaraju mjeri.

2.3.1.	Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom	Donijeti Strategiju prema mladima	Vidjeti komentar za 2.3.3.
2.3.3.	Unaprjeđivati stambenu politiku		<p>Prijedlog je da se u okviru drugog strateškog cilja razmisli o kreiranju sveobuhvatne posebne mjere za mlade, u okviru koje bi trebalo preusmjeriti aktivnosti vezanu za donošenje Strategije za mlade (trenutno u mjeri 2.3.1), formiranje Komisije za mlade (trenutno u mjeri 2.3.4), njihovog stambenog zbrinjavanja (mjera 2.3.3.).</p> <p>U tom smislu, predlažemo da se mjera 2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku preimenuje u Pобољšanje uslova života mladih, sa sljedećim aktivnostima:</p> <p>A1. Donošenje programa povoljnih i subvencioniranih stambenih kredita za mlade stručne i visokoobrazovane ljude, mlade bračne parove i porodice sa djecom koje prvi put rješavaju stambeno pitanje</p> <p>A2. Osmišljavanje programa subvencioniranja rješavanja stambenog pitanja mladih do 35 ili 38 godina i mladih bez roditeljskog staranja kojima prestaje pravo na javnu brigu, kroz mogućnosti kupovine stana po realno nižoj cijeni od komercijalne, podsticaje za najmodavce kroz oslobađanje od plaćanja poreza na iznajmljivanje, oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretninama, subvencioniranje (dijela) rate kredita, subvencioniranje kamata na hipotekarne kredite, prodaju državnog zemljišta, u svrhu izrade stambene jedinice, po nižim cijenama, subvencioniranje materijala za izgradnju objekta, oslobađanje plaćanja od poreza pri izgradnji, oslobađanje od plaćanja ili subvencioniranje troškova za dozvole i priključke na komunalnu infrastrukturu, subvencioniranje materijala za izgradnju objekta, itd.</p> <p>A3. Uključivanje lokalnih zajednica/općina u obezbjeđivanje stanova za izdavanje po povoljnim uslovima i uslovima neprofitnog zakupa za mlade bračne parove i mlade kojima prestaje pravno na javnu brigu u lokalnim zajednicama/opštinama (diferenciranje zakupa prema materijalnom položaju)</p> <p>A4. Izrada Strategije za mlade</p> <p>A5. Formiranje Komisije za mlade</p>
2.3.4.	Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti	Razvijati specifične programe i kvalitetne usluge u svrhu smanjenja rizika od socijalne isključenosti žrtava porodičnog i vršnjačkog nasilja, posebno za rodno senzibilne kategorije društva kao što su žene i djeca žrtve porodičnog nasilja, žene u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, žene s invaliditetom itd	VIDJETI MJERU 2.5.2. Prijedlog je da se iz naziva mjere 2.3.4 izbrise “; i razvijati programe socijalne uključenosti” te da se ova aktivnost prebaci u 2.5.2

2.4.2.	Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada	Izraditi programe obuke za deficitarna zanimanja i podržati njihovu implementaciju	Provjeriti da li se radi o istoj aktivnosti koja se nalazi u okviru mjere 2.1.3.
		Olakšati zapošljavanje stranaca, a posebno u oblastima IT-a, medicine, inženjerstva, elektrotehnike	Kao jedan od indikatora ove mjere navodi se %poslodavaca u edukaciji. Nijedna aktivnost ne korespondira sa tim indikatorom.
2.5.1.	Podržati bolju ciljanost socijalne zaštite	Razviti jedinstvenu metodologiju identificiranja osoba u stanju socijalne potrebe s ciljem efikasnije raspodjele socijalnih transfera	Ove dvije aktivnosti bi se mogle spojiti u jednu.
		Uspostaviti i razviti jedinstvenu metodologiju izračuna egzistencijalnog minimuma kao referentnog okvira za kreiranje i planiranje materijalnih davanja socijalnog karaktera na razini Federacije BiH i kantona	
		Unapređenje sistema stručnog usavršavanja, uključujući i programe cjeloživotnog učenja za primaoce socijalne zaštite	Prebaciti u mjeru u okviru prioriteta 2.1. ili preformulisati na način: Podržati uključenje primaoca socijalne zaštite u programe cjeloživotnog obrazovanja.
2.5.2.	Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih skupina		U okviru ove mjere prebaciti označenu aktivnost iz 2.3.4. (Razvijati specifične programe i kvalitetne usluge u svrhu smanjenja rizika od socijalne isključenosti žrtava porodičnog i vršnjačkog nasilja, posebno za rodno senzibilne kategorije društva kao što su žene i djeca žrtve porodičnog nasilja, žene u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, žene s invaliditetom itd)
2.5.3.	Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite	Kreirati i uspostaviti nove modele i koncepte socijalnih usluga i njihovih pružatelja	Ne korespondira sa indikatorima mjere.
		Stvaranje institucionalnih, infrastrukturnih i stručnih uvjeta za rad referalnih mehanizama za međusektorsku saradnju u oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite	Nedostaje uspostavljanje baze podataka pružalaca socijalnih usluga? To je u indikatorima.
2.5.4.	Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada	Kreiranje edukativnih programa i edukacija žena i mladih iz menadžerskih, liderskih i poduzetničkih znanja i vještina, s fokusom na mlade kojima prestaje pravo na javnu brigu	Da bi ova aktivnost ostala ovdje, neophodno je kao jednog od nosilaca predvidjeti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ili kantonalna ministarstva obrazovanja.
2.5.5.	Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju		Prijedlog novog naziva mjere: Smanjivanje energetskog siromaštva

Tabela 4 – Preporuke za individualne stavke trećeg strateškog cilja - RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

STRATEŠKI CILJ 3			
R.br.	Mjere	Aktivnosti	Komentari
3.1.2.	Unaprjeđivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture	Uspostaviti sektorsko razvojno vijeće za oblast okoliša	Spojiti u jednu aktivnost
		Uspostaviti stalno među-institucionalno tijelo za koordinaciju realizacije politika i projekata iz oblasti okoliša	

3.1.3.	Unaprjeđivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/biodiverziteta i geodiverziteta	Uspostava Informacijskog sistema zaštite prirode (ISZP)	<p>Prema članu 197. Zakona o zaštiti prirode Federacije BiH (Sl. novine FBiH broj 66/13 od 28.8.2013. godine) Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FMOiT) treba da organizuje, a Federalni zavod za zaštitu prirode (FZZP) vodi informacijski sistem zaštite prirode (ISZP) kao dio jedinstvenog informacijskog sistema ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama. Prema istom članu FZZP treba da prikuplja, obrađuje i objedinjuje podatke o stanju prirode, izrađuje izvještaje i vodi baze podataka u sklopu ISZP.</p> <p>Budući da FZZP još nije uspostavljen, Vlada Federacije BiH je na 137. sjednici donijela Zaključak broj 146/2018 od 01.02.2018. godine, kojim zadužuje Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH (Fond) da pokrene aktivnosti u cilju formiranja ISZP. Fondu je dodjeljen zadatak uspostavljanja i razvijanja ISZP do momenta uspostave FZZP. Trenutno je razvijen samo modul Lista odabranih endemskih kopnenih biljnih i životinjskih taksona u Jugoistočnoj Evropi (JIE), a u narednom periodu biće uspostavljeni i ostali dijelovi, odnosno moduli ISZP-FBiH (http://e-prirodafbih.ba/). Stoga, aktivnost treba da glasi, ne uspostava, već dalji razvoj ISZP-a.</p>
3.1.4.	Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa	<p>Transponirati legislativu EU za oblasti: (i) prečišćavanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda; (ii) zaštite kvaliteta podzemnih voda; (iii) standarda kvaliteta životne sredine za vode; (iv) kvaliteta voda za ljudsku uporabu; (v) kvaliteta voda za kupanje; (vi) zaštite voda od zagađivanja nekim opasnim tvarima; (vii) zaštite voda od zagađivanja nitratima, (viii) kvaliteta voda za opstanak riba, (ix) kvaliteta voda za školjke, (x) pravila postupanja u ekstremnim uvjetima - poplave, suše, (xi) formiranja informacijskog sustava voda, (xii) uključanja u interkalibracionu mrežu EU</p> <p>Usvojiti izmjene zakona o vodama/ili novi zakon i sa istim uskladiti ostale propise o vodama u FBiH i kantonima koji će osigurati provedbu transponirane EU legislative</p>	Prebaciti u okviru 3.1.2 jer se indikator te mjere odnosi na stopu usklađenosti zakonodavstva o okolišu sa zakonodavstvom EU. Mjera 3.1.2 se odnosi na pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša I razvoj komunalne infrastrukture.
3.1.5.	Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa	Napraviti program istraživanja u saradnji sa akademskom zajednicom koji su usmjereni na zaštitu zemljišta u različitim oblastima	Da bi ova aktivnost ostala ovdje, neophodno je kao jednog od nosilaca predvidjeti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ili kantonalna ministarstva obrazovanja.
3.3.2.	Pružiti podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanju energetske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“	Uspostavljanje kreditno-garantnih fondova za EnE u MSP i lokalnim zajednicama	Je li to Fond za podršku projektima EE-i koji se javlja u indikatorima?
3.4.1.	Povećanje sigurnosti snabdijevanja energijama	<p>Funkcionalno razdvojiti proizvodnju, trgovinu, prenos, distribuciju i snabdijevanje energetskog sektora</p> <p>Uvođenje principa korporativnog upravljanja u javne kompanije u EES-u u FBiH</p>	<p>Provjeriti još jednom da li je prenos funkcionalno razdvojen na državnom nivou.</p> <p>Unaprjeđenje primjene principa korporativnog upravljanja u javne kompanije u EES-u u FBiH</p>
3.4.2.	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije	Uspostavljanje organizacionog oblika za istraživanje i inovacije u energetici	Kakvog "organizacionog oblika"? Centar?
3.4.3.	Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona	Izraditi programe prekvalifikacije radnika iz rudarskog sektora	Samo izraditi programe? Da bi ova aktivnost ostala ovdje, neophodno je kao jednog od nosilaca predvidjeti Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ili kantonalna ministarstva obrazovanja.
3.5.2.	Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj	Uspostaviti nedostajuće registre	Precizirati FADN, LPIS i zemljišne knjige.
3.5.3.	Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača		U ovoj mjeri nedostaje aktivnost: Stvoriti uslove za uspostavu sistemskog navodnjavanja kroz unaprjeđenje regulatornog okvira i izradu planova sistemskog navodnjavanja. U opisu mjere se ova aktivnost jasno može prepoznati.

Tabela 5 – Preporuke za individualne stavke četvrtog strateškog cilja - EFIKASAN, TRANSPARENTAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

STRATEŠKI CILJ 4			
R.br.	Mjere	Aktivnosti	Komentari
4.1.4.	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije	Razviti Strategiju za borbu protiv korupcije FBiH (uz konceptualnu povezanost i sinergiju sa općim principima državne Strategije i uz sektorsku orijentaciju)	Ova Strategija se ne pominje u opisu mjere. Preporuka je da se uključi u opis mjere.
		Uspostava direktnih kanala komunikacije s ciljem razmjene informacija i uzajamnog izvještavanja između FBiH, kantona, lokalnih organa uprave, organizacija civilnog društva, privatnog sektora, akademske zajednice i medija.	Neophodno je uvrstiti FMON u nosioce aktivnosti.
		Sistemske uključiti organizacije civilnog društva, akademsku zajednicu i medije u antikorupcijske napore u FBiH	
4.2.4.	Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova	Promovirati sve mogućnosti korištenja evropskih fondova (IPA, Erasmus, COSME i drugi).	Ispravan naziv je Erasmus+
		Organizovanje obuka za predstavnike javnog, privatnog i nevladinog sektora o fondovima EU (IPA CBC, IPARD, Cosme, Horizon, Erasmus, itd)	Ispravan naziv je Erasmus+
4.2.5.	Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika		Prijedlog dodatne aktivnosti: Promovisati primjenu KODEKS PRAKSE EUROPSKE STATISTIKE (https://www.dzs.hr/Hrv/international/code_of_practice_hr.pdf)
			Prijedlog dodatne aktivnosti: Po uzoru na evropske standarde, izraditi vlastiti sistem indikatora za praćenje ostvarenja ciljeva definiranih u Strategiji Razvoja FBiH 2021-2027
4.3.1.	Unaprijediti transparentnost u upravljanju javnim finansijama		Nedostaje aktivnost: Razvijati inicijativu za uvođenje rodno odgovornog budžetiranja na svim nivoima vlasti u FBiH.
4.3.2.	Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija	Izmijeniti Zakon o budžetima u FBiH radi veće efektivnost planiranja budžeta i PJ	Izmijeniti Zakon u kojem dijelu? Neophodno je precizirati. Izmjena Zakona je planirana I u prethodnoj mjeri.
		Nastaviti provedbu moratorijuma na zapošljavanje u javnoj upravi i proširiti moratorij na javna preduzeća, vladine agencije i ustanove	Odluke o stavljanju moratorija, odnosno zabrane zapošljavanja na javnim univerzitetima, su u direktnoj koliziji sa normom OECD-a prema kojoj je svaki univerzitetski nastavnik pola radnog vremena (Full Time Equivalent - FTE) edukator, a drugu polovinu radnog vremena istraživač. Prema nekim procjenama, ova norma u Bosni i Hercegovini je ispunjena sa samo 3%. Dodatno, ovakve političke odluke negativno se reflektuju na razvoj vlastite baze mladih i kompetentnih istraživača. Preporuka je da se ova aktivnost ukloni.
		Racionalizirati izdatke za materijal i usluge uvođenjem novih tehnologija	U opisu ove mjere navodi se da je neophodno formiranje stručnih timova za podršku pripremi projekata I više apliciranja na pozive EU fondova. Bez pripadne aktivnosti, to treba obrisati iz opisa.
		Pooštriti ocjenjivanje i ex-ante evaluaciju projekata iz programa javnih investicija dajući prioritet projektima koji su u najvećoj mjeri bankabilni	Prijedlog novog naziva: Provoditi neovisne rigorozne ex ante evaluacije projekata iz programa javnih investicija.

4.3.2.	EP 6.9. Zaključna ocjena/ Preporuke:	Emisijom vrijednosnih papira ojačati kapitalnu osnovu Razvojne banke FBiH	U opisu mjere 4.3.2 Povećati učinak u trošnju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih insitucija stoji: „Potrebno je proširiti izvore finansiranja PJI saradnjom sa Razvojnou bankom, te emisijou vrijednosnih papira pojedinih javnih preduzeća za velike projekte, kao što su vjetro parkovi ili solarne elektrane“. Međutim, kako jedna od aktivnosti je navedena i sljedeća: Emisijou vrijednosnih papira ojačati kapitalnu osnovu Razvojne banke FBiH. Ukoliko se misli na emisiju vlasničkih vrijednosnih papira, takva aktivnost će de facto dovodi do promjene vlasničke strukture Razvojne banke. Ukoliko je to namjera, onda ovakva formulacija pomenute aktivnosti nije sporna.
4.3.3.	Povećati efikasnost u naplati javnih prihoda	<p>Unaprijediti rad Porezne uprave FBiH, Federalne uprave za inspeksijske poslove, tužilaštava i sudova</p> <p>Unaprijediti koordinaciju i komunikaciju svih organa u BiH u svrhu smanjenja porezne evazije</p> <p>Izvršiti poresku harmonizaciju u oblasti direktnih poreza sa EU i međunarodnim propisima</p>	<p>Novi prijedlog aktivnosti za ovu mjeru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jačanje relevantnih institucija razvojem procedura u vidu pravilnika i sličnih pravnih akata • Uvezivanjem djelovanja inspeksijskih službi na razini FBiH • Jačanje kapaciteti inspekcijih službi u FBiH • Podizanje svijesti građana o važnosti legalnog rada • Koordinirano djelovanje inspekcijih službi FBiH i koordinirano djelovanje na razini BiH saradnjom sa UIO BiH, Centralnom bankom, Graničnou policijom, itd. • Izvršiti poresku harmonizaciju u oblasti direktnih poreza sa EU i međunarodnim propisima.
4.3.5.	Osigurati održivost PIO sistema	<p>Stvoriti uslove za transformaciju PIO-a u aktivnog protagonistu tržišta kapitala, te opštu preobrazbu PIO-a u finansijsku instituciju štednje i ulaganja</p> <p>Oformiti fond unutar PIOa (minimalno 3%) koji bi se sastojao od portfolia investicija u kompanije ili indekse na SASE, a ukoliko pogodne investicije nije moguće naći na SASE isto učiniti samo sa međunarodnim (blue chip) kompanijama</p> <p>Osposobiti tim ljudi iz PIO i SASE koji bi radili na aktivnou upravljanju PIO investicija na SASE</p>	<p>U mjeri 1.3.6 predviđeno je “Stvoriti uslove za etabliranje privatnih investicionih (penzionih) fondova (nadziranih od države)”. U biti se radi o dobrovoljnim penzionim fondovima.</p> <p>Portfolio investicija u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja dobrovoljnog penzijskog fonda.</p> <p>Zašto samo na SASE? Prethodna aktivnost naslućuje i izlazak na međunarodna tržišta kapitala. Prijedlog je da se briše zadnji dio rećenice (“na SASE”).</p>

PRILOG 5 - TOWS matrica vs. strateški ciljevi

U narednoj tabeli dat je pregled identifikovanih strategija iz TOWS analize sa definiranim strateškim ciljevima.

Tabela 3 Strategije iz TOWS matrice vs. strateški ciljevi

Snage Prilike	Strateški cilj	Snage Prijetnje	Strateški cilj
Stimulisati umrežavanje sa bh dijasporom	SC1, SC2	Unapređivati borbu protiv kriminala, prevara i terorizma	SC4
Razviti funkcionalan i međunarodno akreditovan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja	SC2	Podržati održivo upravljanje vodnim resursima unapređenjem vodne infrastrukture, te pravnog i regulatornog okvira vodnih usluga	SC3
Unaprijediti razvoj održivog sektora transporta	SC1	Osigurati održivost PIO sistema	SC4
Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti	SC1	Unaprijediti prilike i rad sa talentima kako bi se isti zadržali u zemlji	SC2
Povećati korištenje dostupnih EU fondova	SC4	Ojačati primjenu međunarodni standard, certifikata i akreditacijskih tijela za ocjenu usklađenosti kvaliteta izvoznih proizvoda	SC1
Unapređivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/ biodiverziteta i geodiverziteta	SC3	Podržati intenzivniju promociju reproduktivnog zdravlja	SC2
Osigurati održivost korištenje potencijala zemljišnih resursa, s ciljem dugoročnog ispunjavanja njihovih privrednih funkcija	SC3	Povećanje sigurnosti snabdijevanja energentima	SC3
Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača	SC1	Unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze	SC2
Jačati i omogućiti ravnomjernu zaštitu ljudskih prava	SC4	Diverzificirati i unaprijediti finansijski sistem	SC1
Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama	SC4	Provoditi učinkovitu aktivnu politiku zapošljavanja kako bi se pružila podrška ciljnim grupama nezaposlenih osoba koje su utvrđene kao teže zapošljive, a posebno mladim osobama i ženama	SC2
Upotrebom digitalnih tehnologija promovisati turističke atrakcije, te razvoj agroturizma, ruralnog, avanturističkog i zdravstvenog turizma	SC1	Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave	SC4
Stimulisati korištenje dostupnih domaćih i međunarodnih fondova za poboljšanje pozicije ranjivih skupina na tržištu rada	SC2	Iskoristiti potencijal javnih službi zapošljavanja u posredovanju pri zapošljavanju	SC2
Slabosti Prilike	Strateški cilj	Slabosti Prijetnje	Strateški cilj
Stimulisati digitalnu transformaciju javne uprave i malih i srednjih preduzeća	SC1, SC4	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	SC4
Unaprijediti digitalne vještine u poslovnom, vladinom i nevladinom sektoru	SC1, SC4	Unapređivati i usklađivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša	SC3
Jačati digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite i uvoditi nove tehnologije u zdravstvu	SC2	Unaprijediti pristup zdravstvenim uslugama i smanjiti neravnomjeran obuhvat zdravstvenim osiguranjem i uslugama	SC2
Unapređivati integralno upravljanje otpadom uz nove tehnologije za obradu otpada	SC3	Stimulisati praćenje globalnih trendova u ispunjenju međunarodnih obaveza u oblasti zaštite okoliša	SC3
Stimulisati energijske obnove zgrada	SC3	Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova	SC3

Unaprijediti koordinaciju zdravstvenog sistema u kriznim javnozdravstvenim situacijama	SC3	Povećati produktivnost rudnika uglja i konkurentnost termoenergetskog sektora EPBiH	SC3
Podizati svijesti o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina	SC3	Unaprjeđivati upravljanje krizama	SC3
Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite	SC2	Unaprijediti kapacitete socijalnih radnika u centrima za socijalni rad	SC2
Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima	SC3	Smanjiti nasilje u porodici i društvu, govor mržnje i socijalnu isključenost žrtava porodičnog nasilja	SC2
Povećati budžetska izdvajanja za razvoj poduzetništva u kreativnom sektoru	SC1	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije	SC4
Unaprjeđivati naučnoistraživački rad i tehnologije u medicine uz pomoć novih tehnologija u zdravstvu	SC2	Unaprijediti zaštitu intelektualnog vlasništva	SC1
Unaprijediti finansijsku pismenost stanovništva	SC1	Razviti posebne programe socijalne zaštite za izrazito ranjive skupine	SC2
Osigurati programe podrške za tranziciju energetskog razvoja na razvoj obnovljivih izvora energije	SC2	Omogućiti učinkovitije uređenje socijalne zaštite sa ciljem smanjenja siromaštva	SC2
Uskladiti obrazovni sistem sa potrebama tržišta rada, te podsticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanje iz oblasti IKT	SC2	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora	SC4
Podržati ulaganja u razvoja IKT, te istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	SC1	Unaprijediti transparentnost u upravljanju javnim finansijama	SC4
Stimulisati razvoj i korištenje obnovljivih izvora energije	SC3	Povećati efikasnost u naplati javnih prihoda	SC4
Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	SC3	Povećati racionaliziranost tekućih javnih rashoda i obim i efikasnost javnih investicija	SC4
Povećati efikasnost pravosudnog sistema i vratiti povjerenje građana u isti	SC4	Osigurati finansijsku održivost	SC4
Podržati koncept poduzetničkih i digitalnih univerziteta	SC2	Unaprijediti upravljanje preduzećima s većinskim državnim udjelom u kapitalu	SC4
Usvajati savremene tehnike i tehnologije za modernizaciju statističkih procesa	SC4	zdravstvenog sistema	
Podržati trend samozapošljavanja	SC2	Povećati stepen nataliteta	SC2
Povećati energetska efikasnost MSP	SC3	Razviti urbanu infrastrukturu za sport	SC2
		Povećati pokrivenost, kapacitete i kvalitet predškolskih obrazovnih institucija	SC2

Legenda:

SC1 - UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

SC2 - PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

SC3 - RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

SC4 - EFIKASAN, TRANSPARENTAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

PRILOG 6 - Povezanost ofanzivnih mjera sa mjerama unutar strateških ciljeva

Tabela 1 – Povezanost ofanzivnih mjera sa mjerama unutar strateških ciljeva

Ofanzivna mjera	Mjera	Broj mjere
Inovacije i digitalizacija	Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu	1.1.4
	Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	1.2.1.
	Podržati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija	1.2.2.
	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave	4.2.6.
Otvaranje i razvoj preduzeća	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	1.3.2.
	Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom	1.4.4.
	Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu	4.3.6.
Finansijski sistem i javne finansije	Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem	1.3.6.
	Racionalizirati tekuće javne rashode i povećati obim i efikasnost javnih investicija	4.3.2.

PRILOG 7 - Analiza indikatora

Tabela 1 – Analiza indikatora za prvi strateški cilj - UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA			Relevantnost indikatora		Jasnoća i dostupnost	
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere?	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi inidikatori relevantni mjera adekvatni za predložene aktivnosti	Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?	Dodatni komenari o indikatoru
OPŠTI ZAKLJUČAK						
1. Strateški cilj	UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ	Indikatori strateškog cilja				
		BDP po glavi stanovnika, KM	indikator u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan za ekonomski razvoj	Indikator je jasan i dostupan	
		BDP, mil. KM	indikator u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan za ekonomski razvoj	Indikator je jasan i dostupan	
		Stopa realnog rasta BDP-a, %	indikator u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan za ekonomski razvoj	Indikator je jasan i dostupan	
		Prosječan broj zaposlenih	indikator u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan za ekonomski razvoj	Indikator je jasan i dostupan	
1.1. Prioritet	Povećati digitaliziranost ekonomije	Indikatori prioriteta				
		% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama	Indikatori ne reflektuju definisani prioritet jer ne obuhvataju sve aspekte digitalizacije.	Bilo bi potrebno identifikovati obuhvatniji indikator digitalizacije	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	Definisana dva indikatora
		% preduzeća koje imaju ERP	Indikatori ne reflektuju definisani prioritet jer ne obuhvataju sve aspekte digitalizacije.		Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
1.1.1. Mjera	Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu	Indikatori mjere				
		Širokopojasni internet promet, mil. GB	Indikator reflektuje definisanu mjeru	Indikator relevantan	indikator jasan, ali se može analizirati iz perspektive domaćinstava i preduzeća	
		Uspostavljen Cloud computing centar				Output

1.1.2. Mjera	Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća	Indikatori mjere				
		E-trgovina (mala preduzeća 10-49 radnika)				% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama
		E-trgovina (srednja preduzeća 50-249 radnika)				% preduzeća koje imaju ERP
1.1.3. Mjera	Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada	Indikatori mjere				
		% nivo osnovnih digitalnih vještina pojedinaca	Indikator reflektuje definisanu mjeru	Indikator relevantan	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% zaposlenih IKT stručnjaka od ukupnog broja zaposlenih	Indikator reflektuje definisanu mjeru	Indikator relevantan	Nije dobra formulacija	
1.1.4. Mjera	Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu	Indikatori mjere				Pokušati naći još jedan indikator
		Uspostavljen institut za VI				Output
		Usvojena strategija VI (vještačke inteligencije) FBiH	Indikator reflektuje definisanu mjeru	Indikator relevantan	Indikator relevantan	
1.1.5. Mjera	Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti	Indikatori mjere				
		% godišnje promjene broja preduzeća u IT sektoru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% godišnje promjene broja zaposlenih u preduzećima IT sektora	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% učesća IT sektora u BDV ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator relevantan	BDV? Bruto dodata vrijednost?	
1.2. Prioritet	Podržavati transfer i razvoj tehnologija	Indikatori prioriteta				
		% izdvajanja u oblasti inženjersva i tehnologija od bruto izdataka za istraživanje i razvoj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% bruto domaćih izdataka na istraživanje i razvoja u BDP-u				Provjeriti vezu sa obrazovanjem
		Izveštaj o globalnoj konkurentnosti, rang	Indikator obuhvata vise različitih aspekata	ne reflektuje prioritet	jasan, ali obuvata vise različitih aspekata Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	Indikator globalne inovativnosti:- Human capital and research WIPO https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019-appendix2.pdf

1.2.1. Mjera	Podržati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	Indikatori mjere				
		% bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru u BDP-u	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% tehnološki inovativnih preduzeća	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Prijava patenta za EPO prema prioritetnoj godini	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	U mjeru 1.2.2.
		Broj patenta, rezidenati	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	U mjeru 1.2.2.
	Donesen zakon o inovatorima			Zakon o inovacijama FBiH ili Zakon o inovatorima FBiH		
1.2.2. Mjera	Podržati povezivanje privrede i znanstveno-istraživačkih institucija	Indikatori mjere				
		% udio industrije srednje i visoke tehnologije u ukupnoj dodanoj vrijednosti u C- Preradivačkoj industriji				Da li je mjesto ovom indikatoru ovdje?
		% udio izvoza visoko tehnoloških oblasti u ukupnom izvozu C- Preradivačke industrije				
1.3. Prioritet	Podržati razvoj poslovnog privatnog sektora	Indikatori prioriteta				
		Lakoća poslovanja, rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Broj obrtnika na 1000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Broj pravnih lica na 1000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	

1.3.1. Mjera	Olakšati i ubrzati proces ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje	Indikatori mjere				
		Pokretanje poslovne aktivnosti, rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Finansiranje malih i srednjih preduzeća	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
1.3.2. Mjera	Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada	Indikatori mjere				
		Porezni klin na minimalnu bruto platu u FBiH,%	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Zasto povećanje poreznog klina	
		Porezni klin na prosječnu bruto platu u FBiH,%	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
1.3.3. Mjera	Podržati razvoj poduzetništva kreativnog sektora	Indikatori mjere				
		Bruto dodana vrijednost u kreativnoj i kulturnoj industriji, u 000 KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Upitna ciljna vrijednost	
		Broj zaposlenih u kreativnoj i kulturnoj industriji	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
1.3.4. Mjera	Podržati razvoj poduzetništva turističkog sektora	Indikatori mjere				
		% bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) u BDV-u	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Prosječni izdaci po putovanju, KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% godišnja promjena broja noćenja	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	

1.3.5. Mjera	Podržati prostornu koncentraciju poduzetništva	Indikatori mjere				
		Gustina mreže cestovne infrastrukture, km na 1.000 km ²	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Gustina mreže željezničke infrastrukture, km na 1.000 km ²	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Promet putnika na aerodromima na 100.000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	Vidjeti dopunu - toplovodi, plinovodi, optika
1.3.6. Mjera	Diverzificirati i unaprijediti finansijski sistem	Indikatori mjere				
		% učešća pravnih lica u ukupno odobrenim kreditima				
		Promet na berzi u odnosu na kredite date pravnim licima, %				
		Hirschmann-Herfindahlov Indeks - krediti (koncentracija bankarskog trzista)				
		Kamatni spread (aktivna - pasivna kamatna stopa)				
1.4. Prioritet	Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	Indikatori prioriteta				
		% udio zaposlenih u industrijskim oblastima srednje visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u C- Preradivačkoj industriji	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	Nedostaju indikatori izvoza
		% udio zaposlenih u industrijskim oblastima visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u C- Preradivačkoj industriji	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Bruto dodana vrijednost po zaposlenom, KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	

1.4.1. Mjera	Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva	Indikatori mjere				
		Naknade za upotrebu intelektualnog vlasništva, (000 \$)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	Broj patenata, i sl., WIPO
		Broj inspeksijskih kontrola od strane nadležnih inspekcija	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator nije jasan s obzirom da nije definisano o kakvom inspeksijskom nadzoru se radi	
1.4.2. Mjera	Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti	Indikatori mjere				
		% godišnje promjene prometa certificiranih firmi			Pojasniti izvor i dostupnost podataka Npr. EUIPO ne navodi to kao bitan KPI https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/annual_report/annual_report_2019_en.pdf	
		% godišnje promjene broja izdatih certifikata, uvedenih standarda i izdanih akreditacija u odnosu na broj pravnih lica	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	Tri stvari pod jednim indikatorom.
		Aplikacije za zaštitne znakove, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Prijavlivanja zaštitnog znaka - brenda, rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Prijavlivanja dizajnerskih rješenja, rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
1.4.3. Mjera	Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti	Indikatori mjere				
		% udio BH izvoza u ukupnom svjetskom izvozu	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Izvoz visoke tehnologije (% od ukupnog izvoza), rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	

1.4.4. Mjera	Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom	Indikatori mjere				
		Broj privrednih subjekata pokrenutih od strane dijaspore	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		Uspostavljena baza BH dijaspore (kompanija i naučnih radnika)				Output
		Uspostavljena kreditna linija za kompanije iz FBiH koje ostvaruju poslovnu saradnju sa BH dijasporom				Output
		Dobit preduzeća proizašlih iz saradnje sa dijasporom	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	

Tabela 2 – Analiza indikatora za prvi strateški cilj - PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA			Relevantnost indikatora		Jasnoća i dostupnost	
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere?	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi indikatori relevantni mjeri adekvatni za predložene aktivnosti	Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?	Dodatni komentari o indikatoru
OPŠTI ZAKLJUČAK						
2. Strateški cilj	PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ	Indikatori strateškog cilja				
		Stopa prirodnog priraštaja stanovništva, na 1.000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen	Navedeno više od 3 indikatora S obzirom da je cilj inkluzivni društveni razvoj, potrebno definisati indikator koji će mjeriti inkluziju
		Vitalni indeks	Indeks ne reflektira strateški cilj			
		Prosječna neto plata	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj		
		Mediana neto plate	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj		
Izdavanja za zdravstvenu zaštitu po jednom stanovniku	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj				

2.1. Prioritet	Unaprjeđivati obrazovni sistem	Indikatori prioriteta				
		% udio radno sposobnog stanovništva sa višom i visokom školom, magisterijem i doktoratom u ukupnoj radnoj snazi - ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% udio radno sposobnog stanovništva sa višom i visokom školom, magisterijem i doktoratom u ukupnoj radnoj snazi - žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.1.1. Mjera		Indikatori mjere				Potrebno dodati indikator koji prati kvalitet naučnog rada citiranost nastavnog osoblja broj nastavnog osoblja
	Unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze	Broj univerziteta iz FBiH koji su na međunarodnoj ljestvici rangirani ispod 1.500-tog mjesta	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Umjesto WEBOMETRICS koristiti http://www.shanghairanking.com/	
		Ukupan broj diplomiranih (20-29), na 1.000 stanovnika, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Ukupan broj diplomiranih (20-29), žene na 1.000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.1.2. Mjera	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve	Indikatori mjere				
		Rang BiH na PISA testiranju (Program za međunarodno ocenjivanje učenika ili druga mjerenja ishoda obrazovnog sistema)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% obuhvata predškolskim obrazovanjem (0-6 god), ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% obuhvata predškolskim obrazovanjem (0-6 god), djevojčice	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% učenika koji su prekinuli osnovno obrazovanje, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% učenika koji su prekinuli osnovno obrazovanje, učenice	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% učenika koji su prekinuli srednje obrazovanje, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% učenika koji su prekinuli srednje obrazovanje, djevojčice	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

2.1.2. Mjera	Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve	% stipendija i ostalih grantova učenicima/ studentima u odnosu na ukupna budžetska izdvajanja za obrazovanje				Indikator prikladniji za unaprjeđenje obrazovnog sistema - prioritet 1
2.1.3. Mjera	Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja	Indikatori mjere				
		% osoba (25-64 godine) koje su, nakon redovnog obrazovanja, pohađale formalno i/ili neformalno obrazovanje u prethodnih 12 mjeseci od dana anketiranja	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Broj certificiranih ustanova za obrazovanje odraslih	https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/trng_cvt_esms.htm Participants in CVT courses Costs of CVT courses Time spent in CVT courses			
2.1.4. Mjera	Podsticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT	Indikatori mjere				
		Broj nastavnih sati iz informatike, po učeniku	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Broj računara koje koriste učenici, na 100 učenika (ukupno osnovna + srednja)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Indikator koji prati STEM sistem obrazovanja
2.1.5. Mjera	Bolji rad s talentima i standard učenika i studenata	Indikatori mjere				
		Iznos budžetskih sredstava za finansiranje projekata talentovanih učenika osnovnih i srednjih škola (kantoni + FBiH)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Indikatori koji se odnose na studente
		Iznos budžetskih sredstava iz budžeta BiH za nagradjivanje najboljih učenika, KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Iznos budžetskih sredstava iz kantonalnih bužeta za nagradjivanje najboljih učenika, KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.2. Prioritet	Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema	Indikatori prioriteta				
		Očekivano trajanje života pri rođenju, godina, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Očekivano trajanje života pri rođenju, godina, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	

2.2.1. Mjera	Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakosti u zdravstvenim uslugama	Indikatori mjere				
		% stanovništva obuhvaćeno zdravstvenim osiguranjem	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Nerealna procjena ciljne vrijednosti
		% izdvojenih sredstava za zdravstvenu zaštitu u inostranstvu u odnosu na ukupnu potrošnju u zdravstvu	indikator djelimično reflektira predloženu mjeru	indikator djelimično reflektira predloženu mjeru	dodatno pojasniti zasto je izdvajanje sredstava u inostranstvu bitno za unaprjeđenje zdravstvenog sistema	
		Indeks univerzalne zdravstvene pokrivenosti (UHC WHO)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
2.2.2. Mjera	Osnažiti potencijal preventivne medicine	Indikatori mjere				
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od bolesti cirkulatornog sistema sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od bolesti cirkulatornog sistema sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od bolesti maligne neoplazme sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od bolesti maligne neoplazme sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od endokrinoloških bolesti i metaboličkih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Specifični mortalitet- smrtnost oboljelih od endokrinoloških bolesti i metaboličkih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.2.3. Mjera	Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite	Indikatori mjere				
		Informatički uvezana primarna, sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita u kantonima	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

2.2.4. Mjera	Unapređivanje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama	Indikatori mjere					
		Razvijeni planovi pripravnosti za javno zdravstvene prijetnje					Output
		Uspostavljeni stalni multisektorski štabovi za krizne situacije	Ne odgovara aktivnostima navedene mjere.				Indikator nije naveden u tekstu strategije str. 40.
2.2.5. Mjera	Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite	Indikatori mjere					
		Zdravstvena potrošnja kao % BDP-a	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Izdavanja za zdravstvenu zaštitu, po stanovniku, KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		% tekućih javnih izdataka za zdravstvo u FBiH u ukupnim tekućim izdacima za zdravstvo	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Akumulirani gubitak zdravstvenog sektora, mil. KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		Nerealna procjena ciljne vrijednosti
2.2.6. Mjera	Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja	Indikatori mjere					
		Bruto domaći izdaci u istraživanje i razvoj u medicinske i zdravstvene nauke, 000 KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
2.3. Prioritet	Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih	Indikatori prioriteta					
		Stopa promjene stanovništva	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Indeks starosti (odnos 60+ i 0-19)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen		
2.3.1. Mjera	Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom	Indikatori mjere					
		Stopa ukupnog fertiliteta	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Stopa nataliteta, na 1.000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Uspostaviti fond za planiranje porodice u FBiH					Output
		Maternalna smrtnost, na 100.000 živorođenih u FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
2.3.2. Mjera	Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta	Indikatori mjere					
		Smrtnost dojenčadi, na 1.000 živorođenih	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		% djece zaostale u razvoju uzrokovano lošom prehranom	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH		
2.3.3. Mjera	Unaprjeđivati stambenu politiku	Indikatori mjere					
		Izdavanje za subvencioniranje stambene politike, mil. KM	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
		Broj stambenih fondova u kantonima		indikator ne korespondira sa mjerom			Output

2.3.4. Mjera	Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti	Indikatori mjere				
		Poznata lica prijavljena kao učinioci krivičnih djela (iz oblasti brak, porodica, mladež) -muškarci	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Poznata lica prijavljena kao učinioci krivičnih djela (iz oblasti brak, porodica, mladež) -žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Socijalne institucije i rodni indeks - SIGI (Social Institutions and Gender Index – SIGI)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
	% razvedenih u odnosu na zaključene brakove	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen		
2.3.5. Mjera	Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom	Indikatori mjere				
		Privatna potrošnja na sport	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Vrijeme provedeno u sportskim i aktivnostima treniranja vani u satima, (65+), ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Vrijeme provedeno u sportskim i aktivnostima treniranja vani u satima, (65+), žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Vrijeme provedeno u sportskim i aktivnostima treniranja vani u satima, (15-20), ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Vrijeme provedeno u sportskim i aktivnostima treniranja vani u satima, (15-20), žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
2.4. Prioritet	Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu	Indikatori prioriteta				
		Stopa registrirane nezaposlenosti, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	Smanjiti broj indikatora za prioritet
		Stopa nezaposlenosti, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Neaktivne osobe, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Dugoročna nezaposlenost muški (preko 120 mjeseci), %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Dugoročna nezaposlenost ženski (preko 120 mjeseci), %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Prosječno vrijeme nezaposlenosti	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	Ovaj indikator koristiti za P4 M1

2.4. Prioritet	Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu	% žena na evidencijama javnih službi za zapošljavanje koje su nezaposlene 97 i više mjeseci u odnosu na ukupan broj žena na evidencijama	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.4.1. Mjera	Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja	Indikatori mjere				
		Stopa aktivnosti, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti indikator	Je li ovaj indikator u korelaciji sa indikatorom "Neaktivne osobe %"
		Stopa zaposlenosti (15+), %			Pojasniti indikator	Korišten indikator stope nezaposlenosti kao indikator prioriteta
		Troškovi aktivnih mjera po novozaposlenom			Načni mjerenja? Na koji način prikupljati podatke. Koliko je to realno i finansijski izvodivo prikupljanje takvih podataka	
		Prosječno vrijeme nezaposlenosti muški				Prosječno vrijeme nezaposlenosti
		Prosječno vrijeme nezaposlenosti ženski	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
2.4.2. Mjera	Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada	Indikatori mjere				Indikator mobilnosti radne snage
		Udio poslodavaca koji imaju problem sa popunjavanjem radnih mjesta			Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		Broj zaposlenih stranaca	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru. Više odgovara mjeri 2.1.3.	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru. Više odgovara mjeri 2.1.3.	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% poslodavaca koji su spremni pružiti obuku za nezaposlene osobe (mentori, oprema...)	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru.	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru.		
		Indikatori mjere				
2.4.3. Mjera	Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja	% poslodavaca koji traže nove radnike putem biroa za zapošljavanje	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Uspostavljen integrisani sistem za funkciju posredovanja				Output
		% korisnika zdravstvene zaštite u odnosu na ukupan broj evidentiranih na zavodima za zapošljavanje	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru.	indikatori ne reflektuju definisanu mjeru.	Indikator jasan i nedvosmislen	Ciljna vrijednost neralna

2.5. Prioritet	Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost	Indikatori prioriteta				Smannjiti broj indikatora po prioritetu
		Učešće socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Indeks socijalne isključenosti (HSEI)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa siromaštva stanovništva, %				Ponavlja se u P5 M1
		Stopa siromaštva domaćinstava, %		Koristiti kao indikator mjere 2.5.1.		
		Stopa rizika od siromaštva			Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	AROE
		Nesigurnost u snabdijevanju hranom kod odraslog stanovništva, %				
		Udio stanovnika sa primanjima ispod 50 procenata srednjih prihoda, po polu, starosti i invaliditetu			Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
2.5.1. Mjera	Podržati bolju ciljanost socijalne zaštite	Indikatori mjere				
		Stopa siromaštva stanovništva, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Ostaviti kao indikator prioriteta	Indikator jasan i nedvosmislen	Stopa siromaštva domaćinstava, % (po kategorijama)
		Broj uspostavljenih socijalnih registara u kantonima				Output
		Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera po spolu, % (At-risk-of-poverty rate before social transfers by sex - EU-SILC survey online data code: (EUROSTAT TESO250))	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa rizika od siromaštva nakon socijalnih transfera po spolu, % (At-risk-of-poverty rate after social transfers by sex online data code: (EUROSTAT TPS00184))	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.5.2. Mjera	Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih skupina	Indikatori mjere				
		Donesena strategija socijalne uključenosti FBiH				Output
		Provedena anketa o prihodima i uslovima života (SILK)				Output

2.5.3. Mjera	Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite	Indikatori mjere				Nisu precizno navedeni intermedijarni outcome-i
		Uspostaviti bazu podataka pružalaca socijalnih usluga (institucionalnih i vaninstitucionalnih)	Indikator ne korespondira sa aktivnostima mjere			Output
		Prosječan broj predmeta po socijalnom radniku	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen Pitanje dostupnosti podataka	
		Prosječno vrijeme socijalnih radnika provedeno na obukama	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen Pitanje dostupnosti podataka	
2.5.4. Mjera	Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada	Indikatori mjere				
		Stopa nezaposlenosti među ranjivim skupinama, žene, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa nezaposlenosti među ranjivim skupinama, mladi (15-24), %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa aktivnosti među ranjivim skupinama, žene, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stopa aktivnosti među ranjivim skupinama, mladi (15-24), %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% dugoročno nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih žena (preko 12 mjeseci)				Da li je ovdje greška 12 mjeseci? Prioritet 2.4
		% održivih privrednih subjekata nakon 3 godine poslovanja koje su osnovali žene i mladi	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj zaposlenih na zavodima za zapošljavanje, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj zaposlenih na zavodima za zapošljavanje, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
2.5.5. Mjera	Osigurati socijalne programe za energetska tranziciju	Indikatori mjere				
		Stopa energetskog siromaštva domaćinstva	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

Tabela 3 – Analiza indikatora za prvi strateški cilj - RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA			Relevantnost indikatora		Jasnoća i dostupnost	
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere?	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi indikatori relevantni mjera adekvatni za predložene aktivnosti	Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?	Dodatni komentari o indikatoru
OPŠTI ZAKLJUČAK						
3. Strateški cilj	RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ	Indikatori strateškog cilja				
		% bruto dodane vrijednosti industrije srednje i visoke tehnologije u BDV ukupno	Indikator djelimično reflektuje definisani strateški cilj	Potrebno dodatno pojašnjenje metodologije kako bi se utvrdila relevantnost indikatora	Potrebno dodatno pojašnjenje metodologije izračuna navedenog indikatora	Potrebno je identifikovati više indikatora impact-a s obzirom na obuhvat strateškog cilja
3.1. Prioritet	Unaprijediti zaštitu i korištenje prirodnih resursa	Indikatori prioriteta				
		Količine otpada iz proizvodnih djelatnosti, tona	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li je ovdje cilj povećati ili smanjiti količine
		Količine opasnog otpada iz proizvodnih djelatnosti, tona	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li je ovdje cilj povećati ili smanjiti količine
		Količine prikupljenog komunalnog otpada, tona	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Obnovljivi izvori svježe vode, mil.	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
3.1.1. Mjera	Podizati svijesti o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina	Indikatori mjere				
		Stopa usklađenosti regulativa sa Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama	Indikator ne reflektuje opis mjere Ne pripada ovoj aktivnosti	Indikator ne reflektuje predložene aktivnosti u mjeri		
		Podizanje javne svijesti - provedba Arhuske konvencije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	indikator u potpunosti ne reflektuje predložene aktivnosti u mjeri	Potrebno boje opisati naziv indikatora Precirati na koji način ce se prikupljati podaci	

3.1.2. Mjera	Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture	Indikatori mjere				
		Stopa usklađenosti zakonodavstva o okolišu sa zakonodavstvom EU	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru i aktivnosti	Pojasniti metodologiju prikupljanja podataka i nosioca	
3.1.3. Mjera	Unaprjeđivati istraživanja, zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološke raznolikosti/ biodiverziteta i geodiverziteta	Indikatori mjere				
		Površina zaštićenih područja, hektar	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% teritorije koja je istražena	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
3.1.4. Mjera	Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa	Indikatori mjere				
		% stanovnika koji su obuhvaćeni tretmanom otpadnih voda (priključeni na kanalizaciju)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% privrednih subjekata koji posjeduju prečištače od ukupnog broja privrednih subjekata	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		Bolesti prenosive hranom i vodom (oboljelih na 100.000 stanovnika)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
3.1.5. Mjera	Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa	Indikatori mjere				
		% zemljišta na kojemu je smanjena produktivnosti (LPD)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li imaju recentniji podaci za polazne vrijednosti?
		% zemljišta na kojemu su rani znakovi smanjenja produktivnosti (LPD)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li imaju recentniji podaci za polazne vrijednosti?
		% zemljišta koje je stabilno, ali pod pritiskom smanjenja produktivnosti (LPD)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li imaju recentniji podaci za polazne vrijednosti?

3.1.6. Mjera	Povećavati područja pod šumama i osigurati njihovo održivo upravljanje i eksploataciju	Indikatori mjere				
		Ukupna posječena drvena masa, m ³	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Da li je ovdje cilj povećati ili smanjiti količine
		Vještačko pošumljavanje, ha	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% bruto dodane vrijednosti šumarstva (Oblast KD-a 02 - Šumarstvo i sječa drva) u BDP-u	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% udio visokih šuma	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
3.1.6. Mjera	Povećavati područja pod šumama i osigurati njihovo održivo upravljanje i eksploataciju	Otvorenost šuma šumskim putevima (m/ha)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Stepen razvijenosti Informatičnog sistema šumarstva FBiH (broj izrađenih modula)				Output
3.1.7. Mjera	Unapređivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije	Indikatori mjere				
		% odloženog (netretiranog) komunalnog otpada od ukupno prikupljenog	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% prerađenog (recikliranog) komunalnog otpada od ukupno prikupljenog	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Privatna ulaganja, poslovi i bruto dodana vrijednost u vezi sektora kružne ekonomije, mil €	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
3.2. Prioritet	Unapređivati kvalitet zraka	Indikatori prioriteta				
		Specifični mortalitet-smrtnost oboljelih od respiratornih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	

3.2.1. Mjera	Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova	Indikatori mjere				
		Emisija CO ₂ , t/ stanovniku	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Emisija GHG, Mt CO ₂ eq	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Emisija CO ₂ , Mt	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Kvalitet zraka u odnosu na granične vrijednosti (Prosječna godišnja koncentracija polutanata)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
3.2.2. Mjera	Smanjiti negativan uticaj sektora transporta na okoliš	Indikatori mjere				
		% registrovanih cestovnih motornih vozila preko 15 godina starosti u ukupnom broju registrovanih vozila	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% registrovanih cestovnih vozila na hibridni ili električni pogon u ukupnom broju registrovanih vozila	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
3.3. Prioritet	Povećati energetske efikasnost	Indikatori prioriteta				
		Primarna potrošnja energije, u mil. tona ekvivalentne nafte	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Normativna regulativa energetske efikasnosti	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	prijevod indikatora upitan Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% potrosnje obnovljive energije u odnosu na ukupnu potrošnju energije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	

3.3.1. Mjera	Poboljšati energetska efikasnost zgrada	Indikatori mjere				
		Finalna potrošnja toplotne energije, TJ	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	da li je ovdje cilj povećati ili smanjiti količine
3.3.2. Mjera	Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanje energetske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“	Indikatori mjere				
		Udio MSP koji su implemetirali mjere EE u odnosu na ukupan broj MSP-a	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		Uspostavljen fond za za podršku projektima energetske efikasnosti				OUTPUT Outcome bi bio iznos sredstava iz fonda za podršku projektima energetske efikasnosti ili/i broj grantova
3.4. Prioritet	Započeti realizaciju energetske tranzicije	Indikatori prioriteta				
		% proizvedene energije u termoelektranama u ukupnoj proizvodnji električne energije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	Energy dependence indicator https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/t2020_rd320
3.4.1. Mjera	Povećanje sigurnosti snabdijevanja energentima	Indikatori mjere				Potrebno dopuniti indikatore: npr.: odnos uvoza i ukupno proizvedene električne energije
		Broj ulaznih pravaca za snabdijevanje prirodnim plinom				Output i indikator na nivou BiH
		Dužina gasovodne mreže, km				Output i indikator na nivou BiH
		Kapaciteti za skladištenja naftnih derivata i LPG, 000 m3	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Rezerve naftnih derivata u mjesecima	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
3.4.2. Mjera	Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije	Indikatori mjere				
		% obnovljivi izvori energije (OIE) u bruto finalnoj potrošnji energije (BFPE)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

3.4.3. Mjera	Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona	Indikatori mjere				
		Produktivnost rada rudnika, tona po zaposlenom	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Produktivnost rudnika, neto dobit (gubitak), u KM po zaposlenom	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
3.5. Prioritet	Poticati razvoj ruralnih prostora	Indikatori prioriteta				
		Broj certifikovanih ekoloških i/ili organskih poljoprivrednih proizvođača i/ili poljoprivrednih proizvoda.	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		% bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u BDP-u	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Potrebno posmatrati djelatnost poljoprivrede (01) iz područja A	
		% promjena dohotka ruralnog stanovništva	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
3.5.1. Mjera	Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima	Indikatori mjere				
		% stanovnika u ruralnim područjima, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Početne vrijednosti neprihvatljiv podatak Zašto je ciljna vrijednost niža
		% stanovnika u ruralnim područjima, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Početne vrijednosti neprihvatljiv podatak Zašto je ciljna vrijednost niža
3.5.2. Mjera	Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj	Indikatori mjere				
		Broj osnovanih NTP				Output
		Broj poljoprivrednih gospodarstava	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% bruto dodane vrijednosti Biljne i stočarske proizvodnje, lovstva i uslužne djelatnosti u vezi s njima	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	Poklapa se sa predloženim indikatorom za prioritet 3.5

3.5.3. Mjera	Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača	Indikatori mjere				
		Pokrivenost uvoza izvozom (%) (Područje KD-a A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov)	Indikator djelimično reflektuje definisanu mjeru	Indikator djelimično reflektuje definisanu mjeru	Potrebno posmatrati djelatnost poljoprivrede (01) iz područja A	
3.6. Prioritet	Povećati otpornost na krize	Indikatori prioriteta				
		% izdvajanja sredstava iz budžeta po stanovniku za prevenciju i sanaciju šteta nastalih prirodnim nesrećama	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
3.6.1. Mjera	Unaprjeđivati upravljanje krizama	Indikatori mjere				
		Transparentan utrošak sredstava institucija u kriznim situacijama				Output
3.6.2. Mjera	Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture	Broj planova zaštite od prirodnih i drugih nesreća u FBiH				Nejasan indikator
		Indikatori mjere				
		Donijeti dokument „Zaštita kritične infrastrukture-koncept temeljne zaštite“				Output
3.6.3. Mjera	Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	Donijeti dokument „Zaštita kritične infrastrukture-upravljanje rizicima i krizama“				Output
		Izraditi Strategiju kibernetičke sigurnosti FBiH				Output
3.6.3. Mjera	Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	Indikatori mjere				
		% JLS koje provode lokalne strategije/planove smanjenja rizika od katastrofa u skladu sa državnom ili entitetskom strategijom/ Programom za smanjenje rizika				Output
		Izrađena analiza stanja spremnosti sistema za odgovor na krize u FBiH				Output

Tabela 4 – Analiza indikatora za prvi strateški cilj - TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA			Relevantnost indikatora		Jasnoća i dostupnost	
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju očekivani naslov, sadržaj i cilj mjere?	U kojoj mjeri predloženi indikatori reflektiraju promjenu i očekivane rezultate aktivnosti? Koliko su predloženi indikatori relevantni mjera adekvatni za predložene aktivnosti	Do kog nivoa su indikatori jasni i nedvosmisleni?	Dodatni komentari o indikatoru
OPŠTI ZAKLJUČAK						
4. Strateški cilj	TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR	Indikatori strateškog cilja				
		Povjerenje građana u rad vlada, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Ocjena pružanja usluga javne administracije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani strateški cilj	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
4.1. Prioritet	Unaprjeđivati vladavinu prava	Indikatori prioriteta				
		Broj zaprimljenih predmeta ombudsmena na 100.000 stanovnika za F BiH (Sarajevo, Mostar, Livno)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	Polazna vrijednost dana za BiH i pitanje da li se odnosi na sve odjele ureda ombudsmana
		Indeks vladavine prava BiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Prijavljenih punoljetnih učinitelja kaznenih dijela, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Prijavljenih punoljetnih učinitelja kaznenih dijela, žene	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% neriješenih prijava od ukupnog broja prijava u tužilaštvu FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Zastarjelost krivičnog gonjenja	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Neriješeni predmeti na dan 31.12.	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Povjerenje građana u pravni sistem i sudove, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	

4.1.1. Mjera	Povećavati efikasnost pravosudnog sistema	Indikatori mjere				
		% neriješenih predmeta u odnosu na ukupan broj predmeta u sudovima FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Broj neriješenih privrednih predmeta u sudovima	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Neovisnost pravosuđa u BiH, rang	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
4.1.2. Mjera	Jačati zaštitu ljudskih prava	Indikatori mjere	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Broj zaprimljenih žalbi instituciji ombudsmana				Polazna vrijednost dana za BiH i pitanje da li se odnosi na sve odjele ureda ombudsmana
		Broj uspostavljenih centara za besplatnu pravnu pomoć				Output
		Prosječan broj pruženih usluga po centru za besplatnu pravnu pomoć	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Potrebno dodatno pojašnjenje metodologije izračuna navedenog indikatora	
		Prosječan broj zaposlenih po centru za besplatnu pravnu pomoć	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Potrebno dodatno pojašnjenje metodologije izračuna navedenog indikatora	
4.1.3. Mjera	Unaprijediti borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma	Indikatori mjere				
		Politička stabilnost i odsustvo nasilja/terorizma	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Indeks prisutnosti terorizma	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
4.1.4. Mjera	Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije	Indikatori mjere				
		Promjena indeksa percepcije korupcije (CPI)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Odsustvo korupcije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		Kontrola korupcije	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	

4.2. Prioritet	Staviti javnu upravu u službu građana	Indikatori prioriteta				
		Rang razvijenosti e-uprave	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% zadovoljstva korisnika javnih usluga u FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
4.2.1. Mjera	Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi	Indikatori mjere				
		Uspostavljena funkcionalno vodeća institucija za reformu javne uprave u FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Donijeti okvir za modernizaciju uprave				Output
4.2.2. Mjera	Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora	Indikatori mjere				
		% izdataka za bruto plate i naknade u ukupnim rashodima (konsolidirano)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Uspostavljen funkcionalan registar organa uprave i upravnih organizacija				Output
		Provedena funkcionalna analiza				Output
4.2.3. Mjera	Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama	Indikatori mjere				
		Uspostavljeno Vijeće za razvojno planiranje FBiH				Output
		Uspostavljeno funkcionalno vijeće za razvojno planiranje kantona				Output
		Indeks kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem u kantonima - zbirno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

4.2.4. Mjera	Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova	Indikatori mjere				
		% primljenih EU sredstava u odnosu na dostupna (apsorpcija) IPA III	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% primljenih EU sredstava u odnosu na dostupna (apsorpcija) IPA II	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% isplaćenih EU sredstava u odnosu na alocirana IPA III	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% isplaćenih EU sredstava u odnosu na alocirana IPA II	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
4.2.5. Mjera	Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika	Indikatori mjere				
		Broj indikatora, ukupno	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	Dodatno-indikator stepena usklađenosti ili broja statističkih pokazatelja harmonizovanih sa EU
		Broj rodni indikatora	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
4.2.6. Mjera	Provesti digitalnu transformaciju javne uprave	Indikatori mjere				
		Godišnja promjena broja registara podataka koji su postavljeni na platformu za interoperabilnost (GSB)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		Prilagodljivost pravnog okvira digitalnim poslovnim modelima	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		E-učešće (e-participation)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
4.3. Prioritet	Unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija	Indikatori prioriteta				
		% ukupne konsolidovane javne potrošnja u FBiH u BDP-u (bez učešća u finansiranju institucija na nivou BiH)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	
		% doprinosa u ukupnim poreskim prihodima od direktnih poreza u FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikatori u potpunosti reflektuju definisani prioritet	Indikator jasan i nedvosmislen	

4.3.1. Mjera		Indikatori mjere				
	Unaprijediti transparentnost u upravljanju javnim finansijama	Izrađen Budžet za građane na nivou kantona				Output
		% negativnih mišljenja u ukupnom broju provedenih revizija u javnom sektoru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Broj provedenih revizija	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
4.3.2. Mjera		Indikatori mjere				
	Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija	Implementacija programskog budžetiranja				Output
		% utrošenih sredstava, implementacija PJI (povučena sredstva/ utrošena sredstva)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
4.3.3. Mjera		Indikatori mjere				
	Povećati efikasnost u naplati javnih prihoda	Godišnje vrijeme potrebno za plaćanje poreza (sati)	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen, ali se odnosi na nivo BiH	
		% javnih prihoda od poreza i doprinosa u odnosu na BDP	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
4.3.4. Mjera		Indikatori mjere				
	Unaprijediti fiskalnu stabilnost i izravnane u oblasti javnih finansija	Broj integrisanih matrica fiskalnih rizika				Output
		% javnog duga u odnosu na BDP	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
4.3.5. Mjera		Indikatori mjere				
	Osigurati održivost PIO sistema	Odnos penzioneri/ zaposleni	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Odnos prosječna penzija/ prosječna plata, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	
		Odnos medijana penzije/medijana plate, %	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
4.3.6. Mjera		Indikatori mjere				
	Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu	Ukupna dobit/ gubitak preduzeća sa većinskim vlasništvom FBiH	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Pojasniti metodologiju za izračun indikatora	
		% privatiziranih preduzeća od plana	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikatori u potpunosti reflektuju definisanu mjeru	Indikator jasan i nedvosmislen	

Centar za javne politike i ekonomske analize
Štrosmajerova 83a, 72000 Zenica
info@cpa-bih.org
www.cpa-bih.org